

Sexualment històrics

La lemniscata de la història de la política sexual

Pseudònim: Maduixers

ABSTRACT

Avui dia és molt complicat parlar sobre sexualitat o, més ben dit, sobre sexe, sense sentir-se pressionat per la societat, ja que es continua tenint una mirada aliena cap a aquest tòpic. Per aquest motiu, volem reivindicar la visibilització del que és natural, perquè el que no es nomena, no existeix.

La nostra motivació principal per fer aquest treball va ser poder arribar a descobrir d'on ve aquesta invisibilització/tabú. Com podríem canviar aquest fet? És cert que les teories, pràctiques i ideals al voltant de la sexualitat han canviat al llarg de la història? I, si és així, de quina manera?

L'objectiu principal del nostre treball, doncs, és clar: estudiar com s'ha anat transformant la visió de la sexualitat en diferents col·lectius socials des de l'edat antiga fins a l'actualitat en la societat occidental.

Per això, hem decidit estructurar aquest treball en èpoques històriques i estudiar en cadascuna d'elles aspectes que trobem significatius per poder arribar a caracteritzar la sexualitat en aquest context i, així, veure si ha evolucionat fins avui, i de quina manera.

ABSTRACT

Nowadays, it's very complicated to talk about (the) sexuality or, better said, about (the) sex, without being pressured by the society, who has a *dirty* look about this topic.

For that reason, we want to claim for showing natural things as they are, because what's not talked about, it doesn't exist.

Our principal motivation to do this workshop was the wanted to know from where this invisibility came from. How can we change that fact?

Have Theories, practices and ideals been changed along history? If that's true, from what way?

Therefore, our principal objective it's very clear: to study how the vision of sexuality has been transformed in different social groups between Ancient history to nowadays, in Occident.

For that, we decided to structure that project into different ages in history and study in each one of them different items that we found significant, so we could characterize sexuality in that context, and be able to see if it has changed until now along *with from what way*.

Paraules clau:

LGTBIQ+, Patriarcat i discriminació interseccional en base al gènere i la sexualitat, Sexe, Gènere, Sexualitat.

ÍNDIX PER AL MARC TEÒRIC

I. INTRODUCCIÓ	13
I. 1. Presentació	13
I. 2. Motivacions i justificació del tema	13
Problemàtica principal	13
Objectius	14
Metodologia	14
1. EDAT ANTIGA: Les civilitzacions més humanes	17
1.1 La sexualitat en la Grècia, Roma i Mesopotàmia antiga	17
1.1.1 La concepció divina, reproductiva i plaent del sexe antic	17
1.1.2 La prohibició de les relacions durant la menstruació	17
1.1.3 La sexualitat grega a l'edat antiga	18
1.1.4 La sexualitat romana a l'edat antiga	18
1.1.5 L'home en l'antiga societat clàssica	18
1.1.6 Rols socials: els joves com a objectes de plaer	19
1.2 (El col·lectiu LGTBIQ+) Les sexualitats no normatives en les societats antigues: Les diferències entre la homosexualitat masculina i la femenina.	19
1.2.1 Històries homosexuals de la dinastia Han a la Xina.	19
1.2.2 La visió de l'homosexualitat en l'antiga Grècia i Roma	20
1.3 Les relacions sexuals de l'època clàssica: la masturbació i el sexe oral	21
1.3.1 El sexe en l'antic Egipte	21
1.3.2 El sexe en l'antiga Roma	21
1.4 La relació entre la religió i la sexualitat	22
1.4.1 Maria, mare del cristianisme i icona de la puresa i de la virginitat	22
1.4.2 L'hinduisme i els simbolismes de l'empoderament femení	23
1.5 Els diferents models de la política sexual en l'època antiga	23
1.5.1 Model de feminitat: L'únic moment en el qual cobren importància és quan donen a llum.	23
1.5.2 Model de masculinitat: El kinaidos o cinaedus.	24
1.6 L'avortament: de la quotidianetat de les cultures, a la prohibició patriarcal	24
1.7 La prostitució: un paper important en la conservació de l'ordre social	25
1.7.1 La prostitució a la Grècia clàssica.	25
1.7.2 La prostitució en l'antiga Roma	25
1.8 (In)Conclusions: L'edat de la sexualitat més lliure	26
2. EDAT MITJANA: L'aparició del cristianisme i les seves maneres de repressió sexual	29
2.1 La concepció del sexe en les societats medievals	29
2.2 La poderosa Teodora i el seu intent de regulació de l'avortament	29
2.3 La menstruació: La maledicció de la dona	29
2.3.1 La dimònia anomenada Jeh: D'un conte a un malson	29
2.4 Les primeres repressions	30
2.4.1 Justinià I i la primera persecució	30

2.4.2 Els mortals càstigs de la pràctica sexual amb persones del mateix sexe	30
2.4.3 La inclusió literària de diferents sexualitats durant el segle X	30
2.4.4 La persecució dels i de les homosexuals	31
2.5 El sexe i la medicina	31
2.5.1 Les teories dels humors basades en Aristòtil	31
2.5.2 El tractat de Trota de Salerno	32
2.6 El valor primordial de les dones: la virginitat	32
2.7 Els pecats sexuals que no es deuen mencionar entre els cristians	33
2.7.1 Els càstigs per la pràctica de la sodomia	33
2.8 Model de feminitat: Subjecte o objecte sexual?	34
2.8.1 El paper jurídic de la dona	34
2.8.2 El primer tipus de pseudoamor romàntic dona pas al possible consentiment	34
2.9 La influència de l'església cristiana cap a una societat en què es desenvolupa un nou sistema polític: el feudalisme	35
2.9.1 Les relacions de poder de l'Església amb la sexualitat	35
2.9.2 El matrimoni en l'edat mitjana: el sexe, la tradicional visió de la dona, l'adulteri, la prohibició de l'incest i el divorci.	35
2.9.3 La voluntat de les diverses religions de les regions espanyoles per voler tenir relacions i l'oposició de l'església	37
2.9.4 L'estructura femenina dels edificis de culte religiós	37
2.9.5 Optar per una vida religiosa per aconseguir l'alliberament sexual: les monges i les beguines	38
2.10 La prostitució: d'un pecat a un mal necessari	39
2.11 (In)Conclusions: El fracàs del desenvolupament sexual en una societat estrictament religiosa	39
3. EDAT MODERNA: L'edat dels tràgics esdeveniments	41
3.1 El sexe i l'augment de les relacions prematrimonials	41
3.1.1 El bundling, la pràctica sexual abans del matrimoni	41
3.2 Els diferents mètodes per viure i tractar la menstruació	41
3.2.1 Mètodes per tenir un bon cicle menstrual	41
3.2.2 Mètodes utilitzats per la dona menstruante	41
3.3 La primera gran epidèmia de sífilis	42
3.4 Els nous models de feminitat: amenaçats i amb la intenció de ser destruïts	42
3.4.1 Silvia Federici i la teoria del capitalisme i la caça de bruixes	42
3.4.2 La Inquisició i el descobriment del clítoris	43
3.4.3 Les modernes "lesbianes" són les antigues "tríbades"	43
3.4.4 Cristina de Suècia: la reina que va trencar els models de la reialesa	44
3.5 El cos de la dona com a camp de batalla: un objecte sexual en la invasió de Abya Yala (Amèrica)	45
3.6 Religió	46
3.6.1 El protestantisme, el nou ordre religiós	46
3.6.2 La creació de nous tribunals contra els homosexuals	47
3.7 La impremta i la sexualitat: Començament de la indústria pornogràfica	47
3.8 El Col·lectiu LGTBIQ+: pràctiques modernes de repressió de la a-normalitat	47
3.8.1 Tribunals i persecucions	47

3.8.2 Els segles de terror homosexual	48
3.8.3 Els primers bars gais de la història: les Molly Houses	49
3.9 El sexe que no es un: la invenció de la diferència sexual	49
3.10 La nova tradició de la vergonya	51
3.11 La misogínia japonesa del període Edo i la construcció de “Barris del plaer”	51
3.12 Nous avenços en l'estudi de l'obstetrícia	51
3.13 Masturbació: del pecat a la malaltia	52
3.14 Sade, el “gran fornicador”	53
3.15 (In)Conclusions: La repressió contínua en vers de les minories per culpa del patriarcat europeu	54
4. SEGLE XIX: “El període dels grans canvis”, per a tothom?	57
4.1 Col·lectiu LGTBIQ+ al segle XIX: El segle de les definicions	57
4.1.1 El naixement del concepte “gènere fluid”	57
4.1.2 L'anomenada “Gentleman Jack”	57
4.1.3 Els “matrimonis de Boston”	58
4.1.4 Francesc d'Assís de Borbó, el rei homosexual	59
4.2 La mutilació genital per evitar la masturbació femenina	59
4.3 Isabel II d'Espanya, la reina “nimfòmana”	60
4.4 La impremta i la sexualitat	60
4.4.1 “Los borbones en pelota” la recopilació de vinyetes pornogràfiques sobre la monarquia espanyola en forma sàtira.	60
4.5 Llei Comstock	61
4.5.1 Definició de la llei	61
4.5.2 Anthony Comstock i l'arrest de persones	61
4.5.3 La llei Comstock en contra dels mètodes anticonceptius	61
4.6 Model de feminitat	62
4.6.1 L'ús dels bloomers com a forma d'alliberament femení	62
4.6.2 “No sóc una dona?": principis del feminisme negre	62
4.6.3 La mirada blanca i criminal de “l'altre”	63
4.6.4 La “malaltia” no mencionada per la ciència: les bases del psicoanàlisi.	63
4.7 La Religió: El gran impuls per al naixement del feminisme islàmic modern	64
4.7.1 Muhammad Abduh i la reinterpretació de les Escriptures islàmiques	64
4.8 Les campanyes feministes contra la violència sexual	65
4.9 (In) Conclusions: Un segle de retrocés i d'alliberament femení, a la vegada.	66
5. SEGLE XX: “El segle de les transformacions socials”	67
5.1 Freud i el psicoanàlisi	67
5.1.1 Teoria de la psicoanàlisi	67
5.1.2 Els nous conceptes introduïts per Freud	67
5.1.3 Complex d'Èdip, d'Electra, de castració i d'enveja del penis	68
5.2 La creació, popularització i impacte del model freudià de sexualitat en les societats occidentals	69
5.3 Els manuals matrimonials (heterosexuals)	70
5.4 La normalització d'allò natural: l'aparició del nudisme	71
5.5 Model de feminitat	72

5.5.1 El poder de la masculinitat femenina	72
5.6 La violència sexual durant els períodes de guerra	73
5.6.1 Les “dones de conhort”: les massives violacions japoneses	74
5.7 El matrimoni, l'amor i la sexualitat en el context de la Revolució russa	75
5.8 La “Ley de vagos y maleantes”: la repressió homosexual durant el règim franquista	76
5.9 Repressions i conversions homosexuals europees	77
5.9.1 La cura per a la malaltia	77
5.9.2 Les dècades del triangle rosa: ser homosexual al règim nazi	77
5.10 Alfred C. Kinsey i la seva escala sexual	78
5.11 Les primeres mencions de la satisfacció del sexe	79
5.11.1 La primera menció de l'orgasme	79
5.11.2 El plaer de la masturbació i del sexe heterosexual	80
5.12 La revolució sexual dels anys 60 i 70	81
5.12.1 Les primeres espurnes revolucionàries del segle XX	81
5.12.2 El procés revolucionari femení de la dècada dels 60	81
5.12.3 Els aldarulls a Stonewall	82
5.12.4 Sortir de l'armari	83
5.12.5 Marsha P. Johnson icona i heroïna del col·lectiu	83
5.13 El moviment feminista lèsbic	84
5.13.1 Definició de la teoria política del feminisme lèsbic	84
5.13.2 La utopia basada en la teoria del feminisme lèsbic	84
5.13.3 Context en el qual es desenvolupa la teoria	85
5.13.4 Diferències entre les teories lesbianes i les feministes	85
5.14 L'arribada de la pornografia	86
5.15 El clítoris com a centre de plaer femení	87
5.15.1 Anne Koedt: el plaer del clítoris	87
5.16 La sexualitat plantejada per Foucault	90
5.17 Com Margaret Thatcher va decidir acabar amb el col·lectiu LGTB	91
5.18 El fenomen “viagra”: El penis dur es el penis correcte	91
5.19 (In)Conclusions: El segle de les revolucions silenciades	92
6. EL SEGLE XXI: “L'avenç i l'expansió de la digitalització i el control de la informació a nivell global i el seu impacte en la sexualitat.”	95
6.1 Els tabús de la sexualitat femenina	95
6.1.1 Sadomasoquisme i BDSM	95
6.2 Col·lectiu LGTBIQ	97
6.2.1 Bisexualitat: la generació “més bi” de la història	97
6.2.2 Les moltes asexualitats	98
6.3 La pornografia i la creença de les relacions sexuals	99
6.3.1 La creació de pàgina pornogràfica més famosa del món Brazzers i el seu impacte en els joves	99
6.4 El E-SEXE o sexe virtual: el fenomen “Tinder” fins a “Grindr”	100
6.5 El sexe i la pandèmia	101
6.5.1 El Sex Workers Alliance Ireland i l'ajuda per les treballadores sexuals	101
6.5.2 El confinament i l'augment d'usuaris a “OnlyFans”	102

6.6 Masturbació	102
6.7 Menstruació	103
6.7.1 Índia i l'estigma de la menstruació	103
6.8 Violència sexual: una de cada tres dones serà assetjada, violada o maltractada	104
6.9 La mutilació genital femenina	104
6.10 Model de masculinitat	105
6.11 Malalties de transmissió sexual	106
6.11.1 L'epidèmia de la verola del mico a Espanya	106
6.12 Les relacions afectivosexuals: es comença a preocupar per les dues persones durant l'acte sexual?	106
6.13 La lluita diària per aconseguir el dret d'avortar	107
6.14 Model de feminitat	108
6.15 (In)Conclusions: El segle de l'alliberament sexual	108
HIPÒTESI	110
(IN)CONCLUSIONS	113
ANNEXES	117
Annex 1:	119
Annex 2:	131
Annex 3:	135

I. INTRODUCCIÓ

I. 1. Presentació

El nostre treball consisteix a estudiar l'evolució de la sexualitat, en les diferents etapes de la Història, localitzades en un context sociocultural: l'occidental. Per fer-ho, ens hem basat en l'estudi de diverses qüestions que creiem que son clau per comprendre la manera en la qual es defineix la conceptualització i experimentació de la sexualitat en cada època històrica.

I. 2. Motivacions i justificació del tema

El problema principal que ens vam plantejar va sorgir quan ens vam adonar que actualment *la sexualitat no està naturalitzada en la societat*. El fet que en ple segle XXI, teòricament representat per una societat més oberta, diversificada i inclusiva, encara s'inferioritzi el sexe i la sexualitat no normativa, ens va fer qüestionar els fonaments sobre els quals aquesta s'havia constituït. En relació amb això, també vam pensar en la diferència que hi ha en el tractament de la sexualitat femenina i en el de la masculina. Els homes normatius poden parlar de temes com masturbació i sexe amb total tranquil·litat i indiferència, fins i tot, burlant-se'n, ja que no senten cap pressió social a l'hora de fer-ho. Però, en canvi, una dona no pot fer-ho sense sentir que la resta opini d'una manera totalment misògina. Aleshores, quina diríem que és la nostra motivació principal? Descobrir si, a través de l'evolució de la història, han existit teories, pràctiques i ideals explícitament repressius cap a la sexualitat, si han anat progressant, si s'han mantingut, eliminat o s'han accentuat.

D'altra banda, les nostres motivacions també són poder transmetre a la gent la nostra naturalitat en parlar d'aquest tema, i que es comenci a veure la sexualitat com el que és: una qüestió totalment humana i natural. Per això, ens hauríem de poder informar sense obstacles i sense sentir-nos malament per voler indagar més sobre aquest tema. Per nosaltres, només així cadascú pot arribar a conèixer-se totalment.

Problemàtica principal

Després de plantejar-nos quin volíem que fos el nostre tema i per què, vam desenvolupar una problemàtica inicial, la pregunta principal a partir de la qual es desenvolupa el nostre treball i a la que volem donar resposta de manera clara i organitzada. Aquesta problemàtica principal és la següent:

“Quina ha estat l'evolució de la conceptualització i experimentació de la política sexual des de l'edat antiga fins a l'actualitat?”

Objectius

L'objectiu que hem designat com a principal i que és la base del nostre treball, és el següent: estudiar si s'ha transformat la visió de la sexualitat en diferents grups socials des de l'edat antiga fins a l'actualitat a Occident, i de quina manera ho ha fet.

Arran d'aquest objectiu principal, sorgeixen els objectius secundaris següents:

1. Investigar els principals corrents teòrics per localitzar i enfocar correctament el debat existent al voltant de la sexualitat, en les diferents èpoques i context determinat.
2. Identificar els seus referents teòrics i els dels líders socials que han estat militant perquè la sexualitat deixés de ser un tabú o perquè aquesta ho continués sent.
3. Analitzar els obstacles socials i polítics en relació amb la pràctica del sexe en sexualitats no normatives: homosexuals, transsexuals i bisexuals.
4. Posar l'accent de l'anàlisi de la conceptualització de la sexualitat femenina, per visibilitzar-la i apoderar-la, a partir d'oferir un tractament de la menstruació amb naturalitat en les diferents generacions i tractar el perquè de la seva invalidació.
5. Estudar de quina manera la relació entre el sexe i la religió ha pogut estar a l'origen de la discriminació de la sexualitat femenina, materialitzada a través de la seva associació amb la culpabilitat i el pecat en la seva experimentació.
6. Comprovar com ha anat evolucionant el rol de les dones en la pràctica i experimentació de la seva sexualitat, des de l'edat antiga fins a l'actualitat,.
7. Difondre l'educació afectivosexual entre adolescents a través de la realització d'un taller didàctic.

Metodologia

El nostre treball se centra en l'estudi de l'evolució històrica de la concepció, experimentació i política sexualitat a partir de diferents temàtiques contextualitzades en diferents èpoques històriques. Per tant, es tracta d'un treball de recerca teòric, basat en l'estudi i anàlisi de fonts teòriques secundàries.

D'altra banda, no volem que la nostra producció quedi plasmada, només, en un paper, si no que volem anar més enllà. Amb aquest treball, volem reivindicar i demostrar la coherència entre les nostres indagacions i posicionaments teòrics i la missió que associem a la política

sexual. Per això, a partir de l'estudi teòric hem desenvolupat un treball pràctic amb una missió pedagògica i teòrica. D'una banda, hem dissenyat un taller didàctic destinat al públic adolescent. D'altra, una web de consulta que pugui estar a disposició no només del nostre centre sinó també d'aquells qui ho necessitin. Aquesta plataforma té l'ambició de convertir-se en un espai de lliure expressió i consulta obert per tothom, on s'informa i s'ensenyava de la sexualitat amb un enfocament social i històric. Pel que fa al taller, hem dissenyat una intervenció didàctica que pugui servir com a font d'informació i referència pels joves de l'institut de segon cicle d'ESO i Batxillerat que hem realitzat durant la jornada de coeducació del centre. Aquest ha servit per poder tenir un contacte més directe amb la realitat que ens envolta, desmuntar falsos mites sobre sexualitat i per resoldre dubtes. Pel que fa a la nostra investigació teòrica, aquest taller serà per nosaltres un treball de camp que ens ha permès com a expert/es, comprovar les teories i les nostres (in)conclusions al voltant del nostre anàlisi.

Finalment, hem convertit aquest taller i les nostres experiències i conclusions en un recurs didàctic que hem posat a lliure disposició al web perquè, de manera que pugui servir d'inspiració per ser aplicat per altres persones interessades en altres contextos o crear altres tallers. Com a expert/es, se'ns pot consultar si hi ha algun dubte sobre el taller (podem enviar recursos útils) o sobre els continguts de la web.

En definitiva, les produccions finals desenvolupades en aquest TDR consten d'una investigació teòrica plasmada en la memòria escrita, la web, que serveix com a espai i plataforma de consulta i difusió pedagògica, i el taller, com a disseny d'una experiència discent amb vocació pedagògica i, per tant, és un treball teòrico-pràctic amb una intenció didàctica.

1. EDAT ANTIGA: Les civilitzacions més humanes

1.1 La sexualitat en la Grècia, Roma i Mesopotàmia antiga

1.1.1 La concepció divina, reproductiva i plaent del sexe antic

La sexualitat en l'època antiga representava la lluita entre el fet quotidià i el fet diví. És a dir, el seu coit estava destinat a complir el desig dels Déus, de la reproducció i el plaer. Hi havia un fenomen de representació eròtica explosiva al món grecoromà apreciable en la decoració dels objectes d'ús quotidià, com per exemple gerres, plats i bols, que representaven a les divinitats tenint relacions sexuals com a forma d'adoració, així com els símbols o auguris. Els símbols fàl·lics eren un element que s'utilitzava per al bon auguri i la fortuna. També eren elements estètics i decoratius dels espais nobles de les domus i espais públics.

1.1.2 La prohibició de les relacions durant la menstruació

En èpoques antigues, la menstruació era motiu d'aïllament social. Quan una dona menstruava, els homes establien distància amb ella a causa dels temors que suscitava aquest moment del cicle. La societat creia fermament que podien contraure malalties si estaven en contacte amb dones menstruants. Hi havia una llei que dictava que mentre que les dones estaven en el seu període de menstruació estava completament prohibit tenir relacions sexuals o afectives amb elles. No prou amb això, molts caçadors creien que, si es contagiaven, els animals podrien olorar la debilitat i els atacarien.

També resultava força freqüent creure que la dona menstruant era una dona impura; cosa que propiciava aquest aïllament cap a la dona durant cada dia que durés el sagnat. Així mateix, eren freqüents els rituals sobre a aquestes dones, com una manera de tornar-los la puresa perduda i de fer-les aptes per relacionar-se amb la societat. Aquelles dones que es queixaven dels dolors produïts per la menstruació havien d'anar al psiquiatre, ja que existia la creença que anaven en contra de la feminitat.

Malgrat aquestes concepcions tan negatives, també en trobem algunes que s'atribuïen a la menstruació de forma "positiva", com per exemple, creien que tenia en si efectes miraculosos. Van atribuir poders a la sang vessada de la menstruació indicant que era el més poderós que havia existit mai i podia fer-se servir per millorar problemes de salut, com la gota, la lepra, els mals de cap, l'epilèpsia, les berrugues o les taques de naixement. Tot i això, la concepció de la dona menstruant continuava sent molt negativa; tots els poders s'atribuïen al flux ensangonat que s'escampava.

1.1.3 La sexualitat grega a l'edat antiga

Els antics grecs veien els Déus com a cercadors de la varietat sexual que tenien sexe entre ells i seduïen als mortals. Els homes podien gosar de tenir relacions sexuals amb els dos gèneres, però no eren iguals. Les relacions afectivosexuals amb els homes es consideraven normals i inclús eròtiques, era sexe per poder gaudir, per plaer. En canvi, el sexe matrimonial només era amb intencions reproductives i era estrany que una dona en el coit sentís plaer. A més a més, el sexe entre dones estava mal vist, al contrari que el sexe entre homes.

La pederàstia era il·legal, però les famílies se sentien complagudes si els seus fills adolescents atreïen homes importants. Ja que això podia significar una font de riqueses molt rellevant per a la família.

1.1.4 La sexualitat romana a l'edat antiga

La sexualitat en el poble romà se situava generalment en un entorn domèstic, subjectat a forts canons morals. Els excessos sexuals es produïen més sovint entre les classes altes palatines que entre el ciutadà mitjà, anomenaven com a "ciutadà" als homes d'estrat social alt nascuts a la ciutat, els metecs i les dones estaven exclosos.

Els romans, contràriament als grecs, desaprovaven la conducta sexual entre dos homes i dues dones. A més, les dones havien de compartir la vida social amb els seus marits i eren de la seva propietat, és a dir, submises en tots els aspectes de la seva vida.

1.1.5 L'home en l'antiga societat clàssica

L'home grec no només havia de casar-se, amb una dona (o vàries) i tenir fills per a complir la voluntat dels Déus i poder ser un bon ciutadà grec, sinó que també havia de tenir relacions afectives i sexuals amb nois caracteritzats "interessants", com a complement. No estava ben vist tenir relacions amb nois simples, pobres, o que no exercissin de ciutadans "populars". És a dir, a Grècia el matrimoni era una obligació i l'homosexualitat (encara que no tingués aquesta etiqueta) exclusiva era un luxe que molt pocs es podien permetre. Per tant, les relacions sexuals es basaven, en primer lloc, en les relacions heterosexuals amb finalitats únicament reproductives i, en segon lloc, en les relacions homosexuals masculines basades en la satisfacció i l'honor.

Els hebreus, en canvi, eren molt radicals i tancats. L'única relació acceptada i possible era l'heterosexual i destinada a la reproducció. Les relacions sexuals entre persones del mateix sexe eren castigades tant com l'adulteri, pels dos gèneres. Una esposa podia ser fuetada

fins a la mort per adulteri, però aquesta havia de compartir el seu marit amb segones esposes i concubines, donat que estava permesa la poligàmia. Aquest no era castigat per tenir relacions i fills amb altres dones. A Roma la relació normativa d'home i dona era amb finalitat, també, reproductiva. Encara que les relacions sexuals entre homes eren criticades, es practicaven (només podien ser entre un adult i un jove, on l'adult era l'actiu).

1.1.6 Rols socials: els joves com a objectes de plaer

La unió matrimonial, podia ser entre homes, i només a Roma estava prohibit establir una unió "homosexual". Però, la diferència de les relacions de dos homes i la d'un home amb dona era que, aquesta última no podia sentir satisfacció, és a dir, l'home no havia de buscar la satisfacció de la dona ni procurar-la, era inconcebible.

A Roma els nois joves eren considerats objectes de plaer, un canal per satisfer el plaer dels homes més grans, a les dones concubines per a les seves necessitats sexuals i a les esposes per portar la casa i donar fills.

Aquest comportament també es podia trobar en els grecs, ja que mentres que els homes utilitzaven també a les dones per a les tasques domèstiques i per a la reproducció, utilitzaven als homes (sobretot als més joves) per a divertir-se.

1.2 (El col·lectiu LGTBIQ+) Les sexualitats no normatives en les societats antigues: Les diferències entre la homosexualitat masculina i la femenina.

1.2.1 Històries homosexuals de la dinastia Han a la Xina.

La dinastia Han es caracteritza pel fet que la gran majoria dels emperadors tenien un amant masculí. Això era possible, ja que en aquella època l'homosexualitat era molt normal a la Xina, no va ser fins que van arribar els europeus a colonitzar el continent asiàtic que l'homosexualitat es va veure com un fet dolent per la societat.

Una de les històries més populars que es té d'aquesta dinastia és la de "Passió de la màniga tallada". Aquesta història va passar entre l'emperador Ai i el seu amant Dong Xian. Dong Xian va néixer l'any 24 aC i amb només dinou anys es va convertir en una de les persones preferides de l'emperador Ai, aquest últim li tenia molt d'afecte, això va fer que l'emperador convertís a Dong en una de les persones amb més poder durant el seu llegat. Un dia en el qual els dos homes estaven dormint, l'emperador Ai es va despertar abans que el seu amant, llavors en veure'l tan bé dormint i com que no el volia despertar es va tallar la màniga. Aquest fet va suposar un gran impacte per la societat xinesa i a partir d'aquell

moment es va començar a utilitzar una expressió per dominar les relacions entre dos homes homosexuals, aquesta expressió era "passió de la màniga tallada".

D'altra banda, l'homosexualitat femenina no estava gaire ben documentada ni es relataven històries sobre dones en la literatura. Una de les parelles que es tenen consciència és la de Cao Gong i Dao Fang. Eren dones serventes dintre de la dinastia Han, aquestes, són un exemple que les relacions entre les dones es mantenia principalment dintre del palau. El fet que normalment les relacions lèsbiques es trobaven en el palau era pel fet que allà es trobaven totes les esclaves de l'emperador que mai podien sortir fora, llavors era més normal que dues dones s'agradessin. A les relacions homosexuals entre dues dones se les anomenava "dui shi" que la seva traducció seria "menjar en parella".

1.2.2 La visió de l'homosexualitat en l'antiga Grècia i Roma

L'homosexualitat en l'antiga Roma no estava gaire ben vista, però en molts casos s'acceptava. Aquest fet només passava amb els ciutadans romans que fossin homes. En les relacions entre dos homes el que era ciutadà (o d'estrat social més alt) havia de ser sempre l'actiu, ja que si el ciutadà feia de passiu, estava molt mal vist, pel simple motiu que això era considerat un motiu de feblesa.

En canvi, l'homosexualitat femenina no era gens ben vista ni acceptada. Aquest era un motiu de gran rebuig de la societat cap a aquestes dones. Aquest gran rebuig, venia pel simple fet que la societat creia que una dona no podia efectuar el paper "d'home" o d'actiu. Ja que sempre és considerada per sota l'home i el seu rol sempre havia de ser de passiva. Tots aquests comportaments eren producte del patriarcat, pel fet que (com hem esmentat abans), les dones havien de ser submises i els homes havien de ser sempre els actius, mai es podien intercanviar el paper, ja que això provocava un gran rebuig per part de tota la societat.

Durant l'època imperial, l'homosexualitat masculina va ser més vista, com per exemple, molts homes que estaven inscrits en l'exèrcit romà utilitzaven l'expressió "de l'amor per l'amant", dita pel poeta romà Catul al segle I aC. També se sap que al segle II dC, l'emperador Adrià va tenir un amant masculí, Antinous. Però, aquest va morir i llavors Adrià el va divinitzar l'any 130 dC. D'altra banda, en l'Atenes clàssica, ser homosexual només estava permès quan es tractava de pederàstia, és a dir, l'amant adult era l'actiu de l'amant jove, que era el submís. Si hi havia alguna relació que no era entre un home gran i un jove, que en molts casos era un adolescent el qual encara no li havia sortit barba, no era acceptada. Un exemple que es pot trobar seria el d'un filòsof molt important per la història, Sòcrates, qui va mantenir relacions sexuals amb els seus deixebles, ja que creia que

aquesta era una bona manera d'ensenyar. Finalment, Sòcrates va ser condemnat a morir bevent cicuta per haver expressat les seves idees en contra de la creença en els déus ancestrals i corrompre els joves atenesos.

1.3 Les relacions sexuals de l'època clàssica: la masturbació i el sexe oral

1.3.1 El sexe en l'antic Egipte

Els mites de l'antic Egipte anaven relacionats amb la sexualitat: El Déu Atum, Déu Solar, va ser qui va crear el Nil i ho va fer a través d'una palla, la qual va acabar creant aquest riu. Llavors, com a tradició el poble egipci cada any havien de masturbar-se procurant que el seu semen caigués a les aigües del riu, aquest esdeveniment ho feia primer, el faraó i després els assistents que havien anat.

A més, a l'antic Egipte, tenir relacions sexuals públiques no era cap problema. Podem dir que estava ben normalitzat veure persones tenint relacions sexuals pels carrers, o qualsevol lloc transitat. Les al·lusions al sexe en els diferents escrits eren molt comunes, es podien trobar en llibres, testaments, contractes, etc.

Mentre que al s. XIX la virginitat era la principal virtut femenina, en l'antic Egipte no se li donava cap valor. Donava igual si la dona era o no verge. Consideraven que era millor una dona que pogués tenir moltes relacions sexuals amb diferents homes.

En l'antic Egipte també va estar vigent una pràctica que al llarg de la Història s'ha considerat que estava molt mal vista. Aquesta pràctica era la necrofilia que va ser un dels fets que va passar durant el mandat d'Amenofis I. Aquesta pràctica es duia a terme per part dels embalsamadors, els quals mantenien relacions sexuals amb la persona morta, la necrofilia no era ben vista per la societat, però els practicants d'aquesta no van ser castigats i van continuar fent-ho, fins que les famílies de les dones mortes van haver de contractar guàrdies per intentar vigilar els cossos d'aquestes.

1.3.2 El sexe en l'antiga Roma

La societat romana era molt activa sexualment. És per aquest motiu que molts poetes de l'època van crear llibres/relats sobre el sexe. Un d'aquests llibres en el qual trobem petits fragments sobre el sexe és "Art d' enamorar", d'un dels poetes més importants de l'antiga Roma, Ovidi. Aquest llibre explica de quina manera l'home ha de mantenir a la dona mentre estan tenint relacions sexuals.

Un exemple és:

“La dona que es destaquí per un cul abundós, que posi els genolls sobre els coixins amb el coll girat enrere”¹

Dins del mateix llibre es podien trobar diferents postures, les quals podem considerar que eren les més comunes a l'hora de mantenir relacions sexuals.

La societat romana també mantenia sexe oral, però aquest de vegades no era gaire ben vist. Tenien tres tipus de sexe oral:

1. La primera es deia *Fellatio*: en aquesta pràctica una prostituta o una esclava li feien una fel·lació a l'home
2. La segona pràctica es deia *Irrumatio*: aquesta pràctica es caracteritzava pel simple fet que l'home forçava al fet que l'altra persona li fes una fel·lació.
3. Finalment, també estava el *Cunnilingus*: aquesta pràctica era quan un home li llepava el sexe femení a una dona. Aquesta pràctica era considerada la més degradant per un home.

La masturbació masculina era molt mal vista per tota la societat romana. Això era pel simple fet d'una base moral, ja que es creia que quan l'home perdia el fluid seminal anava contra el sentit de la naturalesa, que era fecundar a les dones.

Quan les dones romanes mantenien relacions sexuals fora del matrimoni, sigui amb esclaus o amants, aquestes eren castigades, moltes podien acabar mortes. Però, en canvi, aquest mateix càstig no era aplicat per l'home romà. Ell podia mantenir les relacions sexuals que volgués i amb qui volgués i no seria castigat per res.

1.4 La relació entre la religió i la sexualitat

1.4.1 Maria, mare del cristianisme i icona de la puresa i de la virginitat

Maria, també coneguda com la Verge Maria, és una de les figures més importants del cristianisme. Dintre de la religió (més específicament, dintre del capítol de l'*Anunciació de l'Evangelí segons Lluc*) s'explica que l'arcàngel Gabriel va anunciar a Maria que estaria embarassada de l'esperit sant i tindria el fill de Déu (Jesús). A partir d'aquest fet i el

¹ OVIDI, 779-780. *L'art d' enamorar*, III.

naixement de Jesús, més la vida d'aquest últim, Maria va ser venerada a moltes regions catòliques i ortodoxes com un símbol de la puresa i de la virginitat.

1.4.2 L'hinduisme i els simbolismes de l'empoderament femení

Als temples i santuaris hindús destaquen dos símbols abstractes que defineixen els genitals tant masculins com femenins. El símbol dels genitals masculins s'anomena *lingam* i el dels femenins, *yoni*. Aquest últim té forma de flor, triangle o òval de dues puntes. El femení havia estat considerat un objecte d'adoració durant l'Edat Antiga, encara que actualment ja no és així, i era més poderós que el masculí. De fet, a l'Índia les deesses Durga i Kali (hindús) es coneixen com la reencarnació de les forces *yoni* del naixement i la creació, i de la mort i la destrucció respectivament.

Aquest simbolisme va ser adoptat, més tard, pel tantrisme. La creença principal d'aquesta religió es basa en la unió sexual i espiritual de l'home i la dona perquè els homes puguin aconseguir la plenitud espiritual amb la combinació de l'energia espiritual de la dona. És a dir, creuen que els homes per si sols no poden assolir aquesta plenitud espiritual.

El concepte es va anar estenent i algunes religions monoteistes que exclouien a les dones feien referència a la pràctica d'aquesta tradició (la visualització simbòlica de la dona superior a la de l'home). No obstant això, aquestes religions han estat invisibilitzades i tractades d'heretgia per les religions majoritàries.

Alguns exemples de les religions que han adoptat part del sentit d'aquest simbolisme són: el budisme tàntric, que explica que la naturalesa del Buda viu a la vulva; els cristians gnòstics, amb els que l'Esperit Sant femení és Sofia i Maria Magdalena era la deixeble més intel·ligent de Crist i el misticisme jueu, que adopta la Shekina (presència divina) a través del Shakti (ànima femenina de Déu).

1.5 Els diferents models de la política sexual en l'època antiga

1.5.1 Model de feminitat: L'únic moment en el qual cobren importància és quan donen a llum.

En les diverses societats de l'edat antiga, les dones no eren considerades ciutadanes ni tenien drets per fer res, fins i tot, s'havien de quedar a casa seva i si sortien havien de sortir amb el seu marit. Un exemple seria la societat grega, on les dones tenien el mateix estatus que els esclaus i estrangers-metecs (no era considerat com a ciutadà), i cap dels tres tenien drets.

Les dones només eren importants per donar a llum i aconseguir descendència. Preferiblement havien de donar a llum un baró, ja que en aquella època *era millor* tenir un nen que una nena. A partir d'aquell moment en el qual donaven a llum les dones ja no eren tan rellevants i havien de continuar treballant en una sala on només es trobaven les dones.

1.5.2 Model de masculinitat: El *kinaidos* o *cinaedus*.

Els *Kinaidos* són els homes que volien ser tractats com una dona. Segons J.Winkler (1895-1990) no era ni una identitat sexual ni una sèrie d'actes, sinó un estereotip desviat de la sexualitat i del gènere, de fragilitat de la masculinitat clàssica. Segons aquest autor, la divisió de gèneres era difusa².

Anomenaven monstre a una persona, de gènere masculí, físicament femení, amb pell blanca i cul ampli. La idea de ser un perfecte ciutadà a Grècia era una tasca molt difícil.

El terme "efeminat" era el que anomenaven masculinitat fracassada, un home que no resisteix els plaers i deixa que els altres homes el penetrin.

Els *Cinaedus* era un home fracassat que exhibia la seva feminitat amb la roba i la depilació (perquè és clar, la depilació només és per a les dones, si un home es depila no és un home), i mostrava un comportament que, les societats patriarcals van qualificar com "de dones".

1.6 L'avortament: de la quotidianetat de les cultures, a la prohibició patriarcal

El tractament de l'avortament de l'embarç ha patit un gran canvi des de l'antiguitat, de fet, per a les primeres cultures es tractava d'un fet gairebé quotidià. No obstant això, aquesta pràctica podia concloure, moltes vegades, en la mort de la dona, ja que eren fetes amb la pèssima tecnologia sanitària i la poca prevenció higiènica de l'època. És per això que la seva aplicació era, en la majoria dels casos, molt dolorosa, perquè s'utilitzaven tècniques arcaiques que podien provocar l'esterilització femenina i, fins i tot, la mort.

En cada cultura, la manera en què practicaven l'avortament era diferent, s'usaven diferents mètodes i eines. En l'Antic Egipte es duia a terme inserint fragments de paper al coll uterí. Això provocava una gran irritació a l'interior de l'aparell reproductor que provocava aquest avortament. D'altra banda, en la cultura grega, els textos de ginecologia ja incloïen el terme com una pràctica habitual. En aquest cas, s'emprava el llorer per estimular les contraccions.

² J.WINKLER, JOHN. 1989 *The Constraints of Desire: The Anthropology of Sex and Gender in Ancient Greece*. Routledge.

Després d'això, socialment la dona es considerava impura durant quaranta dies. En una altra cultura, la romana, l'avortament no era una lliure decisió de les dones, sinó que el marit havia de decidir si el podia realitzar o no. A vegades, l'home obligava la dona a avortar per evitar la descendència il·legítima. És a dir, quan la dona tenia fills fora del matrimoni. Les primeres lleis romanes que es van referir a aquest terme van trobar legítim el fet que els homes tinguessin la potestat de divorciar-se (o fins i tot d'abandonar les dones) si es feien servir "substàncies o màgies" per alliberar-se de l'embaràs. Aquestes veus masculines se subjectaven en el fet que l'avortament servia per ocultar infidelitats per poder prohibir-lo. A més, Sorano, que era el pare de la ginecologia en l'època, va afirmar que la seva pràctica era perillosa per a les dones. En altres cultures també era popular la ingesta d'argot (el fong del sègol) per avortar, però si era ingerit en excés, podia causar un enverinament i, per consegüent, la mort de la dona.

1.7 La prostitució: un paper important en la conservació de l'ordre social

1.7.1 La prostitució a la Grècia clàssica.

Les dones eren les que es dedicaven a la prostitució a la Grècia antiga (encara que també existia la prostitució masculina). Les dones exercien el seu ofici en una escala de poder atroç i condicions deplorables, que va infligir en la seva curta esperança de vida. Hi havien diversos tipus de dona prostituta. Les cortesanes que podien tenir capacitat de decisió. No com les prostitutes de menys grau, que no podien rebutjar cap client, com les *pornē* era una esclava a la qual contractaven per un curt període de temps. Les *aulētris*, "La noia de la flauta", era contractada per festes i banquets, allà, quan li demanaven, exercien el treball de prostituta. Juntament, les *pallakē*, una dona que mantindria una relació a llarg durada en la qual l'intercanvi prendria forma de manteniment, de la cura quotidiana dels cossos dels homes. Tots aquests termes estaven en contradicció amb la figura de la muller, basada en la legitimitat i en ser fortament castigades si tenien relacions adúlteres.

1.7.2 La prostitució en l'antiga Roma

La prostitució a l'antiga Roma no estava mal vista, al revés, era una important font d'ingressos per les ciutats romanes i una manera de recaptar impostos.

Per l'home romà les prostitutes significaven el plaer davant de la relació que tenien amb la seva esposa. La dona romana només era utilitzada i concebuda per ser fecundada i perquè

tingués fills. La prostituta, en canvi, representava una manera d'alliberament i una manera de tenir un plaer diferent. Però, tot això va canviar amb els canvis socials i morals produïts a la societat romana, així que a partir d'aquell moment l'home buscava en la seva dona el mateix que feia amb la prostituta.

Les prostitutes normalment eren formades per esclaus i llibertins (esclaus que van ser alliberats). Encara que la ciutadana romana també ho podia ser, però això provocava diferents costums que a partir d'aquell moment ella havia de fer. Com per exemple, el que havia de fer primer era anunciar-ho públicament davant l'edil (un magistrat) i aquesta en aquell moment perdia tots els seus drets com a ciutadana romana. Aquestes dones que havien passat de ciutadanes a prostitutes havien de vestir una túnica curta, no podien anar calçades, no podien dur vel i havien de tenyir-se el cabell d'un altre color.

Els prostíbuls a Roma tenien un paper essencial, com a plataforma de desfogament dels instints.

Però l'any 19 aC el Senat va haver de prendre mesures per controlar i reprimir a les dones, ja que la conducta sexual d'aquestes posava en perill l'estabilitat de la societat romana.

1.8 (In)Conclusions: L'edat de la sexualitat més lliure

Finalment, reunim tots els coneixements i reprenem la nostra problemàtica.

Podem resumir la sexualitat de l'edat antiga com una sexualitat llibertina. Recordem que, a la majoria de cultures, el sexe estava totalment normalitzat. El coit estava relacionat amb Déu i allò que aquest volia, la qual cosa era, en aquestes cultures clàssiques, la reproducció i el plaer.

En l'antiga Grècia, els homes podien gaudir de relacions amb tots dos gèneres, cosa que les dones no es podien permetre, encara que les relacions que tenien amb persones del seu mateix gènere eren diferents. Les relacions, home amb home (perquè encara no existia l'etiqueta de "l'homosexualitat") eren normals i inclús eròtiques, és a dir, relacions amb una finalitat plaent. D'altra banda, les relacions entre els dos gèneres eren, únicament, amb intencions reproductives, la dona no podia sentir plaer, ja que això podia resultar vergonyós per a un home. A Grècia, el matrimoni per a l'home era una obligació i les relacions homosexuals eren un luxe.

A Roma, al contrari, les relacions sexuals estaven embolicades a l'entorn domèstic i sota uns canons morals. Els excessos sexuals eren entre classes altes i desaprovaven totalment

les relacions entre home i home, encara que això no vol dir que no ho fessin. Les dones eren propietat dels seus marits, i, com a Grècia, era impensable que tinguessin relacions amb altres dones.

Aleshores, arribem a la conclusió parcial que l'homosexualitat masculina era un fet popular, i normalitzat a l'època. Tot i això, l'homosexualitat femenina no era acceptada. A més, podem afirmar que, ja en les societats antigues existia i es practicava l'aïllament social i el repudi cap al gènere femení, sent aquest un subjecte moralment inferior a la societat des de fa segles.

2. EDAT MITJANA: L'aparició del cristianisme i les seves maneres de repressió sexual

2.1 La concepció del sexe en les societats medievals

En l'edat mitjana el sexe era concebut com pecaminós, reprobable i perillós. Paradoxalment, també es concebia com a una acció somiada, meditada i, secretament, desitjada.

El cristianisme separava el sexe de dues maneres: la primera, en actes naturals i la segona, en actes contra la naturalesa.

2.2 La poderosa Teodora i el seu intent de regulació de l'avortament

Ens situem al s. VI en el matrimoni de Justinià i Teodora, que era una actriu eròtica i famosa per un número on el públic li llançava blat de moro per sobre del seu cos i aquest era menjat per les aus. El seu matrimoni va iniciar una gloriosa època. Teodora va aconseguir molt poder i amb això va voler impulsar una regularització a favor de les dones perquè es facilités l'avortament i no s'haguessin d'utilitzar tècniques perilloses, posant en risc a aquelles dones que volen avortar. També es va mostrar contrària a la prostitució forçosa. És per això que la va prohibir i va instaurar la pena de mort per violació.

2.3 La menstruació: La maledicció de la dona

2.3.1 La dimònia anomenada Jeh: D'un conte a un malson

Durant el s. VIII, a Pèrsia, es va crear un dels principals textos sagrats de la religió Zaratustra, anomenat *Bundahišn*. El llibre se centra en batalles entre el bé i el mal. En un dels seus capítols el Déu Ahura Mazda dorm a l'Esperit Enemic i els seus aliats intentaràn despertar-lo durant tres anys. L'única que aconsegueix llevar-lo és una dimònia anomenada Jeh o "La puta". Quan l'esperit es desperta la besa i, just en aquest moment, té la menstruació. Segons aquesta llegenda iraniana, les dones han estat creades per aquest Deu Ahura, però, a través d'una mena de túnel, el mal s'ha introduït al cercle reproductiu humà, fent de la regla un regal del dimoni. Jeh, com a dona, no es pot reproduir, ja que és una mena de sinònim de bruixa o promiscua. A més, l'han dotada de la capacitat d'assecar un terç dels rius, els vegetals i marcir els bons pensaments, paraules i accions.

A partir d'aquesta llegenda s'entén el perquè d'algunes religions monoteistes, com per exemple el cristianisme, el judaisme i l'islam, coincideixen prohibir que les dones mantinguin relacions sexuals durant el període menstrual.

2.4 Les primeres repressions

2.4.1 Justinià I i la primera persecució

L'any 527 Justinià I (482 - 565 dC), ex emperador de l'Imperi Romà d'Orient des del 527 dC fins al 565 dC, va iniciar una brutal persecució contra els homes que tendien a tenir pràctiques sexuals amb altres homes. A més, es va basar en la unió de la llei imperial i de la teologia cristiana amb l'objectiu d'aniquilar els vicis pagans.

2.4.2 Els mortals càstigs de la pràctica sexual amb persones del mateix sexe

Les relacions sexuals caracteritzades per persones del mateix sexe estaven molt mal vistes durant l'edat mitjana. Així és que l'església i els governants, deguda la mentalitat religiosa de l'època (majoritàriament cristiana a Europa), els anomenats "pecadors" podien ser condemnats a mort, per exemple, cremats a la foguera, o tenir greus càstigs, tals com la mutilació dels genitals.

D'altra banda, si aquestes relacions considerades pecaminoses es duïen a terme al sacerdot i eren descobertes al moment, el càstig era sempre el mateix. Es tractava de penjar als condemnats d'una gàbia suspesa i els feien morir de fam.

En un moment donat va haver-hi una petita clariana de llibertat, concretament des del segle X fins al XII. La població i els governants van tenir certa tolerància, però la situació va canviar radicalment a partir dels inicis del segle XIII.

2.4.3 La inclusió literària de diferents sexualitats durant el segle X

L'any 1022 el poeta Ibn Hazm (994 - 1064 dC) va escriure *El collar de la paloma*, una de les obres amoroses més importants de l'edat mitjana, que tracta tots tipus de desitjos, incloent-hi els que ara anomenaríem homosexuals (encara no existia el concepte "homosexual"). Al llibre es barregen anècdotes i teories sobre l'amor, que es defineix com una meravellosa malaltia que no exclou el dolor. En aquest escrit no es diferencia entre els diferents tipus d'afectes i es mostra la sensibilitat eròtica de persones que tenen relacions sexuals amb ambdós sexes. Aquesta sensibilitat eròtica és contradita a l'últim capítol, on es

plasmen les tensions de la cultura en relació amb les diferents sexualitats que hi havia a l'època.³

2.4.4 La persecució dels i de les homosexuals

L'any 1432 es va crear a Florència un tribunal específic per a la persecució de les pràctiques sexuals del mateix sexe, es coneixien com els *ufficiali di notte*. A més, es va crear un tipus de denúncia que podia ser anònima o via espies. Les penes mitjanes que rebien aquells que havien estat condemnats, com les multes efectuades, feien que el tribunal es convertís en una maquinària de difamació. Desgraciadament, van caure en ella milers de persones, des de membres de la noblesa fins al mateix Leonardo da Vinci.

En canvi, en altres parts d'Europa, la identitat sexual no va estar tan perseguida com a les ciutats italianes. A la resta de continent, només hi havia dos o tres casos a l'any, aproximadament, en què s'havia denunciat a una persona per ser homosexual.

2.5 El sexe i la medicina

2.5.1 Les teories dels humors basades en Aristòtil

El metge bizantí Pablo d'Egina va escriure uns tractats de medicina que tindrien una gran repercussió durant els següents anys. Influït per Aristòtil explica que el cos està format per quatre humors relacionats amb diferents caràcters i parts del cos: la bilis negra (melancolia), la bilis groga (colera), la felma (flegmatisme) i la sang (optimisme). Perquè el nostre sistema funcioni correctament tots aquests aspectes han d'estar en harmonia. El sexe fa que la sang s'alleugeri, facilitant el creixement del cos i fent-lo més masculí, una manera d'acabar amb la melancolia. A més a més, aconsella el sexe per plaer a les dones, un pensament inimaginable segles abans, perquè considera que és l'únic mètode per a evacuar la llavor femenina present en els líquids vaginals.⁴

Per altra banda, Ibn Sina, un científic i filòsof musulmà, completa el seu llibre *Cànon de la Medicina*. Aquestes eren unes doctrines que també utilitzaven els humors com a protagonistes i les definia com unes substàncies líquides amb lectura de gènere, és a dir, a través de les quals es podia explicar per què una persona era del sexe femení o masculí. D'aquesta manera, els humors masculins construïen homes forts, treballadors i durs, mentre

³ M. SEGARRA, NACHO; BASTARÓS, MARÍA I DAURA, CRISTINA. 2018. *Herstory*. Editorial Lumen

⁴ D'EGINA, PABLO. S. VII. *Epítome de Medicina*.

que els de les dones les feia més humides i fredes, el que les porta a produir llet, menstruar, ser més toves, emotives i passives.⁵

2.5.2 El tractat de Trota de Salerno

Al segle XII Trotula de Salern, una metgessa italiana va escriure un tractat de medicina molt famós, aquest tracta la ginecologia i l'obstetrícia i s'anomena *De curis mulierum* ("La cura de les dones"). En aquest descriu el cos de la dona i l'identifica com una construcció social. En els seus textos explica diferents aspectes de la ginecologia des del coneixement pràctic, d'aquesta manera aborda temes com les diferents maneres d'expulsar el fetus o de la preocupació de la societat medieval davant de les irregularitats que presenta la menstruació relacionades amb la gestació. Tracta, també, alguns tractaments per eliminar la libido de les monges, com simular la virginitat de les dones solteres, recomanacions per tractar lesions d'una violació...⁶

No obstant això, els seus textos obtenen remeis, solucions, ajudes o recomanacions que es defineixen a partir d'un caràcter classista i són diferents segons la posició de la dona davant les corts medievals.

2.6 El valor primordial de les dones: la virginitat

El control social exercit davant la llibertat sexual de les dones va fer que el concepte "virginitat" es popularitzés i agafés força dins del discurs patriarcal. Aquesta era considerada un valor primordial que la dona havia de mantenir i protegir per poder ser respectada socialment. Fins i tot es pot considerar que era un tret important dins de la identitat de qualsevol dona de l'època. És per això que s'estableix una jerarquia moral en funció de defensa de la puresa femenina.

Hi ha molts exemples de dones que van protegir la seva virginitat a mort durant l'edat mitjana: Santa Eulàlia, Dula, Eufàsia de Nicomèdia, Santa Ebba (abadessa de Coldingham)... Aquesta última va tenir una gran importància en la invasió vikinga a Escòcia. En aquest cas, quan les dones de Coldingham van ser conscients que quan arribessin els bàrbars a les seves terres les forçarien a mantenir relacions sexuals amb ells, van decidir desfigurar-se les cares per espantar-los. Quan els vikings van arribar, l'aspecte de les dones els va provocar repulsió, el que va fer que acabessin sent cremades. Per tant, aquestes dones van acabar donant la vida per la seva puresa.

⁵ SINA, IBN. S. XI. *Cànon de la Medicina*.

⁶ SALERN, TROTULA. S. XII. *De curis mulierum*.

2.7 Els pecats sexuals que no es deuen mencionar entre els cristians

La masturbació és una acció que consisteix a estimular els òrgans sexuals d'una persona o els propis amb les mans, mitjançant carícies (o un altre mitjà) per proporcionar o obtenir plaer sexual. Aquesta acció sempre ha estat classificada com un dels pecats més greus i es considerava com a antinatural perquè pensaven que es desaprofitava la llavor procreadora. També existia la masturbació femenina (evidentment), però aquesta procurava ser ocultada i els traductors de textos ometien els passatges que hi feien referència.

Malgrat això, sí que hi havia un certa afecció a conèixer les relacions lèsbiques als convents. Les dones monàstiques s'escrivien consells entre elles, encara que no es van publicar. Per tant, hi havia un caràcter potencialment lèsbic el qual es mantindrà fins ben entrada la modernitat.

Una monja molt coneguda per les seves pretensions lèsbiques va ser Sor Joana Agnès de la Cruz. Va escriure mig centenar de poemes molt intensos sobre l'amor i l'estima que li tenia a la seva suposada amant. També escrivia passatges sobre gelosia, discussions i desacords, però sempre dedicats a la mateixa persona. Alguns estudiosos contradiuen la idea que fos lesbiana, però d'altres creuen que sobren les proves literàries per afirmar la seva sexualitat.

2.7.1 Els càstigs per la pràctica de la sodomia

El pecat de sodomia va constituir una complicada maquinària de difamació i tortura que, tot i que va trigar a posar-se en funcionament va ser molt eficaç. Anomenaven sodomia a un pecat que barrejava l'avarícia, el luxe i la falta d'hospitalitat. A partir de Sant Agustí (354-430), que va ser el primer filòsof important de l'era cristiana, el seu significat es va anar sexualitzant. Fins ben entrat el s. XII no es va produir una persecució sistematitzada de la sodomia. El poder temporal, és a dir, la reialesa, els senyors feudals i el poder espiritual, el papat, es van aliar per a homogeneïtzar la societat sota la seva autoritat. Les lleis civils es van inspirar en les divines, i es va començar a castigar la diferència sexual o religiosa. L'acusació de la sodomia apareix vinculada a certs col·lectius de la població considerats heretges —com els càtars o els templers, per als quals es va utilitzar aquest pecat com a raó arrelada a la seva violenta persecució—, els usurers, o els enemics de la religió —com els musulmans—.

Els penitencials, llibres en què s'indicaven les penes corresponents a cada pecat, associava la sodomia com un pecat ampli en el qual s'inclouïa tota mena de sexe que tingués finalitats

no reproductives, sigui heterosexual o homosexual. Segons Sant Tomàs d'Aquino (1225-1274), la sodomia estaria composta de tres nivells: el primer, les mol·lícies, que serien la masturbació, els tocaments, el sexe oral i la penetració entre les cames; aquests actes rarament eren castigats. El segon nivell era el de la sodomia, que faria referència a la penetració anal, ja fos en el sexe heterosexual com en l'homosexual. En la modernitat, la penetració anal entre homes era anomenada la "sodomia perfecta", enfront del sexe lèsbic, caracteritzat com a "imperfecte". Finalment, el bestialisme o sexe amb éssers no humans.

En el s. XIII el papa Gregori IX anomenava als homosexuals com a "abominables menyspreats pel món i espantosos per al concili diví".

2.8 Model de feminitat: Subjecte o objecte sexual?

2.8.1 El paper jurídic de la dona

En l'edat mitjana la dona va començar a tenir un paper més actiu dins els actes jurídics i en actes eclesiàstics. Van començar a ser hereves de la terra i això les va convertir en un arquetip literari i també de la vida real. Com a filles, les dones van començar a tenir el dret de successió. Com a mares, van començar a defensar els drets dels seus fills (però principalment el de les seves filles) de les possibles pretensions per part de la família paterna. I com a germanes van tenir un dels papers més importants en la unió i la creació d'aliances feudals (les dones casades van ser un dels punts claus pel qual hi haguera una bona aliança entre cunyat i marit).⁷

2.8.2 El primer tipus de pseudoamor romàntic dona pas al possible consentiment

Parlem d'amor platònic fent referència a un amor impossible, alimentat per la fantasia i per la frustració. Però, el vertader amor platònic, el que sorgeix en els textos de Plató, és més transcendental, fins i tot arriba a oblidar allò sexual i acaba convertint a qui ho experimenta en algú més savi. Gràcies a aquest amor, l'individu omet l'apreciació de la bellesa física, al ser capaç de veure-la en l'ànima, per a després, ser més sensible a la bellesa espiritual, i finalment a la de tot el que és bo del món. L'amor seria una mena de passaport cap al creixement personal. Aquesta idea és la que en l'edat mitjana acaba configurant el primer tipus de pseudoamor romàntic que avui coneixem com "amor cortès".

⁷ OTIS-COUR, LEAH. 2000. *Historia de la pareja en la Edad Media (Placer y amor)*. Siglo XXI.

Tot i que el paper social de la dona no millora gràcies a l'amor cortès, sí que comença a mencionar-se l'assumpte del consentiment; ja en el s. XII el papa Alexandre III estableix que el consentiment d'ambdues persones és essencial perquè la unió matrimonial sigui vàlida, tot i que durant segles les dones es vegin sostingudes a les decisions paternals.

2.9 La influència de l'església cristiana cap a una societat en què es desenvolupa un nou sistema polític: el feudalisme

2.9.1 Les relacions de poder de l'Església amb la sexualitat

La vida sexual de milers de cristians va quedar regulada pel dret canònic durant *els pròxims segles*. El paper de l'Església ha estat totalment repressor amb la sexualitat, i és una forma de control social pel temor a Déu.

L'edat mitjana a l'Europa cristiana és l'època on es desenvolupa el feudalisme, que dona forma a les relacions de poder i de servitud entre els senyors i els seus vassalls. En totes aquestes concepcions hi són presents les doctrines cristianes que inunden en aquells moments tots els àmbits de la vida. L'Església imposa una visió teocèntrica del món, fet que el porta a un control total de la vida quotidiana. Marca una època molt retrògrada i en conseqüència repressiva de tot allò que signifiqui sexualitat.

L'Església va ser una de les primeres a aplicar prohibicions a l'hora de mantenir relacions sexuals. Aquestes prohibicions afectaven principalment a la dona, ja que es creia que aquesta havia de ser submisa en tots els àmbits. Una d'aquestes prohibicions era que no es podia mantenir relacions sexuals amb una dona que estigués menstruant, o també, que no es podia mantenir relacions durant un dia festiu. Si s'arribava a fer algun d'aquests fets, l'Església afirmava que els hi sortiria un fill deformat.

2.9.2 El matrimoni en l'edat mitjana: el sexe, la tradicional visió de la dona, l'adulteri, la prohibició de l'incest i el divorci.

L'Església imposa a la societat medieval que el sexe només és possible dins del matrimoni i que aquest ha de tenir una finalitat exclusivament reproductiva. Utilitzen dos termes: *dialetti*, que és l'amor honest i compromès en el matrimoni, i *honestia copulatio*, que és la pràctica del sexe en el qual l'únic objectiu és la reproducció. El pensament medieval està influït per l'Església, que considera el desig sexual com una mena de malaltia. Per això, es fomenta la castedat, perquè aporta un valor intrínsec i transcendent que els guiarà a salvar les seves pròpies ànimes. Per contra, la fornicació suposava la pràctica del sexe fora del matrimoni.

Per calmar l'ànsia sexual dels homes, se'ls proposava que es practiquessin sagnies a les venes superficials de les cuixes. A les dones, en canvi, quan estiguessin excitades se les recomanava rentar amb encens a la vagina.

Els actes contra la naturalesa abasten per a l'Església totes les accions sexuals que no tinguin com a finalitat la reproducció, i entre els més reprovats destaquen la zoofília, la relació entre persones del mateix sexe i la masturbació.

Algunes de les creences de l'època relacionades amb l'acte sexual eren molt diversos. Es pensava que el *coitus interruptus* podia provocar la ulceració del penis. A més, que una de les possibles malalties que podia contraure l'aparell masculí era resultant de ficar-se al llit amb una dona que tenia la matriu bruta, plena de verí, és a dir, la regla. D'altra banda, es considerava que els bessons eren el resultat d'una dona que havia gaudit molt en la copulació.

A les dones medievals se les educava per exercir papers eminentment passius: casament, sexualitat, gestació, part i lactància, com ja havíem vist en l'edat antiga, és a dir, la tradició continuava sent igual: un patriarcat, també, en el sexe. La dona en el matrimoni mai no buscava l'home i era estrany que s'iniciés l'acte sexual amb jocs eròtics o que la dona respongués de manera activa. La dona medieval només havia de rebre i acceptar.

L'adulteri era considerat un delicte, però depenia del sexe que ho practiqués. Era considerat una deshonra de tipus religiós, ja que atemptava contra la santa institució del matrimoni i alterava el funcionament normal de l'ordre social en aparèixer la figura del bastard. L'adulteri no era igual si ho realitzava l'home que la dona, sent pitjor vist en la figura femenina. Si l'adúlter era l'home, es deia que havien caigut en una temptativa, mentre que si ho feia la dona eren directament adúlteres i això era un dels motius principals del repudi i de divorci.

L'incest en el matrimoni era un dels fets més comuns durant l'edat mitjana. Molts reis i reines es casaven entre ells i també mantenien relacions sexuals, però tot això es va començar a prohibir quan l'Església va començar a tenir més poder, ja que això suposava menys hereus i més benefici. En canvi, en territoris sota el control de l'Islam hi havia una pràctica que estava normalitzada, l'"Endogàmia islàmica", aquesta pràctica es caracteritzava per matrimonis formats per cosins.

L'anul·lació matrimonial era una pràctica que no estava ben vista per l'Església, però que es duia a terme molt sovint en aquells segles, sobretot en la noblesa. Hi havia certs fets que portaven al divorci entre els diferents matrimonis: si la dona casada era adúltera, si hi havia temptació d'assassinat del cònjuge o l'abandonament de la casa durant la nit per part de la dona sense el consentiment del seu marit. També la impotència del marit, l'esclavitud, el captiveri i l'ingrés a un convent. Però es podia donar el cas que l'Església cancel·lés un matrimoni i determinava que no era vàlid.

La idea del divorci va tenir un canvi quan l'any 1155 Pere Llombard, un dels teòlegs més importants de l'època, va escriure *Quatre llibres de les sentències* en el qual es negava a què es donés el divorci en cas d'adulteri. A partir d'aquell moment l'Església va començar a perfeccionar la idea del divorci i van implantar el que es pot dir com "la separació de taula i llit" en la que la parella se separa físicament (no viuen junts). Això no només passava en els casos d'adulteri, també en els quals s'abandonava la religió o la crueltat.

2.9.3 La voluntat de les diverses religions de les regions espanyoles per voler tenir relacions i l'oposició de l'església

En un context de difícil convivència entre les distintes religions a Espanya, els sacerdots parlaven d'un tracte carnal amb persones d'altres credos. Els cristians buscaven tenir relacions amb tots els que poguessin, musulmans, animals, jueus, homes amb homes... no hi havia límit. La descendència també era un tema de preocupació, ja que va fer que molts pares i mares fossin de diferents religions: cristians, musulmans o jueus. Això va generar un descontentament entre els homes de l'Església. Aquestes predicacions van generar un gran pànic sexual, sobretot a Saragossa, fins a tal punt que es va crear una patrulla contra els infidels que tenien relacions sexuals amb persones de diferent religió.

2.9.4 L'estructura femenina dels edificis de culte religiós

Tot i que les majors religions monoteistes han marginat sempre la figura de la dona, tant en l'àmbit social com espiritual, en l'arquitectura de molts dels edificis de culte d'aquestes religions patriarcals es pretén imitar el cos femení. Aquesta curiosa paradoxa es dona en la simbiosi de l'estructura de l'edifici (una església, per exemple) amb la de l'aparell femení.

D'aquesta manera, hi ha sempre una entrada exterior i una interior, el que es podria identificar com els llavis majors i els llavis menors; una nau central que condueix a l'altar, que podria ser la vagina; dues estructures a ambdós costats, el que es coneixeria com els ovaris i el centre sagrat on es troba l'altar i es dona el miracle, que es pot identificar com l'úter, lloc on resideixen els nadons durant l'embaràs.

2.9.5 Optar per una vida religiosa per aconseguir l'alliberament sexual: les monges i les beguines

No eren poques les dones que, durant aquesta època, van decidir accedir a la vida religiosa com a alternativa a l'alliberament sexual personal. Això és perquè quan les dones es dedicaven al cultiu religiós cristià no eren obligades socialment a establir un matrimoni amb un home i tenir fills. Per tant, podien estudiar i millorar la seva capacitat intel·lectual sense ser rebutjades per la societat misògina de l'edat mitjana. A més, les abadesses estaven dotades de llibertat social, econòmica i poder de decisió.

Un exemple d'una dona que va saber aprofitar aquesta oportunitat per a créixer com a persona va ser Hroswitha als voltants de l'any 945. Es va convertir en una canongessa seglar i va ser una important poeta i dramaturga alemanya.

No obstant això, entre els segles X i XIV els poders de què les dones havien pogut gaudir van estar progressivament delimitats per l'Església. Algunes mesures que es van dur a terme van ser: prohibir la predicació pública a les monges i abadesses i la interpretació de les Sagrades Escripures. També el Papa Bonifaci VIII va emetre un decret, anomenat Periculoso (perillós), que pretenia enclaustrar a totes les monges europees catòliques.

Les beguines eren unes dones laiques amb la intenció de tenir llibertat espiritual. Aquestes van sorgir a l'Europa central al s. XII. Estaven al marge dels claustres, al contrari de les monges, perquè estaven totalment inserides a la vida de les ciutats. El fet que fossin laiques i independents va fer que poguessin desenvolupar-se individualment sense el poder masculí, el que és impensable en l'època. Vivien soles, en grups reduïts, en comunitats o, fins i tot, en grans beguinatges centreeuropeus.

A aquest grup de dones se li van afegir moltíssimes més, fins ser un moviment professat per tota Europa occidental. D'altra banda, les dones que hi participaven eren de totes les classes socials i no se les discriminava.

La seva vida espiritual es concentrava en la predicació de la unió amb Déu sense la intermediació del clergat (contràriament a la religió cristiana) i ho feien des de l'acció i la contemplació.

Hildegard von Bingen va ser una abadesa, física, filòsofa, naturalista, compositora, poetessa i lingüista de l'edat mitjana. Tot i que el seu treball no seria considerat ciència com a tal al món modern, va brillar amb llum pròpia durant l'època medieval. Hildegard von Bingen va saber assumir el paper de visionària per guanyar-se la tolerància d'una societat on les dones estaven condemnades a l'analfabetisme i a la humiliació, i va aconseguir així escriure sobre ciències de la natura i sobre medicina, art que probablement també va practicar.

2.10 La prostitució: d'un pecat a un mal necessari

La prostitució era un pecat per a l'Església, ja que significava la fornicació, però va acabar sent reconeguda per aquesta i per altres sectors com un mal necessari. S'argumentava que els homes busquessin relacions sexuals amb prostitutes, pel fet que servia per protegir les dones respectables de la seducció o de la violació.

El Gran Consell de Venècia, l'any 1358, declarà que la prostitució era absolutament imprescindible per al món, malgrat que l'Església la descrigué com una pràctica moralment equivocada.⁸

Era habitual que els prostíbuls i les mancebies estiguessin situats als extramurs de les ciutats, en barris que eren específicament per les prostitutes, on havien d'estar cada nit. Les autoritats els controlaven totalment i es procurava que un metge visités cada vuit dies les prostitutes, per així aconseguir evitar les malalties de transmissió sexual i se'ls recomanaven que mai estiguessin amb més de tres homes el mateix dia.

Algunes ciutats medievals regulaven que les prostitutes fossin vestides amb algun distintiu que les diferenciés de la resta de dones, amb peces de roba com mantellines curtes, faldilles de porpra, cintes vermelles al cap...

2.11 (In)Conclusions: El fracàs del desenvolupament sexual en una societat estrictament religiosa

Un cop arribats fins aquí i haver exposat tota la informació necessària relacionada amb la sexualitat durant l'edat mitjana, reprenem la nostra problemàtica inicial.

⁸ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA. 2021. *Sexbook: una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen.

Podem afirmar que aquest període històric està completament caracteritzat per la influència de la religió. Els comportaments personals i sexuals responen a la voluntat de l'Església (en el cas d'occident) i estan subordinats a aquesta. Per això, el període es defineix a partir de la repressió de l'experiència i pràctica sexual.

La identitat i la orientació sexual van estar totalment oprimides per l'Església si no responien a la demanda normativa: ser cis⁹ i heterosexual. A més, s'havien de seguir els ideals religiosos, la moralitat cristiana i el sexe no hi tenia un paper molt important, ja que es considerava legítim tenir sexe només amb finalitats reproductives. El sexe plaent estava molt mal vist i, per tant, estava prohibit.

La virginitat servia com un concepte i un mètode de control social, ja que es concebia que les dones no podien tenir sexe abans del matrimoni. També servia com a mètode opressor de la sexualitat femenina. Així i tot, algunes dones van tenir força per plantar-se davant de les inseguretats socials, com Teodora que va regularitzar l'abort (cal dir que va poder només perquè es va casar amb Justinià, sino no hagués tingut suficient poder per fer-ho). Aquest va ser un gran avenç social, ja que era inconcebible que a l'època (seguint les morals cristianes) una dona pogués adoptar per decisió pròpia.

A més, encara que sembli contradictori, durant aquesta època va millorar l'estudi de l'obstetrícia i la ginecologia.

D'altra banda, es va escriure sobre la teoria dels humors, que recolzava els estereotips de gènere que encara preservem avui dia. La masculinitat de l'home i la feminitat de la dona.

Un altre punt important és la tolerància i pseudo-legalització de la prostitució que es va donar a través dels barris de prostitutes i mancebies. Una imatge que se seguirà veient en ocasions al llarg de la història.

En definitiva, la sexualitat en l'edat mitjana va patir un fort retrocés (o una evolució negativa) pel que fa la seua experimentació i praxis degut el poder que exercia l'Església en l'adoctrinament tant en els cossos de les dones, com en la moral de l'època. No obstant això, cal dir que com a aspecte progressiu del període trobem aquests avenços en la ginecologia i en l'obstetrícia.

⁹ Cisgènere: Cisgènere és una identitat de gènere, i s'entén com allò oposat a transgènere. És una persona cisgènere si t'identifiques amb el gènere que se t'és assignat en néixer. Ser una persona cisgènere comporta un privilegi social associat, fins i tot per a les persones que tenen altres desavantatges socials.

3. EDAT MODERNA: L'edat dels tràgics esdeveniments

3.1 El sexe i l'augment de les relacions prematrimonials

3.1.1 El *bundling*, la pràctica sexual abans del matrimoni

Al llarg de l'edat moderna les relacions sexuals prematrimonials es van fer molt presents, sobretot entre la gent jove. Aquest fet va passar, ja que els joves trigaven més a casar-se (augmentant uns quatre anys l'edat núbil), així que per tenir la suficient maduresa sexual els diferents països (en aquest cas Anglaterra i Alemanya) van crear diverses pràctiques a través de les quals els joves es podien conèixer i podien construir una base pel matrimoni. No obstant això, les relacions prematrimonials ja existien entre les classes socials baixes, però es va formalitzar aquesta pràctica en estaments privilegiats.

Un exemple d'aquesta pràctica és el *bundling*, que es donava a Anglaterra, i a diferents països d'Europa com Alemanya, el qual consistia en la pràctica que un home i una dona dormien junts en un mateix llit, però amb la roba posada a sobre, per tant, només estaven allà per excitar-se i veure si creien tenir alguna relació després. Aquest fet se li ha de sumar el fet que en aquella època la gent era molt puritana i el mínim frec entre un home i una dona ja estava mal vist.

3.2 Els diferents mètodes per viure i tractar la menstruació

3.2.1 Mètodes per tenir un bon cicle menstrual

Durant l'edat moderna la menstruació era un assumpte important per tota la família, inclús era un tema molt normal per parlar entre les dones. En aquella època (i en les anteriors) no es disposava de gaire informació sobre la menstruació i per quin fet els hi passava només a les dones. És per aquest fet que es creia que per tenir un cicle regular i bona circulació de la sang, les dones aplicaven diferents mètodes, com, per exemple, es creaven uns remeis casolans, feien exercici físic i, fins i tot, menjaven diferents plantes que regulaven el cicle menstrual.

3.2.2 Mètodes utilitzats per la dona menstruant

Les dones quan menstruaven utilitzaven diferents mètodes. Aquests mètodes canviaven, depenen de la classe social de la dona encara que l'únic que tenien totes en comú era que havien d'usar falces o vestits i que no tenien la menstruació fins a una edat més gran (ja que des que eren joves havien d'estar embarassades molt sovint). Un exemple és el que feien

les dones nobles i burgeses el que feien era tenir diferents draps per així poder recollir la sang que sortia. En canvi, les camperoles el que havien de fer era deixar-la anar sobre les seves cames.

3.3 La primera gran epidèmia de sífilis

L'any 1495 una gran epidèmia de sífilis ocupa Europa, és una infecció bacteriana que sol transmetre's per contacte sexual. La malaltia comença com una nafra sense dolor, generalment als genitals, el recte o la boca. La sífilis es transmetia de persona a persona a través del contacte amb aquestes nafres per la pell o les membranes mucoses.

Seguint, trobem que després d'aquesta epidèmia diferents autors tracten de relacionar l'epidèmia amb la invasió d'Amèrica i amb l'augment de relacions sexuals entre els invasors i les natives. Tot i que a Europa es van trobar cadàvers de persones malaltes de sífilis anteriorment a la invasió ja esmentada, no van ser els únics. Aquesta malaltia de transmissió sexual (ETS) ha estat protagonista de moltes guerres i invasions.

3.4 Els nous models de feminitat: amenaçats i amb la intenció de ser destruïts

3.4.1 Silvia Federici i la teoria del capitalisme i la caça de bruixes

La caça de bruixes va ser una campanya del terror promulgada per la Inquisició que consistia a perseguir, torturar i matar a totes aquelles dones que eren considerades bruixes. Es va dur a terme a finals de l'edat mitjana i a l'època del Renaixement occidental i es basava en el llibre *Malleus Maleficarum*, conegut com el "martell de bruixes", publicat l'any 1486. Es tracta d'un llibre extremadament misogin que parla del poder de les dones en matèria sexual i considerava bruixes totes aquelles se sortien del model tradicional de feminitat promulgat per la societat patriarcal¹⁰. També hi havien dones curanderes anomenades meigues, expertes en medicina natural, que eren considerades bruixes i la Inquisició va tractar d'eliminar la tradició que promovien feia segles, la seva tradició ancestral. A més, eren dones sàvies expertes en salut i sexualitat femenina que ajudaven al part i tenien coneixements sobre salut femenina. Per tant, la Inquisició i, després, la medicina científica es van apoderar d'aquest coneixement i el van transformar en el que es coneix com el positivisme i l'higienisme.

¹⁰M. SEGARRA, NACHO; BASTARÓS, MARÍA I DAURA, CRISTINA. 2018. *Herstory*. Editorial Lumen

Silvia Federici, una escriptora i filòsofa actual, exposa les diferents causes que podien portar a la Inquisició a acusar de bruixeria. La base de la seva teoria és que les matances eren realment promulgades pel capitalisme i no per l'obscura ideologia pròpia de l'època. La crisi econòmica, social i demogràfica d'aquest període va ser atribuïda a les dones, és a dir, van ser culpabilitzades d'aquest estat d'alarma. Això va provocar que s'exercís un gran control social sobre el seu cos, se les va menysprear i moltes dones van haver de deixar de treballar. A partir d'aquí, la seva principal ocupació va passar a ser donar a llum nois els quals poder transmetre l'herència. Aquest "terrorisme d'estat" va definir a les dones com éssers desequilibrats i ingovernables arrelats a la natura.¹¹

Les víctimes acostumaven a ser dones de classe baixa, per això Federici afirma que aquelles que no seguien els cànons establerts per la burgesia i no se subordinaven a les decisions masculines eren considerades bruixes i, per tant, perseguides i executades.

D'aquesta manera, les dones es van veure sotmeses a un gran atac i control de la seva sexualitat i la seva llibertat sexual i reproductiva va quedar minvada. A més, les bruixes eren definides com a promíscues i prostitutes, núvies del Dimoni, per això també eren sotmeses a violència física i sexual.

3.4.2 La Inquisició i el descobriment del clítoris

Durant un procés de caça de bruixes, un inquisidor va descobrir el clítoris d'una dona acusada per primera vegada. El fet de veure'l va quedar estranyat i no va dubtar a identificar-lo com "el pit del diable". A més, va observar-lo i va descriure que era com "un embalum de carn amb forma de protuberància amb una longitud d'un centímetre".

Va ser llavors que la Inquisició, alterada pel descobriment, va culminar el judici dictaminat que la tinença de clítoris era una prova concloent per condemnar a mort a l'acusada de bruixeria. Desgraciadament, després de matar aquesta dona es comprovava si les següents acusades també tenien clítoris i, com era clar, sí que el tenien. Va ser llavors que van començar a matar a milers i milers de dones pel simple fet de tenir un òrgan propi de l'aparell femení.

3.4.3 Les modernes "lesbianes" són les antigues "tribades"

L'humanista Henri Estienne¹² va utilitzar per primera vegada en un apòleg el qual va anomenar *Apologie pour Herodote* una paraula clàssica per a referir-se a les lesbianes: tribada (tribade).

¹¹ FEDERICI, SILVIA. 2020. *Bruixes, caça de bruixes i dones*. Tigre de paper.

¹² M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

Durant aquests segles, la persecució del lesbianisme va ser minor que la dels homes homosexuals, però així també va ser la seva presència cultural.

Tot i que el terme lesbiana apareix per primera vegada a França, en l'obra *Dames galantes*, de Pierre de Brantôme (1540-1614), el seu ús no es va estendre fins ben entrat el segle XIX. Fins aquest moment, les formes per a referir-se al sexe entre dones era tribadisme o tribade, que es considera un insult o paraula obscena. El terme prové del grec i vol dir literalment "fregar-se", fent referència a una dona que utilitza una joguina sexual sobre si mateixa o altra persona. Doncs, el tribadisme s'associa a una esquàlida fà·lica en les que les dones i, especialment, el potencial eròtic del clítoris, que en aquestes dones s'imagina com un òrgan molt allargat, amb el que es pot penetrar. Aquesta paraula traspasa fronteres i els moderns parlen de tribades a Turquia, Àfrica i altres països no cristians. A occident es crea una identitat eròtica al voltant del terme, que apareix en la nou nascuda pornografia i que culmina en casos més destacats. Amb el pas del temps, la paraula es relacionarà més amb la pràctica —la de furtar-se— que amb un desenvolupament físic del clítoris.

3.4.4 Cristina de Suècia: la reina que va trencar els models de la reialesa

Cristina de Suècia va ser una de les reines més diferents d'aquell període. Tot comença en el moment en el qual neix, ja que no es va saber si havia estat un nen o una nena. Com la descendència es blindava amb el naixement d'un baró, la van considerar un nen (encara que l'endemà van dir que era nena). Gustau II Adolf, rei de Suècia, la va instruir més com un príncep que com si fos una princesa i això es devia perquè ell volia que Cristina fos algun dia reina, però ella mai va voler ser governant del seu país.

Un fet rellevant de la seva joventut és que hi havia diversos rumors els quals deien que tenia una amant i era la seva dama de companyia, Ebba Sparre.

Al llarg dels anys, Cristina va ser molt elevada, ja que era molt culta, i també perquè es va convertir en la mecenes de molts artistes, així va acabar convertint-se en una de les reines més famoses d'aquell moment. Però, com hem dit anteriorment, Cristina no va voler ser la reina del seu país, és per això que quan va poder abdicar del tron ho va fer i va deixar que el seu cosí, Carles Gustau, es convertís en el rei de Suècia. Així ella va poder anar cap a Roma i va poder obrir la primera òpera al públic, anomenada, teatre Tordinona.

Va morir als 63 anys a Roma, es per això que al passar gairebé la meitat de la seva vida a Roma i sent una persona tan elevada pels diferents papes, van decidir que el millor lloc per enterrar Cristina de Suècia era el Vaticà. Així fent que ella sigues una de les úniques tres dones en estar allà enterrades.

3.5 El cos de la dona com a camp de batalla: un objecte sexual en la invasió de Abya Yala (Amèrica)

L'any 1493, diversos vaixells espanyols i portuguesos colonitzadors, que buscaven una ruta alternativa per anar a l'Índia, van arribar a una terra, fins llavors, desconeguda per Europa, Abya Yala. Tot i que després es van redactar lleis per impedir l'esclavitud dels natius, els exploradors es van convertir en invasors i els invasors, en esclavistes i violadors. Els nous arribats van arribar de la terra de la Inquisició i de les guerres contra "els infidels", i vivien immersos en la religió i repressió, amb una idea del cos i el sexe com a pecaminosos. Quan arriben al continent, els invasors es troben amb la dona indígena, o com la denominaven "l'altre", que caminava mig nua, lluny de la repressora castedat europea. La dona indígena ràpidament es convertirà en el territori de conquesta, i la invasió del continent, en un acte de virilitat blanca.

Ja amb els primers homes assentats a l'illa de La Española s'inicia aquest procés de violència sexual. Prenien les dones i en feien servir la voluntat. Segons l'acadèmic Abel Posse, "L'altre or van ser els cossos". Però el fet de considerar la dona com una cosa la qual s'ha de "posseir" no arriba amb els invasors, segons l'especialista Guillaume Candela, els cacics les acumulaven com a símbol de poder i van ser molts els que, per congraciarse amb els conqueridors, els van lliurar dones com a ofrena. Aquest va ser un costum usual i del qual s'esperava alguna cosa a canvi sempre, com si fos un bescanvi. Per mitjà del segrest i obsequi, els conqueridors van aconseguir arribar a tenir moltes dones sota el seu poder, del que el religiós Luis Morales parlava així: "Tenen amagades les índies sobre deu claus. [...] Les tenen en ferros i les assoten i esquilen perquè facin la seva voluntat, i com que tots són de la mateixa opinió es tapa i dissimula tot"¹³. El 1530, Paraguai era denominat com "el Paradís de Mahoma" per la quantitat de dones de les quals s'envoltaven els homes blancs: "El que té vuit (dones) és perquè no pot tenir setze"¹⁴. A aquesta clara misogínia de l'europeu conqueridor se li va sumar la fetitxització de les natives, que es van etiquetar com a sexuals, salvatges i libidinoses. Una dicotomia en què l'altra cara de la moneda seria la dona blanca, tapada i casta, la naturalesa sexual de la qual es negava. Els invasors van construir sobre els cossos de les índies una mena d'utopia sexual sobre la qual plasmar i satisfer els seus anhels eròtics. Les matances generalitzades d'indígenes i el segrest de les dones natives, sumades a l'entrada de malalties noves, va portar a l'esfondrament demogràfic dels pobles indígenes.

¹³ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

¹⁴ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

El que va passar a Abya Yala és un genocidi clar envers totes les dones natives i els seus drets humans.

3.6 Religió

3.6.1 El protestantisme, el nou ordre religiós

El protestantisme va representar una corrent majoritària dins del moviment de reforma de la religió cristiana, impulsada pel teòleg Martí Luter. Aquesta reforma religiosa abastava diferents qüestions socials i econòmiques, entre les quals el poder, els diners i la sexualitat eren de les més importants a reformar.

La concepció d'un dels temes que van canviar més, va ser el del matrimoni. Pels protestants, el matrimoni era un fet que s'havia de fer en públic i en una gran cerimònia, fet que en el catolicisme no passava. Un altre fet que va provocar que trenquessin la doctrina catòlica va ser el consentiment per casar-se. El catolicisme deia que amb el consentiment de les dues persones que es casaven no es necessitava res més, però els pensadors protestants predicaven que també era necessari el consentiment dels pares perquè la parella es pogués casar oficialment.

D'altra banda, Jean Calví, teòleg i impulsor de la Reforma Protestant sobretot a Suïssa, que més endavant seria el Calvinisme, era molt més reservat en el tema del sexe matrimonial. Ell creia que les persones casades no havien de mantenir tantes relacions sexuals, aquesta idea pels que més tard serien els anglesos puritans la van anomenar "Castedat matrimonial".

Calví també creia que la interrupció de l'acte sexual *coitus interruptus* era un fet monstruós i que no podia passar de cap manera. També creia que el divorci estava correcte en casos d'adulteri (si prèviament s'havia intentat solucionar).

La prostitució va ser un dels temes que van ser més mal vistos per les dues posicions, els luterans i els calvinistes, però aquests últims no tenien una visió tan dolenta com els primers. Luter creia que les prostitutes eren un objecte del diable, per altra banda, Calví creia que eren un perfecte exemple per ensenyar a la societat que la prostitució era una cosa dolenta.

3.6.2 La creació de nous tribunals contra els homosexuals

Sota la influència d'oradors com sant Bernardí de Siena, es crea a Florència un tribunal específic de persecució de l'homosexualitat: els *ufficialil di notte*. El mode de denúncia (anònim o mitjançant espies) i les condemnes mitjanes que rebien els condemnats com multes fan que aquest tribunal es convertís en una maquinària de difamació: van ser jutjats membres de la noblesa, i fins i tot, da Vinci, a qui es va acusar de mantenir una relació amb un alumne. Amb aquest exemple podem comprovar com, encara, a l'edat moderna l'homosexualitat era perseguida i castigada.

3.7 La impremta i la sexualitat: Començament de la indústria pornogràfica

L'expansió de la impremta està lligada amb el començament de la primera pornografia. Ens situem l'any 1527, Marcantoni Raimondi¹⁵ il·lustra uns sonets "luxuriosos" els quals donen nom a les diferents postures que es poden dur a terme durant l'acte sexual. Aquesta primera presa de contacte fa que, l'any 1655 es publicqués a París la primera obra moderna considerada pornogràfica, *L'École des filles ou la Philosophie des dames*. L'obra, sense il·lustracions, a la portada tenia una figura d'una dona venent joguines sexuals. És la primera novel·la que parla sobre el llibertinatge, on dos cosins discuteixen sobre temes sexuals.

3.8 El Col·lectiu LGTBIQ+: pràctiques modernes de repressió de la a-normalitat

3.8.1 Tribunals i persecucions

Les relacions entre dues persones del mateix sexe van ser considerades com un delictes capital, tant pel Sacre Imperi Romà (catòlic) com a Anglaterra (protestantisme). Els dos consideraven que la relació entre dues persones del mateix sexe era un crim, però Anglaterra només era sobre les relacions entre dos homes i no deia res de les relacions entre dues dones. En canvi, pel Sacre Imperi aquest delictes incloïa totes les parelles homosexuals (i fins i tot, una parella entre una persona i un animal).

Moltes vegades la sodomia era considerada com una heretgia per molts juristes, ja que es deia que s'incomplia un manament de Déu, és per això que en jutjar-los eren condemnats a la foguera.

¹⁵ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

Durant els segles XVI i XVII no es van registrar molts casos de sodomia, tot el contrari, moltes jurisdiccions no van veure mai cap cas. Encara que la quantitat de les denúncies sempre variava de la zona en la qual es trobaven les diferents branques del protestantisme, per exemple, en les zones luteranes i anglicanes els homosexuals no estaven tan perseguits com en les zones calvinistes.

3.8.2 Els segles de terror homosexual

Novembre del 1625, a la ciutat de València les morts de persones homosexuals o potencialment homosexuals, eren protagonistes diàries. Dotze homes havien estat condemnats a la foguera i recorrien els carrers vestits amb un semibantu violeta, un capirot i uns collarets vermells sobre els quals penjava el cartell de "Sodomita". La gent s'acumulava al voltant del cremador, com si fos un acte lúdic (el qual s'allarga fins a les set hores) el que procediria. Nicolás González¹⁶, el prostitut al qual sis dels seus clients havien denunciat i qui va ser torturat fins que va donar els noms de setanta homes més, una dotzena dels quals van ser condemnats a la foguera. La majoria eren esclaus o estrangers que van ser condemnats en un procés anomenat de "relaxació": com que la Inquisició era un tribunal eclesiàstic, no podia dictar sentència de mort, aquest lliurava als presos a una relaxació amb una interlocutòria de fe que moltes vegades incloïa com a part del càstig una processó que podia ser sòbria o insultant. Un conegut cas d'això és el de l'africà Mayuca, que va ser condemnat a Sevilla per sodomia i obligat a passejar amb una perruca i dos efebs (adolescents de bellesa efeminada), com a forma de ridiculització. Dies després de la interlocutòria es complia la pena, que culminava un procés que en els casos de sodomia arribava a la durada dels sis mesos de mitjana.

Els segles de la modernitat foren també els de les persecucions brutals cap als homosexuals, sobretot a Espanya, amb una forta aliança entre el poder temporal i el poder espiritual. L'any 1534 el papa Clement VII atorga a la Inquisició de la Corona d'Aragó la capacitat exclusiva de perir la sodomia, al·legant el perill de "contagi pútrid" per part dels moriscs i establint una forta relació entre xenofòbia i homofòbia. Els regnats de Carles V (1517-1556) i Felip II (1556-1598) reforcen aquest tipus de persecució en un moment en què el concili de Trento (1545-1563) assenta la figura del matrimoni cristià com a corretja de transmissió de la fe i eliminació de la diferència. Uns quatre-cents homes van ser jutjats per sodomia a la Corona d'Aragó.

Tot i que ciutats italianes com Venècia i Florència o països com Portugal van tenir els seus propis tribunals i moltes d'aquestes persecucions van mostrar elements comuns, com per

¹⁶ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA. 2021. *Sexbook: una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen.

exemple, ser incentivades per por de les inundacions, les pestes o els desastres naturals, el nombre de víctimes i la brutalitat de les cases d'homosexuals a l'Espanya contrareformista no té comparació.

3.8.3 Els primers bars gais de la història: les Molly Houses

Una de les primeres i més conegudes subcultures homosexuals són les Molly Houses (cases de marietes), va haver-hi una vintena de tavernes homosexuals al Londres del 1700. Des de notícies fins a assumptes judicials ens parlen d'una gran comunitat estable de clients, a la seva gran majoria artesans, que anaven a aquest tipus d'establiments per beure, parlar, mantenir relacions sexuals o, per sorprendent que sembli, "deixar anar ploma". Almenys això es dedueix del llenguatge utilitzat, semblant al de les prostitutes, o dels noms femenins que s'assignaven entre si (princesa Serafina o lady Godiva).

En una famosa taverna anomenada Margaret "Mother" Clap, que va patir una batuda el 1725, existia una coneguda habitació amb llits per als clients i fins a estances utilitzades com a capelles per oficiar casaments entre homes. Un altre dels ritus mitjançant el qual els *mollies* parodiaven la respectabilitat heterosexual eren les festes en les quals un dels homosexuals cridava i fingia parir un ninot, imitant els crits de les dones en part i sent atès per les seves companyes, pel simple fet de burlar-se dels heterosexuals de l'època. Aquest tipus de rituals es va mantenir fins ben entrat el segle XX, i van ser recollits en llibres com *La mala vida a Madrid* (1901).

Richard Norton, especialista en aquests llocs d'oci¹⁷, assenyala que, probablement, els clients no actuaven de manera efeminada fora del llogater, i que aquest ús del femení servia per alleujar la pressió de les contínues persecucions.

L'important d'aquests espais —des de grans tavernes fins a reservats— és que ens assenyalen una cultura homosexual compartida molt abans que la identitat homosexual fos descrita mèdicament.

3.9 El sexe que no es un: la invenció de la diferència sexual

Les històries sobre la sobtada aparició de genitals, a l'edat moderna, es repeten constantment amb imaginatives solucions perquè això passés.

¹⁷ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA. 2021. *Sexbook: una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen.

Marie Garnier, una noia que mai no havia mostrat cap signe de virilitat, un dia es va convertir en un home. Expliquen que, mentre saltava una tanca “els genitals i el penis es van desenvolupar en ell/ella”. Va passar a ser Germain Garnier, a qui li va créixer una barba frondosa, i es va posar al servei del rei.

Quina era la lògica que donaven a aquest succés?

Thomas Laqueur, especialista en aquestes històries¹⁸, exposa que: fins al 1800 havia predominat una mena de model de l'anatomia sexual basat en Aristoteles i Galè, centrat en un únic model de sexe que era, per descomptat, el de l'home. Segons aquest paradigma, existiria un sexe desenvolupat fins a la seva perfecció —penis, testicles— i un sexe imperfecte —vagina, úter—, que seria, a l'interior, el mateix: els ovaris eren una versió subdesenvolupada de l'escrot, i la vagina, del penis. Segons Laqueur, abans del segle XIX la pregunta sobre el sexe "real" d'una persona no tenia sentit, perquè només existia un sexe, que era compartit per tot el món. Per aquest motiu es podien donar casos com el de Germain Garnier, que els metges de l'època explicaven de tal manera: "Les dones tenen amagat al cos el mateix que els homes mostren a l'exterior; l'únic que canvia és que no tenen tanta calor, ni la capacitat de treure fora el que per fredor del seu temperament, es manté lligat a l'interior".

La possessió d'un penis extern portava una sèrie de privilegis, però no definia per si sol la masculinitat: també l'explicaven segons l'actitud, la vestimenta, el caràcter... Laqueur, imposa que quan al segle XIX s'imposa la visió científica —"quin tipus de genitals té"— tots aquests elements perden importància. Tot i això, a finals del segle XVI la diferència entre els dos sexes (els òrgans sexuals) no era tan marcada com ara.

Al voltant del segle XVIII es comença a crear el discurs dels dos sexes, i la paraula vagina es popularitza en les llengües europees. La diferenciació entre sexes podria entendre's com un producte dels avenços científics en anatomia, però, per a Laqueur, va ser sobretot una qüestió política i cultural. Amb els dos sexes es creen dues esferes: la pública per a l'home i la privada per a la dona. Aquest canvi estaria marcat per l'autoritat dels òrgans sexuals, especialment les diferències socials entre dona i home.

Amb aquesta diferenciació es va originar un altre canvi: la consideració de l'úter com a mer receptor de semen masculí i el desinterès per activar el plaer femení, ja que quan només existia un sexe es creia que tant l'home com la dona llençaven l'anomenada "llavor", de manera que calia crear excitació femenina per aconseguir l'embaràs.

¹⁸ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA. 2021. *Sexbook: una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen.

3.10 La nova tradició de la vergonya

L'any 1600 i al llarg dels segles i en diferents parts del món, s'estén el costum del charivari o "cencerrada". Es tracta d'un acte de vergonya pública realitzat per una comunitat determinada (amb sorolls, olles o instruments sonors) per cridar l'atenció sobre alguna conducta no convencional. El tipus de situacions que se solen denunciar van des de l'alcoholisme o la violència en el si de la família fins a l'esterilitat d'una parella, l'homosexualitat, la diferència d'edat o de raça entre els membres de matrimoni, la dominació d'una dona sobre el marit, les segones núpcies o casar-se amb foraster.

Els actes de violència es van fer encara més presents en aquesta època.

3.11 La misogínia japonesa del període Edo i la construcció de "Barris del plaer"

El 1603 comença el període Edo, Japó es trobava sumit en un context d'autoritat màxima de l'anomenat *shogun*, qui era l'autoritat administrativa i política, el líder militar i el cap de tots els senyors feudals. És en aquest context que la condició de la dona va decaure i una de les causes va ser la publicació del llibre *Onna Daigaku* ("L'aprenentatge de les dones"). Aquest les descrivia com éssers estúpids i mentiders. A més, es considerava que la seva funció era, únicament, l'administració de llar, el cuidat dels fills i filles i l'obediència al marit. D'altra banda, el llibre afirmava que per aquestes raons els homes eren lliures i tenien la legitimitat de mantenir relacions sexuals amb altres dones que no fossin les seves parelles només per la mateixa diversió.

3.12 Nous avenços en l'estudi de l'obstetrícia

L'any 1609 Louise Bourgeois va escriure el tractat *Observacions diverses sobre l'esterilitat, l'abort, la fertilitat, el part i les enfermetats de la dona i els recent nascuts* que es converteix en una obra molt famosa i imprescindible dins del camp de l'obstetrícia. Aquest llibre conté el testimoni i relat de gairebé dos mil parts, cosa que va ajudar a avançar no només en l'estudi, sinó que també en la pràctica d'aquesta branca de la medicina.

És en aquest context que es creen els anomenats "Barris del plaer", que eren sectors de les grans ciutats en els que es concentrava la prostitució, que era totalment legal. El shogunat

era conscient que la rígida estructura social i moral confessionista necessitava unes vàlvules d'escapament, i aquests barris complien aquesta funció. El barri de plaer de la capital, Edo, va ser creat el 1617 pel propi shogunat. Per descomptat, la clientela d'aquests barris era masculina: l'espai públic estava separat del privat, i era on els marits acudien sense les seves dones per trobar la diversió amb altres dones, mentre que les dones se cenyien a l'àmbit domèstic.

Dins d'aquests barris les castes feudals no importaven, sinó que només es tenien en compte els diners que es pagaven. Per tant, era com viure en un món paral·lel durant un temps limitat, de manera que els plebeus podien viure i ser tractats com senyors sempre que paguessin la quantitat suficient.

Als "Barris del plaer" abundaven prostitutes de diferent índole: des de les empobrides fins a les més sofisticades, com les *oiran* cortesanes d'alt rang que eren educades des de la infància per entretenir els homes amb diferents recursos, tant sexuals com culturals. El seu nivell intel·lectual havia de ser alt i la seva bellesa, la màxima, tant era que havien de seguir la "regla" que, si una nena, destinada a ser *oiran*, creixia i deixava de ser agraciada passava a convertir-se en una *hashi*, una prostituta considerada normal. Els seus serveis eren també sexuals i, des del moment que eren comprades, aprenien l'art dels jocs eròtics i del coit. Les *geishes* van acabar reemplaçant a les *oiran*, eren dones belles que ballaven, recitaven poesia i tocaven instruments, a més de mantenir bona conversa, però que no resultaven tan innaccessibles. També hi havia diverses dones treballant de ballarines a diferents establiments de restauració dels barris, aquestes sempre acabaven convertint-se en prostitutes i eren anomenades *odoriko*.

En aquest període, va néixer una necessitat per part de les dones de ser "les millors prostitutes" segons la jerarquia marcada pel patriarcat de l'època, on els homes valoraven més o menys a una dona pel seu càrrec en la prostitució. Això, va generar certa competitivitat entre dones.

3.13 Masturbació: del pecat a la malaltia

Segons la cosmogonia egípcia, el Nil va començar amb una palla. Va ser gràcies al Déu Atum: aquest es va masturbar i, amb la seva ejaculació, va crear les seves aigües. Així va començar la llarga història de la masturbació i els seus mals o beneficis.

Per als primers metges, expulsar l'excés de líquid seminal era necessari per al bon funcionament del cos, i, per millorar-ne la fertilitat, es recomanava a les dones fer ús de la

masturbació. Quan el cristianisme va créixer, això va fer un gir: parlaven que Déu havia creat la llavor per procrear, no per llençar-la per terra. Sant Agustí (segles IV-V) recomanava abans la prostitució preferible a la masturbació i, finalment, el 1054, el papa Lleó IX declarava la masturbació com un pecat.

Amb l'arribada de la modernitat i la secularització del món es produeixen les primeres cròniques masturbatòries, com els diaris del poeta William Drummond, que recullen totes les veus en què es va masturbar entre 1657-1659, utilitzant la paraula *fatal* per referir-s'hi. D'altra banda, tenim el filòsof Rousseau, el qual a les seves *Confessions* (1782-1789) diu haver-se masturbat pensant en la mainadera i afirma que va adquirir aquest hàbit malsà i dèbil d'un bandit moro a Torí. Una de les claus per les quals aquest text és important és pel fet que la masturbació passa de ser pecat a ser malaltia (ceguesa, malenconia, imbecil·litat, histèria, nimfomania...), i els metges de tot Europa van córrer a exercir d'autoritats morals amb el suport de la burgesia naixent. Entre els segles XVII i XVIII els carrers s'omplen de pamflets antimasturbatoris que també ofereixen elixirs i reconstituents. Els avenços en medicina corroboren velles idees: l'inventor del microscopi, Nicolaas Hartsoeker, assenyala que el semen no estaria format per espermatozoides, sinó per petites criatures anomenades *homunculi*, que es desenvoluparien a l'interior de l'úter.

Tot i aquests primers errors, Julie Peakman¹⁹ assenyala que durant la Il·lustració es fa un pas sense retorn: la ciència, i no l'església, va ser qui dictamini determinades pràctiques com a bones o nocives.

3.14 Sade, el “gran fornicador”

La figura del Sade, el “gran fornicador”, és una de les figures més representatives de l'Edat Moderna. Qui passa gran part de la seva vida adulta a la presó, on es dedica a escriure les seves fantasies. Donatien-Alphonse-François és, d'una banda, un home del seu temps —un noble feudal que abusa de les dones— i, de l'altra un pensador que porta a l'extrem les idees de la seva època, omplint la literatura galant de violència i representant el costat fosc de la Il·lustració: a l'obra de Sade la gent es reproduïx com si no hi hagués un Déu (representant així l'ateisme del mateix) i es penetra com si només existís una veritat, la del cos que necessita el plaer i no s'entreté en qüestions morals; només som una col·lecció d'àtoms que necessita fregar-se amb altres àtoms. El sexe no està guiat per la Raó, sinó que té a veure amb una ruptura de tabús (incest, zoofília, crueltat, pluja daurada...), tal com

¹⁹ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

demostra el fet que molts dels seus personatges, en el moment d'ejaculació, blasfemen i assassinen.

Sade, a la presó practicava continuament l'autoerotisme anal, i no li importava el que els altres en pensessin. A les seves obres principals, Sade, mostra amb humor negre un món de perversions en què el vici aixafa la virtut, en què el fort "es folla" al feble (especialment referint-se a dones i nens) i en què no existeixen els crims sexuals, perquè tots els apetits estan guiats per la Natura i no per la Raó²⁰.

La influència de Sade és enorme, amb defensores improbables com Simone de Beauvoir, que al seu assaig *Cal cremar Sade?*²¹, explicava que, malgrat la seva misogínia i individualisme, la seva obra ens convida a reconèixer de manera valenta que en la naturalesa humana hi hagi un potencial per a la violència (sexual).

Així va néixer l'anomenat "Sadomasoquisme".

3.15 (In)Conclusions: La repressió contínua en vers de les minories per culpa del patriarcat europeu

A l'acabar, reprenem la problemàtica a partir de la informació que hem obtingut.

La sexualitat durant l'edat moderna encara era molt restringida pel fet que venien d'uns segles els quals l'església era qui controlava i qui dictava les lleis "divines". Però els diferents països europeus es van començar a preocupar pel fet que l'edat de casament augmentava i van començar a sorgir diferents pràctiques les quals van ajudar els joves per així casar-se, com per exemple, la pràctica que es duia a Anglaterra i Alemanya (entre d'altres) el *bundling*.

Un fet important que va estar present durant l'edat moderna va ser una gran epidèmia de sífilis, que es va considerar durant molt temps a la Invasió del continent americà per part dels europeus. Aquesta epidèmia es va transmetre per contacte sexual, la qual va reforçar molt aquesta idea de la Invasió, ja que els europeus van violar a moltes de les indígenes que es trobaven en aquella terra.

²⁰ Una d'aquestes obres és *Justine o les dissorts de la virtut* la seva primera novel·la pornogràfica amb la qual va estar empresonat. Aquesta novel·la tracta sobre com va ser la vida de Justine fins que va arribar a un punt que va estar degradada per culpa dels pervertits que es va trobar al llarg de la seva vida.

²¹ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

Al llarg de la caça de bruixes que es van produir, els inquisidors van descobrir per primera vegada que les dones tenien el clítoris. Aquest fet va comportar que l'anomenessin “el pit del diable” provocant que totes les bruixes que el tinguessin fossin assassinades només pel fet de tenir-lo.

El cos de la dona va ser un dels principals factors de disputa i teorització en aquesta edat, pel fet que va ser un camp de guerra durant la invasió a Abya Yala, el qual va ser violat per part dels conqueridors espanyols. Els colonitzadors creien que al ser un cos no-normatiu (no l’havien vist mai) tenien poder sobre d’elles i també per consolidar el seu poder creien que la millor manera era tenir moltes dones sota el seu poder.

Per les persones del col·lectiu LGBTIQ+ es van començar a crear diferents espais els quals van poder assistir i mantenir relacions sexuals anomenades les *Molly Houses*. Per altra banda, es va començar a crear diferents tribunals per part de l'església (tan catòlica com protestant) per la persecució les persones que mantenien relacions sexuals amb persones del mateix sexe, ja que encara es creia que era un pecat de Déu i no era correcte., aquests tribunals s’anomenaven *ufficialil di notte*. A les diferents parts del continent europeu on l’església tenia molta importància, sobretot a Espanya, les persecucions cap a les persones homosexuals es van fer cada vegada més present.

Durant aquests segles es va començar la indústria pornogràfica. Aquesta indústria va comportar l’expansió de la impremta fent així que els sonets “luxuriosos” de Marcantoni Raimondi, on s’explicaven les diferents postures sexuals durant l’acte poguessin ser arribades a totes les persones.

En aquesta època també es va inventar el concepte de diferència de sexe. Aquest concepte va comportar diverses opinions per part dels diferents investigadors, ja que abans d’aquesta definició es creia que la gent tenia només un sexe i amb l’arribada dels nous invencions es va començar a concloure que l’única funció que tenien els úters era que només podien ser receptors dels espermatozoides masculins.

La masturbació també va ser un dels temes més importants durant aquesta època, ja que es creia que era una malaltia. Aquesta consideració que la masturbació era una “malaltia” va ser tan impactant que al llarg dels segles en els carrers va haver-hi diferents cartells antimasturbatoris i diferents metges que defensaven que l’esperma en veritat no eren espermatozoides sinó que eren uns éssers vius.

Per últim, trobem el marquès de Sade. Ell va ser una de les figures més rellevants de l’edat moderna, ja que va ser l’escriptor de diferents llibres on explicava les fantasies sexuals que

ell tenia d'una manera, en la qual, la gent no parava de tenir relacions sexuals amb tothom. I mentre que estava a la presó, al llarg dels anys, va practicar l'autoerotisme anal i va ser qui va donar-li nom a la pràctica del sadomasoquisme.

Llavors, aquesta època la podem considerar com l'edat amb més repressió per part de tota la societat no normativa, o sigui, tota persona que no fos un home blanc i heterosexual, el qual comporta encara comporta un retrocés pels drets humans, en aquest cas, aplicant-lo principalment en les dones indígenes i les persones homosexuals. També es pot aplicar que la masturbació masculina va continuar patint un retorçes, ja que se la va considerar una malaltia. Però, va sorgir una de les persones que farà una pràctica sexual que no hi havia consciència fins aquell moment, Sade i l'anomenat "sadomasoquisme".

4. SEGLE XIX: “El període dels grans canvis”, per a tothom?

4.1 Col·lectiu LGTBIQ+ al segle XIX: El segle de les definicions

4.1.1 El naixement del concepte “gènere fluid”

El concepte de "gènere fluid" sempre s'associa a les identitats més contemporànies, però aquesta categoria també és present en la modernitat. Com, per exemple en li cavallere d'Éon. Nascuda a França en 1728, D'Éon va viure els primers quaranta anys de la seva vida com a home, va aconseguir llocs rellevants en el Govern francès i va ser condecorada en l'exèrcit. Allà és on es comença a rumorejar que, en realitat, és una dona que es fa passar per un home per demostrar la seva vàlua en un ambient masculí.

El 1808 es continuen veient escàndols per les condicions d'intersexe. Com el de Juana la Larga, a Guatemala. Acusada de concubinat i sodomia. Foucault utilitza històries famoses de persones intersexes per demostrar com els discursos que regulen el sexe, que majoritàriament apareixen en aquesta època, constrenyen la vida de les persones. Segons ell, a l'edat mitjana les persones intersexe podien triar ser home o dones amb certa llibertat, però a l'edat moderna la ciència mèdica va passar a estar obsessionada per descobrir el “sexe veritable” d'aquesta persona. Una de les crítiques que se li fa a Foucault és que, a pesar que la idea de descobrir el "sexe veritable" va romandre com a norma, van existir casos diferents, com el de Juana la Larga. A qui un metge li atribueix un diagnòstic com que "no era ni home ni dona". El que demostra que els discursos mèdics no eren universals.

4.1.2 L'anomenada “Gentleman Jack”

Terratinent, alpinista, viatgera, escriptora, entre altres, L'anomenada Anne Lister va ser tot això i molt més al llarg de la seva vida. Un personatge sobre el qual, avui dia, se continuen publicant llibres i gravant sèries.

Lister neix a Halifax, West Yorkshire, en una família propietària de mines de carbó. Dels cinc fills del matrimoni, només ella i la seva germana Marian sobreviuen fins a l'edat adulta, i Anne aviat pren les regnes del clan familiar: després de dur a terme un períple per Europa decideix tornar a casa per casar-se, revitalitzar les mines i arreglar la finca familiar, que hereta del seu oncle. Es tracta de tota una gosadia per a una dona en aquells temps, i més encara tenint en compte que Anne estava decidida a contraure matrimoni amb una dona.

Lister, homosexual sense embuts, és considerada la primera lesbiana de la modernitat, la primera a parlar de la seva orientació sexual com una identitat, com una cosa transcendental que la construeix com a persona. El 1817 idea un codi, per escriure sobre les

seves relacions amb dones. Lister es comporta com un galant: als seus diaris presumeix de les seves notables capacitats de seducció i pels seus llençols passen dones d'alta societat, que cau retudes davant les seves "maneres masculines". Ja a l'època l'anomenen com Gentleman Jack. Tot i això, els seus diaris contenen molt més que trobades passionals amb amants: contenen reflexions sobre performatives del gènere i el que avui anomenaríem "teoria queer", i són de gran valor com a testimoni d'una època. Actualment, estan reconeguts per l'ONU com un document transcendent de la història britànica.²²

4.1.3 Els “matrimonis de Boston”

Durant el segle XIX, es va crear un petit espai per poder desenvolupar relacions lèsbiques. Aquestes eren camuflades per l'amistat entre dones i es coneixien com els “matrimonis de Boston”.

Van ser relacions llargues i monògames entre dues dones econòmicament independents, per classe o treball, emparades socialment sota el concepte “d'amistat femenina”, considerada asexual. És a dir, la relació que establien les dones no podia ser oficial i, per tant, no es podien casar ni presentar-se en l'àmbit públic com a parella. Normalment, aquelles que duïen a terme el “matrimoni de Boston” eren dones amb inquietuds socials, revolucionàries, feministes que volien escapar de la misogínia masculina que definia la societat de l'època.

En relació a la visió social d'aquests enllaços, com les dones eren considerades éssers sentimentals i no sexuals, estava ben vist es poguessin desenvolupar aquests tipus de relacions afectives, però no podien tolerar que es convertissin, també, en relacions dins de l'àmbit sexual.

Un dels casos més famosos és el de les escriptores Katherine Bradley i Edith Cooper, que vivien com un matrimoni i escrivien amb el pseudònim de Michael Field sobre la seva relació, que tenia elements de matrimoni heterosexual, però que ho sobrepassava espiritualment. Segons Kate, l'ús de subratllar el caràcter passional, íntim i pseudosecret d'aquestes relacions davant d'altres discursos com el de la ciència o la legislació.

La teoria²³ vol analitzar l'ús de sobrenoms masculins dins d'aquestes relacions, i d'altra banda, s'han vist com a precedents d'identitats asexuals.

²² M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

²³ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

4.1.4 Francesc d'Assís de Borbó, el rei homosexual

Al llarg de la història no s'han manifestat gaires reis que fossin homosexuals (encara que ho fossin, no ho dirien públicament), pel simple fet que tota persona que no fos heterosexual estava mal vist, tant per la societat com per la religió. És per un d'aquests motius que sempre, la reialesa, hi havia set entre persones del diferent sexe i mai s'havien trobat matrimonis entre dues persones del mateix sexe. En canvi, es pot veure que molts reis i reines tenien amants tant homes com dones. Aquest últim fet es pot veure en Francesc d'Assís de Borbó que va regnar Espanya juntament amb Isabel II.

Des del començament el matrimoni de Francesc d'Assís de Borbó i Isabel II va fallar i aquest fet va comportar que els dos reis es busquessin diferents amants. Isabel II, com s'explica al punt 4.10, va tenir una vida sexual molt activa i Francesc d'Assís no es va quedar endarrere. Segons s'explica, ell estava molt enamorat d'un aristòcrata del moment, Antonio Ramos Meneses, i cada nit Francesc d'Assís s'escapava del palau per poder anar a veure el seu amant amb el qual mantenia relacions sexuals.

4.2 La mutilació genital per evitar la masturbació femenina

Algunes dones, les més valentes de l'època, van tenir el coratge de masturbar-se en la seva intimitat. Això va causar furor social i es va decidir castigar-les pel pecat que estaven cometent. Aquelles que arribaven a tenir orgasmes a través de la masturbació se les considerava "casos clínics", i això les conduïa a ser "tractades" i "corregides". El remei que s'utilitzava per castigar aquesta pràctica era l'amputació del clítoris, després d'això cosien els llavis exteriors perquè les dones no poguessin arribar a tocar-se aquest òrgan eròtic. En alguns casos, la ràbia que es tenia a les dones feia que, fins i tot, s'extirpessin quirúrgicament els ovaris de la dona.

Tot i aquesta duresa davant la masturbació femenina, els homes no rebien cap càstig si realitzaven aquesta acció, és a dir, si es tocaven a ells mateixos. De fet, no hi ha cap document mèdic que indiqui que quan els homes es masturbaven se'ls hagués d'extirpar quirúrgicament els testicles o amputar el penis. Això és un clar exemple del poderós patriarcat de l'època i de l'extrema misogínia masculina que estava interioritzada en la societat.

4.3 Isabel II d'Espanya, la reina “nimfòmana”

Tot i que Isabel II reina d'Espanya entre 1833-1868 es va casar amb el seu cosí Francesc d'Assís de Borbó l'any 1846, durant el seu regnat Isabel II va tenir molts amants (cosa molt normal dintre de l'aristocràcia). El fet que va mantenir moltes relacions sexuals amb altres aristòcrates i generals (entre d'altres) dintre del seu matrimoni i regnat, la va portar al fet que l'anomenessin “La reina nimfòmana”, i que les seves relacions sexuals fossin un tema d'estat.

Existeixen escrits on es descriu a Isabel II tenint relacions sexuals i trobades sexuals pels carrers de Madrid. La persona la qual li va “treure” la virginitat a la reina va ser el militar Salustiano de Olózaga. Quan va contraure matrimoni amb el seu cosí, *per ordre dels seus pares*, ella ja sabia que no tindria gaire vida sexual amb ell, així que el que va fer era que tindria relacions sexuals amb les persones que ella volgués. Un en especial va ser qui va rebre el “títol” d'amant de la reina, aquest home era Francisco Frontera (encara que tothom el coneixia com Valldemossa), amb ell la reina va ser amb qui va mantenir més relacions sexuals.

Mantenir una vida sexual tan activa, que trencava amb el model de feminitat tradicional, la va comportar al fet que estigués embarassada moltes vegades. Aquest últim fet va provocar que durant la seva vida hagués tingut onze parts i molts avortaments. Aquests avortaments van ser per culpa de les diferents malalties que va contraure amb les diferents trobades sexuals.

4.4 La impremta i la sexualitat

4.4.1 “*Los borbones en pelota*” la recopilació de vinyetes pornogràfiques sobre la monarquia espanyola en forma sàtira.

*Los borbones en pelota*²⁴ va ser una recopilació de vinyetes pornogràfiques que va crear un dels grans poetes del romanticisme espanyol, Gustavo Adolfo Bécquer juntament amb el seu germà pintor Valeriano Bécquer, sota el pseudònim de SEM. Aquesta gran recopilació d'unes 89 vinyetes retrata de forma sàtira la cort d'Isabel II, ja que es deia que la reina mantenia moltes relacions sexuals amb moltes persones.

Els germans Bécquer van crear aquesta recopilació després de la *Revolució del 68*, on el poeta es va quedar sense feina per culpa de l'enderrocament del regnat d'Isabel II i gràcies

²⁴ Citat de l'article: https://www.eldiario.es/Kafka/borbones-pelota_1_5533548.html

a la col·laboració que van fer amb dues de les revistes sàtires d'aquell moment, *Gil Blas* i *Doña Manuela* van poder publicar aquestes vinyetes, però la gran majoria de vinyetes van ser censurades.

Per desgràcia no va ser fins al 1991 on les vinyetes van ser editades i moltes d'aquestes no es poden trobar molt fàcilment.

[Veure annex: Fotografia 1, *Los borbones en pelotas*]

4.5 Llei Comstock

4.5.1 Definició de la llei

La Llei Comstock va ser una llei implantada als EUA entre el 1873 i el 1965. Aquesta llei va formar part d'una campanya que volia legislar la moral pública, el principal punt de la Llei Comstock va ser que era il·legal la distribució de literatura obscena i articles immorals, encara que no només va prohibir això, sinó, que també va fer il·legal tot allò que estigui relacionat amb l'avortament.

4.5.2 Anthony Comstock i l'arrest de persones

Anthony Comstock juntament amb la Societat de Nova York per la Supressió del Vici (també coneguda com a NYSSV) van ser els impulsors d'aquesta llei i gràcies al suport del NYSSV, l'Anthony va poder començar a arrestar la gent la qual incumplia aquesta llei.

Una de les primeres persones importants el qual va arrestar va ser Ezra Heywood. Ezra Heywood era anarquista nord-americà que va estar en contra de l'esclavitud i va ser un dels defensors de la igualtat pels drets de les dones. Ell va fer un llibre que tracta sobre com les dones havien de tenir el control sobre el seu propi cos i cap altra persona, aquest llibre és *Cupid's Yokes*, però Comstock va creure que era un llibre obscè i el va arrestar. També va arrestar a De Robigne Mortimer Bennett, pel simple fet de rebre una còpia del llibre d'Heywood.

4.5.3 La llei Comstock en contra dels mètodes anticonceptius

La llei també va començar a prohibir i a arrestar als metges que donessin informació sobre com les dones podien prevenir un embaràs. Aquest fet va provocar moltes opinions les quals estaven en contra d'aquesta llei, com per exemple, la més comuna era que les dones no sabien controlar la llargada de com podria arribar a ser la seva família.

Va passar molt temps fins que l'activista i infermera Margaret Sanger va començar a influir als governants perquè fessin que aquesta llei ja no fos funcional. Margaret Sanger va aconseguir el seu objectiu i a partir d'aquell moment tots els metges del país van poder començar a donar informació sobre com prevenir l'embaràs i com poderlo controlar.

4.6 Model de feminitat

4.6.1 L'ús dels *bloomers* com a forma d'alliberament femení

A mitjans del segle, algunes dones estatunidenques van començar una nova peça de roba semblant als pantalons que potenciava el seu alliberament, es tractava dels *bloomers*. Aquesta peça consistia en una mena de bombatxos turcs que donaven més llibertat de moviment. Eren portats, principalment per les principals dones protagonistes de la defensa del sufragisme. Els *bloomers* també eren anomenats "freedom dress", ja que eren una manera d'alliberament femení i trencament de política sexual tradicional d'aquella època, portar-los es considerava un acte de llibertat.

Malgrat la seva ascendent popularitat, l'ús dels *bloomers* va decaure perquè es va transmetre a la societat la idea que per aconseguir els objectius que perseguia el sufragisme, les dones havien de dur a terme accions i lluitar des d'una imatge que trasmetés respectabilitat social. Per tant, es va considerar que l'empoderament i alliberament de les dones no transmetia aquesta idea.

4.6.2 "No sóc una dona?": principis del feminisme negre

Sojourner Truth era una antiga esclava estatunidenca que es va convertir després en una pionera de la defensa del sufragisme. Va lluitar fermament contra l'esclavitud i va ser la primera dona negra en guanyar davant els tribunals dels Estats Units a un home blanc (acusat de vendre al fill de Truth com a esclau il·legalment).

Davant la seva trajectòria activista, decideix compartir el seu discurs "No soc una dona?" a la Convenció dels Drets de les Dones a Ohio. Aquesta es considera una de les primeres mostres de feminisme negre i de reflexió interseccional, tenint en compte que els projectes feministes de l'època només incloïen, generalment, les dones blanques. Anys més tard, concretament als anys setanta, Angela Davis recupera el seu discurs i el torna a posar en voga.

4.6.3 La mirada blanca i criminal de "l'altre"

El XIX és el segle de l'expansió colonial europea i del supremacisme blanc de suposada base científica. La deshumanització dels habitants del continent africana dona curs a fenòmens com el de les exhibicions humanes: nombrosos indígenes son assassinats, posteriorment disseccionats i embalsamats per a la seva exposició davant del públic, amb un especial interès cap als cranis i els òrgans sexuals. Ens contextualitzem en una època amb gran repressió sexual a Europa, amb l'aparició del concepte "altre", anomenat així per la gran discriminació d'ètnia que existia, es converteix en objecte d'especulació, es fetitxitzava, s'observa des de la mirada blanca com una cosa animal, sovint monstruosa, cap a la sub-alternitat

Les dones de khoi tenien una anatomia (sexual) que va resultar molt cridanera per als blancs: unes natges molt pronunciades i uns llavis vaginals allargats que, en el moment, eren entesos com un vel que tapava el veritable òrgan sexual, així va ser com, el cos d'una dona negra es va anar sexualitzant. La curiositat per la sexualitat dels nadius estava guiada pels mateixos principis que el colonialisme: la deshumanització, l'explotació i la certesa de la superioritat blanca. A Londres, els "curiosos" pagaven per analitzar la jove dona negra en un espectacle en què la feien vestir amb pells i posar-se closques d'ou als mugrons, i s'anunciava amb il·lustracions de les natges.

Els científics estaven obsessionats amb els seus òrgans reproductius, sobretot amb l'elongació vaginal, ja esmentada anteriorment, i van organitzar llargues sessions en què el seu cos va ser analitzat, analitzat i pintat, malgrat la negativa a despullar-se per complet.

Amb aquest succés es comença a construir una imatge racista del cos i la sexualitat de la dona negra, herència d'un colonialisme i un racisme d'aspiracions científiques.

4.6.4 La "malaltia" no mencionada per la ciència: les bases del psicoanàlisi.

En aquest segle Freud comença a traçar les bases de la psicoanàlisi, per això és important situar aquest apartat aquí, si més no, les bases no seran les definitives fins al pròxim segle on profunditzarem a la teoria (apartat 5.1).

La histèria és una "malaltia" que, més que remetre a la ciència, ens parla de com s'ha observat les dones, històricament, des del poder.

Síntomes similars a l'epilèpsia en dones tenien el seu origen a l'úter (hystéra). Diversos segles després, Galeno descobrirà que això de l'úter errant no té gaire sentit, i considerarà que les convulsions histèriques es deuen a la manca de plaer sexual. Ja a l'edat mitjana,

s'entendrà que els símptomes histèrics són un símptoma de possessió, i hi ha moltes "histèriques" se'ls va considerar bruixes. Al segle XVII es comença a plantejar un origen cerebral, i no uterí, dels símptomes histèrics, i un metge anglès farà el "gran descobriment": la histèria és una malaltia tramposa, capaç de simular gairebé qualsevol malaltia orgànica. Una plasticitat semblant, unida a la repressió femenina de l'època victoriana, convertirà la histèria en la malaltia protagonista del segle XIX. Fins i tot, Freud va crear una teoria elaborada sobre la histèria, el que després va derivar en la Psicoanàlisi (5.1), un mètode que té com a objectiu el tractament de malalties mentals. La primera obra de Freud sobre la Psicoanàlisi la va desenvolupar juntament amb Joseph Breuer, amb qui havia començat a treballar amb un mètode que van anomenar catarsi. Després de molts mètodes curatius, passant per descàrregues elèctriques a intervencions amb l'úter, la medicina en troba un altre: el paroxisme histèric, que no és res més que un orgasme. Sense vincular-lo mai amb el sexe ni esmentar la paraula "orgasme", els doctors faran massatges als genitals de les histèriques fins a aconseguir el denominat "paroxisme". Com per als metges resultava molt escandalós fer un massatge "allà", Mortimer Granville va acabar creant un aparell elèctric per assolir el paroxisme. En forma més col·loquial, el que anomenem vibrador, considerat un aparell mèdic fins a mitjan segle.

4.7 La Religió: El gran impuls per al naixement del feminisme islàmic modern

4.7.1 Muhammad Abduh i la reinterpretació de les Escriitures islàmiques

Durant la dècada del 1890, a Egipte va aparèixer la figura de Muhammad Abduh, que va ser un jurista, teòleg i transformador religiós que, dins del marc islàmic-modern, es considera el fundador del moviment modernista de l'islam. La seva activitat es basava a ordenar als seguidors reals de l'islam que llegissin els seus llibres sagrats i els re-interpretessin. A partir d'aquesta idea, va condemnar moltes actituds masclistes i misògines de la societat de l'època, és per això que va denunciar tots aquells abusos patriarcals comesos en nom de l'islam. Els temes que sobretot abordava i denunciava eren el divorci i la poligàmia.

Va ser a partir d'aquest pensament que es va considerar l'inici del feminisme islàmic modern, que consisteix a recolzar-se en la reinterpretació de les Escriitures sagrades per poder aconseguir la igualtat. D'aquesta manera, els seguidors del feminisme islàmic modern afirmen que no estan en contra de la religió islàmica, sinó de la interpretació masclista que els homes han dut a terme durant la història per assolir el seu propi benefici.

Contràriament Najat El Hachmi explica que creure que una reinterpretació de l'islam el faria feminista és creure que el feminisme és relatiu. Això és perquè l'Alcorà en el moment en què va ser escrit, potser sí que promulgava el feminisme, però en el context actual, no. El feminisme islàmic es basa en un discurs patriarcalitzat i, per tant, fa trontollar les bases del propi feminisme.²⁵

4.8 Les campanyes feministes contra la violència sexual

A finals del segle XIX la prostitució era una de les característiques de la doble moral de l'època victoriana, juntament amb la promiscuïtat i l'adulteri. És en aquest context que es va iniciar una de les campanyes feministes més famoses d'Europa, concretament es va donar a Anglaterra, on just s'acabava d'abolir la Llei contra les Malalties Contagioses. Aquesta llei donava total llibertat i potestat a qualsevol per atacar i assetjar a les prostitutes. D'aquesta manera, aquestes havien de portar posats una sèrie de reconeixements físics per poder treballar com a tal. En canvi, els clients, que eren generalment homes, no havien de vestir-se amb cap reconeixement, ni eren sotmesos a cap condemna.

Les líders d'aquest moviment van ser vàries, però una de les més importants va ser Josephine Butler. Ella afirmava que la prostitució es donava per la falta de recursos per poder viure, és a dir, per necessitats econòmiques o socials, a més, creia en la necessitat de promulgar educació sexual per a homes.

Una altra gran lluitadora del moviment va ser Elisabeth Wolstenholme, que va reivindicar amb força l'autonomia sexual i el desig de les dones i va argumentar en nombroses ocasions contra la violència marital.

A finals del segle XIX es van multiplicar els discursos femenins sobre sexualitat. D'aquesta manera, va ser defensada per grups de dones molt diferents i amb interessos diversos. D'una banda, les socialistes utòpiques defensaven l'amor lliure, sense tenir en compte classe social, gènere, ètnia... D'altra banda, les dones puritanes (com Christabel Pankhurst) defensaven els drets de les dones i la seva sexualitat a partir de vagues sexuals. Un dels lemes més famosos d'aquesta lluita va ser "Vots per a les dones i celibat per als homes".

²⁵ EL HACHMI, NAJAT. 2019. *Sempre han parlat per nosaltres*. Barcelona: Edicions 62

4.9 (In) Conclusions: Un segle de retrocés i d'alliberament femení, a la vegada.

De nou, fem un petit *remind*. En aquest segle hem vist l'auge de les relacions lèsbiques, encara que eren acceptades només si es basaven en una relació afectiva, no sexual, això era impensable. Aquestes relacions no podien ser oficials ni podien presentar-se com a parella en públic. Comprovem així com l'homosexualitat estava ja mal vista en aquesta societat. En aquest context neix també el concepte de gènere fluid, però, si una persona anunciava que era de gènere fluid podia ser castigada per concubinat i sodomia.

Pel que fa a la masturbació comprovem com, la femenina, era terriblement castigada, practicant en el sexe femení la mutilació genital, una pràctica que tractava d'extirpar el clítoris i tancar els llavis vaginals perquè així les dones no es masturbessin (com una mena de castració). En canvi, la masculina, estava totalment acceptada. En aquest fet veiem la patriarcalitat existent i la misogínia incipient de l'època.

En aquest segle també neix el concepte de "l'altre", després de la colonització van començar a sexualitzar l'anatomia de la gent negra i, sobretot, va sorgir el racisme davant del cos i la sexualitat de la dona negra.

Neix la Llei Comstock, la qual prohibia a les dones avortar, deixant enrere així una pràctica que anteriorment havia estat molt quotidiana.

No tot és negatiu en aquesta època, podem veure un augment d'alliberament femení, l'inici dels feminismes negres i islàmics i moltes campanyes feministes que van incrementar els discursos femenins sobre la sexualitat a finals del segle XIX. Començant així una llarga lluita que, avui dia, encara és viva.

Per finalitzar, recordem que va sorgir el primer "vibrador", encara que era destinat a finalitats mèdiques per tractar la histèria.

Podem caracteritzar aquest segle d'un segle de grans canvis? Sí, encara que la majoria d'aquests afecten negativament a certs grups de la societat. Podem afirmar que la misogínia no desapareixerà en aquest, i, que moltes de les idees d'avui dia sobre certs conceptes es veuen reflectits també fa dos segles.

5. SEGLE XX: “El segle de les transformacions socials”

5.1 Freud i el psicoanàlisi

Seguint amb el que vam mencionar anteriorment (4.6.4), profunditzem en la teoria freudiana de la psicoanàlisi.

L'Europa d'inicis del segle XX és l'escenari d'una de les revolucions intel·lectuals més grans de la història: la de la psicoanàlisi. Una revolució protagonitzada per Sigmund Freud, les seves teories van suposar un abans i un després en la nostra visió de la sexualitat: contradien la moral victoriana, tan limitant i opressora, i afirmaven que la repressió sexual era el germen de nombrosos trastorns psíquics.

5.1.1 Teoria de la psicoanàlisi

La teoria de la psicoanàlisi va ser l'estudi que va dur a terme. Tractava sobre la sexualitat i Freud va entendre aquesta sexualitat com la força vital bàsica. Ell creia que per adaptar-se a la civilització havia d'haver-hi un procés de repressió sexual a la infantesa. Hi havia dos fets que diferenciaven als subjectes (a les persones): aquells que no duien a terme gens bé l'adaptació, i Freud considerava que era un problema de la psicosi, i els que s'adaptaven amb més facilitat, que tenien el problema de neurosis.

5.1.2 Els nous conceptes introduïts per Freud

Freud va proposar un significat a una sèrie de conceptes quant a sexualitat com per exemple:

Bisexualitat innata. Segons Freud, tots els éssers humans serien, en l'origen, bisexuals, però no en un sentit d'orientació sexual, sinó d'identitat de gènere: tot tindriem atributs femenins i masculins. Al llarg de la maduració sexual, però, les dones tendien a incorporar els atributs femenins i els homes, els masculins (incloent-hi l'atracció pel sexe oposat), i la possible bisexualitat adulta es deuria a reminiscències d'aquesta altra naturalesa masculina o femenina ja deixada enrere. La identificació entre identitat de gènere i orientació sexual –si t'atrauen les dones, serà perquè el teu costat masculí no ha estat del tot abandonat– fa que la teoria de la bisexualitat innata de Freud hagi quedat desfasada.

Líbid. Freud dicta que tot comportament humà està guiat per la recerca del plaer, des de la infància fins a l'edat adulta. La libido seria una energia interna del tipus sexual, corresponent a aquesta recerca de plaer, que expressem de maneres diferents. Pel camí cap a l'exterior, la libido pot transformar-se en una activitat no sexualitzada, com l'esport o la carrera professional.

Perversions polimorfes i de tota mena. Per Freud, el sexe normal consistiria sempre en la clàssica inserció del penis a la vagina i qualsevol altra pràctica cauria a la zona del pervers. Assenyala que de nens, tots som una mica narcisistes i perversos: extraiem plaer de qualsevol part del cos, mitjançant el fregament. "Petits perversos polimorfes". Fer-se gran implica abandonar el plaer que es produeix a la resta del cos (incloent-hi l'anus, la boca i el clítoris), per centrar-se en els genitals i la reproducció heterosexual, la forma més adulta i civilitzada de tenir sexe, opinava que altres pràctiques sexuals eren comunes a les dones pobres i a les persones no occidentals. Va finalitzar dient que totes les perversions tenien un origen en comú: una època infantil no madura.

Repressió. L'ésser humà reprimeix els seus desitjos i pulsions sense adonar-se'n, gràcies a l'acció del superjò, una de les capes de la nostra psique, conformada pel jo i el superjò.

El superjò s'encarrega de vigilar que no seguim els nostres impulsos i desitjos. Entre aquests impulsos assenyala, per exemple, l'incest. No obstant això, un cop reprimits a l'inconscient, els nostres desitjos no desapareixerien: s'expressarien en forma de somnis o lapsus.

Així doncs, segons Freud, la repressió seria tant la clau per a la convivència social com l'origen de la malaltia mental.

La influència d'aquestes idees i de les crítiques que van generar van ser enormes. Una part del feminisme els ha retret el seu caràcter fal·locèntric i patriarcal.

5.1.3 Complex d'Èdip, d'Electra, de castració i d'enveja del penis

El "complex d'Èdip" és una de les nocions freudianes més populars i criticades, a causa de la seva consideració dels infants com a subjectes amb desitjos sexuals, la seva relació amb l'incest i la seva afirmació que la inferioritat de la dona es deuria a la psique i no a condicions culturals. Aquesta teoria es basa en la idea que els nens (de tres a sis anys) senten desig cap al progenitor del sexe oposat. Això els faria odiar aquell progenitor que és del mateix sexe que ells. Això, per tant, els fa estimar la mare i odiar al pare. En tenir set o vuit anys, els nens deixarien enrere el complex d'Èdip i buscarien la imitació del pare.

El "complex d'Electra" va ser el terme que va definir el psicòleg Carl Gustav Jung ²⁶ dut a terme en l'any 1912 que analitza i fa una contrapartida del complex d'Èdip que va definir Freud.

²⁶ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

La teoria és la següent: La nena comença la vida, com el nen, tenint una fixació per la mare. Però als 5 anys quan es fixa que no té un penis comença un procés de castració. Així que la nena per compensar-ho, vol tenir una aliança amb el pare a partir de la seducció. En alguns casos aquest apropament al pare es pot concebre com una rivalitat amb la mare. Això provoca que el pare no reprimeixi de la mateixa manera a la nena com al nen. Ja que, el nen, és el rival sexual en l'afecte de la mare. És per això que l'organització psíquica fonamental de la nena difereix des de la del seu germà a la mateixa vegada que és més dèbil.

No obstant això, arribades als vuit anys les nenes busquen assemblar-se a la mare i per això la imiten, deixant així enrere el complex d'Electra.

Si una dona no deixa enrere el complex d'Electra, es considera que s'ha quedat endarrerida en l'estadi "clitoridiano" de la sexualitat femenina i que serà una dona freda o lesbiana.

El complex de castració i enveja del penis va estretament lligada al complex d'Èdip i d'Electra. Com a càstig per estimar a la mare, el nen sentiria preocupació perquè no vol ser castrat pel seu pare. D'aquesta manera, la nena creu que ha estat castrada i enveja tenir penis. Per tant, aquesta seria una teoria que sustentaria les arrels de la diferenciació sexual entre home i dona.

Freud, va explicar això per arribar a la conclusió que una nena, no arriba a la maduresa sexual perquè no té penis, això generaria una mena de sentiment d'inferioritat cap a l'home, que sí que ha aconseguit aquesta maduresa sexual.

5.2 La creació, popularització i impacte del model freudià de sexualitat en les societats occidentals

La sexologia va defensar durant tot el segle XX la seva política de la diferència sexual. Aquesta consisteix a tractar de donar una explicació a totes aquelles conductes que van en contra de la norma sexual establerta. És a dir, tots aquells que no segueixin la norma del comportament heterosexual (gais, lesbianes, transsexuals, diversos tipus de fetitxistes...) són concebuts com éssers amb comportaments atípics. Un dels col·lectius als quals més va afectar aquesta teoria va ser al de les lesbianes.

Per començar, seguint les tesis de Foucault en la seva *Historia de la sexualitat (1975)*, la idea "d'homosexualitat" seria relativament recent, concretament es va desenvolupar entre els segles XVIII i XIX. Abans d'aquesta època no existia el concepte "homosexual", és a dir,

aquells que tenien pràctiques sexuals amb persones del seu mateix sexe no tenien un estereotip al que seguir, amb el que autodefinir-se, no existia aquest comportament amb causa pròpia. A més, les persones no tenien una trajectòria sexual reconeixible amb unes característiques concretes, per tant, no es podia definir la sexualitat d'una persona a partir dels seus comportaments. Tanmateix, això va canviar amb l'aparició dels models sexològics, que defineixen els estereotips físics, morals, de conducta i fins i tot de comportaments sexuals d'aquells que es desvien de l'actitud heterosexual normativa. Aquests models van començar a limitar la llibertat que els col·lectius aspiraven aconseguir en un futur. Curiosament, van ser moltes persones pertanyents a aquests grups les que van decidir adoptar les característiques definides per la sexologia per autodefinir-se i definir el col·lectiu.

Alguns historiadors consideren que aquesta separació i creació de les diferents categories sexuals van fer que es desenvolupessin i es popularitzessin molts moviments a favor dels drets homosexuals. Segons ells, aquesta categorització va fer que es poguessin organitzar, reunir i definir a partir d'una identitat determinada proporcionada per la sexologia.

Els intents d'explicació de les diferents categories sexuals es basen en models biològics i psicològics. Un exemple d'explicació biològica la va produir Havelock Ellis en l'escriptura del seu llibre "Sexual Inversion" on explica la seva creença que l'homosexualitat és hereditària.

D'altra banda, els sexòlegs van portar el model sexològic a un estudi més complex basat en la psicologia i l'anàlisi de la ment dels considerats "desviats". D'aquesta manera, creien fermament en la psicoanàlisi i la seva capacitat de curació. Per tant, estaven disposats a eliminar a totes les persones homosexuals a partir de l'anàlisi, l'estudi i el desenvolupament de la enginyeria psicològica.

5.3 Els manuals matrimonials (heterosexuals)

A principis del segle XX, ser heterosexual era una altra cosa (literalment). El terme heterosexual era una altra categoria dins del ventall de perversions i feia referència a una passió anormal per membres del sexe oposat. Amb l'abandonament progressiu de les idees victorianes de sexualitat, que reprimien i patologitzaven el desig, l'atracció heterosexual passava a ser considerada la categoria sexual contrària a l'"homosexualitat".

Aquest canvi de definició va tenir a veure amb les transformacions en la intimitat sexual i amorosa després de la Primera Guerra Mundial, quan es va popularitzar la sexologia. Davant els psiquiatres obsessionats per les perversions, aquesta nova branca es va

començar a centrar en el sexe heterosexual i van florir els manuals matrimonials, com el de Marie Stopes *Amor conjugal* (1918), el primer a posar sobre els edredons el concepte considerat radical d' "igualtat de plaer" a la parella i subratllar la importància del plaer femení per al benestar matrimonial. La idea subjectada a aquest tipus de llibres és que el sexe no s'ha de deixar només a l'instint sinó que ha de ser après i assajat. L'orgasme mutu, heterosexual i simultani es planteja com a obra mestra de la natura, una idea que es converteix en universal.

En definitiva, els manuals matrimonials van ampliar les tècniques i els actes sexuals acceptables.

5.4 La normalització d'allò natural: l'aparició del nudisme

El segle XIX, amb la industrialització, les ciutats es van omplir de brutícia. Els carrers vessaven de tavernes per fer festa a l'obrer, i es va disparar el consum de cafè i tabac. Havia arribat un nou món, "el món modern", i, per descomptat, aquest no va convèncer tothom. Els primers a reaccionar van ser els alemanys, que van entendre que la Revolució Industrial amenaçava la humanitat. El 1989 va néixer a Alemanya la Freikörperkultur, la "cultura del cos lliure", que als preceptes del naturalisme va sumar la nuesa. Desprenent-se un de la roba, es trobava en el millor estat possible integrar-se amb la natura i viure en harmonia amb aquesta. No obstant això, el nacionalsocialisme no va dubtar a prohibir el nudisme així que va assolir el poder: havia sorgit com a contracultura llibertària i, un cop al comandament, era millor desfer-se de qualsevol mena de llibertat.

Així i tot, la moda del nudisme es va estendre per Europa i va ser acollida obertament a països com Croàcia.

La seva arribada a Espanya va tenir lloc a Barcelona, lligada a l'anarquisme, i el moviment va ser polèmic tant dins com fora de l'esquerra. La premsa nacional ho va prendre com un acudit, però, els defensors de la nuesa afirmaven que la inquietud sexual, la morbositat, era un dels grans problemes del segle XIX, que la forma d'eliminar-la era entendre el cos com una cosa natural.

Per als anarquistes espanyols, el nudisme va ser un exercici d'alliberament, una manera de desfer-se d'aquell marcador de classe que constituïa la roba. Mostrar-se tal com la natura els va portar al món podria aconseguir, per fi, que els cossos fossin només cossos: si un

turmell femení a l'aire era motiu d'alarma, com no es veurien els cossos de les dones com a vergonyosos objectes de desig?, com no es convertirien en focus d'agressions?

La dictadura va posar fi a tota mena de llibertat respecte als cossos, especialment als femenins.

5.5 Model de feminitat

5.5.1 El poder de la masculinitat femenina

La figura de la *butch*, la lesbiana masculinitzada (acceptada per assemblar-se a un home), és de vital importància per comprendre la història del lesbianisme, ja que fou durant moltes dècades l'únic tipus de lesbianes llegibles. Els seus orígens es remunten a principis del segle XX amb les teories de la inversió sexual, però, va acabar assentant-se més endavant amb la celebració subcultural de la dècada de 1920, fins a assolir el seu auge a la dècada de 1940, en particular als Estats Units. Una relativa independència econòmica, una major mobilitat i una menor vigilància social van fer sorgir a les ciutats una cultura lèsbica pública, de classe obrera, al voltant de festes a cases i en bars. Allà, les anomenades dones *butch*, vestien pantalons, portaven els cabells curts i generalment establien relacions amoroses amb dones més femenines: les *femmes*.

Les identitats *butch* i *femme* eren utilitzades com a rols socials que no només configuraven relacions romàntiques, sinó que també unien la comunitat, ja que, en treure el lesbianisme del circuit de bars, continua alhora un acte polític. La *butch* podria portar la iniciativa, però, a diferència dels homes, un dels seus trets definitoris era el lliurament al sexe: s'enorgullia del plaer que podia donar a la seva parella més del que podia obtenir. La *femme* podria semblar l'element passiu, però era molt important, ja que, el seu aspecte (més normatiu) moltes vegades li permetia trobar una feina estable amb què poder mantenir la família, cosa que la *butch* no podia fer.

Aquestes identitats, com els bars on es van forjar, eren espais segurs d'experiència entre les dones lesbianes de classe obrera. Les dones de classe alta, que podien teixir un altre tipus de relacions socials, evitaven aquests locals els quals patien contínues batudes. Aquest rebuig va viatjar, el 1950, a les primeres associacions lèsbiques, formades sobretot per dones de classe mitjana, que, intentant integrar-se a la societat, rebutjaven aquests rols de la seva defensa de la feminitat de totes les dones. Més endavant, una part del moviment feminista, especialment el feminisme lèsbic, va desqualificar el binomi *butch-femme* per reproduir i erotitzar les diferències de poder de les relacions heterosexuales i ser exemple de

les diferències sexuals. Tot i que el *butch-femme* es mantenia entre les minories o entre les presidiàries, és a la dècada de 1980 quan és reivindicat pel seu valor cultural i històric.

5.6 La violència sexual durant els períodes de guerra

El segle XX es coneix com el més mortífer de la història, això és a conseqüència de la gran quantitat de guerres que van donar-se i les nombroses víctimes que hi ha hagut. Entre aquestes víctimes no només estan els soldats que van participar directament a la guerra, sinó que també aquelles dones que es van quedar a la rereguarda.

En el context d'un conflicte bèl·lic, les condicions en què es desenvolupa la vida de les dones a la rereguarda són de precarietat i debilitat. Quan hi ha inestabilitat política o conflictes armats originats per forces religioses, ètniques, nacionalistes i econòmiques, augmenta molt el risc que les dones pateixin violència sexual. Aquesta es pot donar en forma de violacions, així com de maltractament físic i violència o, fins i tot, amb esclaves sexuals. Per tant, són molts els casos on el cos de la dona s'identifica amb una arma de guerra.

Fent el llibre "Monólogos de la Vagina" (1966), Eve Ensler va entrevistar a diverses dones que van patir violència sexual a Bòsnia durant la guerra. Algunes de les dones van explicar com van ser víctimes d'aquests crims. Els homes que perpetraven aquesta violència eren, normalment, soldats. Grups sencers abusaven d'una sola dona fins al punt de violar-la amb un rifle, amb ampolles, pals i, fins i tot, amb el pal d'una escombria. També hi havia altres que feien tornos durant un període de temps per violar-les, una dona declara com un grup va abusar d'ella durant una setmana sencera. Algunes, després de ser violades amb tanta brutalitat, acabaven amb les seves vagines estripades. Una dona entrevistada declara que li va caure un tros del seu aparell femení a la mà, concretament una part del llavi.²⁷

Tota aquesta violència sexual acaba afectant molt a la població femenina del territori bèl·lic, les testimonies han acabat desenvolupant grans traumes i pors que han arrossegat durant tota la seva vida. Moltes d'elles han confessat que després no van tornar a estimar-se com ho feien, no tenien autoestima, veien la seva vagina amb una connotació negativa, un lloc prohibit, s'avergonyien d'elles mateixes. No volien recordar, veien el passat com un lloc fosc.

²⁷ ENSLER, EVE. 1996. Monólogos de la Vagina. Estats Units: Villard Ed.

5.6.1 Les “dones de conhort”: les massives violacions japoneses²⁸

Amb el context de la Segona Guerra Mundial al Japó es van raptar entre 200.000 i 400.000 dones joves de l'Imperi Japonès per convertir-les a la força en “dones de conhort” o *ianfu*, és a dir, en esclaves sexuals.

Els soldats passaven casa per casa buscant noies que es comprenien entre els divuit i els vint anys, tot i que en molts casos eren més joves, i se les enduien prometenent un treball a una fàbrica, la salvació d'algun familiar, fins i tot les amenaçaven de mort si no anaven amb ells. Aquestes dones eren portades fins al que es coneixia com a “estacions de consol” i estaven repartides per tot l'Imperi Japonès. Allà era on vivien les dones que passaven a ser esclaves sexuals, aquestes provenien de la Xina, Taiwan, Corea, Filipines, Malàisia, Indonèsia, Timor Oriental... La imatge que es descobria en arribar era desoladora: centenars de dones en una espècie de magatzem totes juntes plenes de llàgrimes.

Una vegada allà, estaven obligades a canviar-se el nom i havien de portar sempre posat un vestit, de només una peça, fàcil de treure. Algunes declaracions de dones víctimes d'aquest sistema d'esclavisme sexual afirmaven que hi havia dies que estaven obligades a tenir sexe amb cinquanta homes diferents, a vegades ho havien de fer amb els homes de tot un vaixell.

Els grans magatzems estaven dividits en diverses habitacions amb finestres des d'on es podia veure tot, tant des de dins, com des de fora. Els soldats feien llargues cues a la porta de les habitacions i quan un sortia, entrava un altre, i així successivament. D'aquesta manera, els homes podien fer amb elles el que volguessin, tenien sexe fins i tot quan les dones no podien més i estaven sagnant, hi havia tants soldats que al final del dia no podien ni caminar. A més, les maleïen, les assotaven i retorciën, esquinçaven l'interior de la seva vagina ensangonada, les esterilitzaven, les drogaven i les bufetejaven. Tanmateix, les *ianfu* havien d'obeir sempre, si no ho feien, les agredien. Per altra banda, les dones tenien totalment prohibit rentar-se regularment, fugir o dir als soldats que paressin.

Viure en aquestes condicions propiciava l'aparició de malalties de transmissió sexual com la malària, la sífilis, la gonorrea, la tuberculosi, la malaltia coronària, entre d'altres.

Evidentment, acabaven destrossades, com si fossin eines, sentien que només eren un forat, se sentien silenciades, solitàries. Acabaven sent persones sense somnis, sense reptes, sense ganes de viure.

²⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=jsLZvMTVyYQ>

Després d'això, quan ja podien tornar a casa, eren permanentment repudiades, tant per la societat com per les seves pròpies famílies. Això era perquè la virginitat era molt valorada durant aquella època i si la societat sabia que una jove l'havia perdut amb els soldats, la menyspreava, en comptes de donar-li suport després de l'experiència extremadament traumàtica.

Aquestes històries han estat i continuen sent silenciades pel govern japonès i només existeixen a la ment i el cos de les víctimes, que han tingut un trauma que les ha acompanyat tota la seva vida. Així és, que el que no s'explica, no existeix. Aquest episodi obscur de la història japonesa no apareix a cap llibre de text, ni document oficial japonès, només viu en les seves consciències.

5.7 El matrimoni, l'amor i la sexualitat en el context de la Revolució russa²⁹

L'estudiosa Kristen Ghodsee es fa una pregunta: "Per què les dones gaudeixen més del sexe sota el socialisme?". La resposta va ser senzilla: un socialisme ben desenvolupat conduiria a la independència econòmica femenina, milloraria les condicions laborals i vitals, i revolucionaria la intimitat amorosa i sexual. Les dones, subjectes polítics garants de la seva pròpia autosuficiència, ja no veurien els homes com a marits-proveïdors, i podrien canviar de parella per buscar la seva pròpia satisfacció.

Ghodsee no va ser la primera a tractar aquest tema. Amor, sexualitat i matrimoni són temes presents als textos fundacionals de l'esquerra: el socialista utòpic Charles Fourier parla del matrimoni com un potencial aniquilador dels drets de les dones i proposa substituir família per comunitat. A més, també es va criticar la propietat privada com el matrimoni burgès i la religió que ho defensa. Marx estenia el matrimoni com una forma de propietat privada que convertia la dona a fi de possessió de l'home.

"El matrimoni es funda en la posició social dels contraents, per tant, sempre és un matrimoni de conveniència. Aquest [...] sovint es converteix en la més vil de les prostitucions, de vegades per ambdues parts, però molt més habitualment en la dona, que només es diferencia de la cortesana ordinària en el fet que no lloga el seu

²⁹ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

cos a estones, com una assalariada, sinó que ho ven d'una vegada per sempre, com una esclava". (Engels, 1884.)³⁰

5.8 La “Ley de vagos y maleantes”: la repressió homosexual durant el règim franquista

La “Ley de vagos y maleantes” va ser una llei impulsada pel govern espanyol el 4 d'agost de l'any 1947. Aquesta llei en un principi no duia a terme cap “càstig” sinó que consistien en diferents mesures per poder controlar. La llei només anava dirigida al tractament de persones vagabundes, proxenetes i totes aquelles que eren considerades com a antisocials, encara que aquesta llei va empitjorar quan vuit anys després l'any 1939 Espanya es va tornar una dictadura.

El 15 de juliol de l'any 1954 es va reformar la llei per incloure les persones homosexuals com a persones perilloses, ja que trencaven el model de les famílies tradicionals. La modificació d'aquesta llei va comportar que els homosexuals fossin tractats d'igual manera que les persones que tenien problemes mentals, això també va comportar tres mesures en contra d'ells. La primera (i una de les més fortes) era que els homosexuals havien d'estar internats a institucions especials i no podien tenir contacte amb cap persona. La segona mesura era que tenien prohibit viure en un territori o regió sense declarar el seu domicili. L'última era que havien d'estar sotmesos a la vigilància dels delegats (representants del govern de l'estat en cada regió).

Aquesta llei també va comportar la creació de presons específiques per les persones homosexuals. Abans d'integrar-los en aquestes presons els interrogaven a partir de la tortura. Un exemple de lloc de tortura a Barcelona eren diferents soterranis situats a Via Laietana o Drassanes, allà els presoners eren maltractats, després detinguts i, al final, eren portats a la presó on els torturaven una vegada més amb electroxocs o lobotomies.

Quan eren detinguts els duïen a la presó, on diferents metges i psiquiatres els duïen a terme diferents processos mèdics. Juan José López Ibor va ser un dels psiquiatres més importants del franquisme el qual defensava sempre el fet que per tractar i “salvar” a una persona homosexual se li havien de practicar electroxocs, així podia tornar a ser normal. Però no només va utilitzar electroxocs, sinó que va començar a practicar la lobotomia en els diferents pacients que tenia. Aquesta pràctica consistia en el fet que els obria el cervell i els hi tocava/treia alguna part d'aquest perquè així creia que tornarien a ser “normals”.

³⁰ ENGELS, F. L'origen de la família, la propietat privada i l'Estat. 1864,

5.9 Repressions i conversions homosexuals europees

5.9.1 La cura per a la malaltia

Des de la invenció de la psicologia al segle XIX, els erudits sobre l'homosexualitat afirmaven que aquesta era una enfermetat que, com a tal, es pot curar. Inclosa en el primer manual dedicat a perversions sexuals, l'homosexualitat es va considerar una desviació de la norma que havia de ser corregida. Tot i que Freud no la considerava una malaltia, la seva creença en la bisexualitat innata de l'ésser humà no va ajudar: si tots som bisexuals, l'orientació es pot educar i escollir. Aquesta idea, en lloc de normalitzar l'atracció homosexual, va legitimar les anomenades "teràpies de conversió", fins al naixement de l'activisme LGTB.

Les "teràpies de conversió" incloïen electroxocs als genitals, fàrmacs inductors de la nàusea, castració química i fins i tot lobotomies. Gran part de les societats dictatorials, com l'Espanya franquista, van fer del camp de concentració i de les "teràpies de conversió" el tractament institucional de l'homosexualitat. Avui dia, no han desaparegut, continuen a països com els Estats Units, el Perú, Sud-àfrica o l'Índia.

5.9.2 Les dècades del triangle rosa: ser homosexual al règim nazi

A causa de l'auge del nazisme, els carrers de Berlín que, anteriorment posseïen una bulliciosa cultura homosexual, semblaven més buits i apagats. La policia va tancar l'antre "marica" més famós de Berlín, que funcionava com a club privat. Només unes setmanes després d'aquest tancament Hitler va assistir al poder i va institucionalitzar la persecució als homosexuals: al febrer es van tancar tots els bars gais i revistes "per a l'amistat ideal entre dones". També es van tancar les primeres associacions de gais i lesbianes que tenien la forma de clubs socials amb milers d'associats. Estudiants nazis van saquejar i matar persones pertanyents al col·lectiu. El 1935 es va reforçar l'article 175 per multiplicar les denúncies a homosexuals. Molts gais van decidir escapar-se del país, i una gran quantitat de lesbianes van recórrer a matrimonis de conveniència.

En finalitzar el règim nazi el 1945, i amb els pocs registres que hi havia, es va calcular que cent mil homes van ser jutjats per "delicte" d'homosexualitat. D'aquests, 53.438 van ser multats o empresonats. Entre els detinguts, es calcula que entre cinc mil i quinze mil gais van ser reclosos a camps de concentració. Tot i això, aquesta estadística oblida les vides perdudes pel camí -els suïcidis o la violència policial- i diu poc del patiment d'aquells homes, convertits en el més baix dins de la jerarquia social dels camps. Al final de la dècada del 1930 es va imposar el triangle rosa com el signe identificatiu d'aquests presos. Tancats en

barracons separats, amb racions més petites de menjar i sotmesos a pallisses i a salvatges jornades de treball, els homes homosexuals, majoritàriament, es van alliberar de la cambra de gas. No obstant això, la seva mortalitat s'ha calculat en un 65% a causa a les extremes situacions que van viure. Una de les més dures va ser la de l'experimentació hormonal o la castració: es pensava que, sotmesos a aquest tipus de tortures, els homosexuals no naturals, és a dir, els que havien estat seduïts, contaminats pel vici, podrien reintegrar-se a la societat. Milers d'homes homosexuals van viure aquesta sort a una Europa nazi, on van dur a terme una persecució de "persones asocials" (una denominació que incloïa criminals, excèntrics, ganduls i lesbianes).

El 1949, va arribar la caiguda del règim nazi. Tot i això això no va significar un alliberament per a aquests col·lectius, ja que la mirada de Hitler i els seus valors es van quedar a Europa i l'homosexualitat continuava sent delictes de jurisdicció alemanya. Els aliats van decidir que els homosexuals, juntament amb les persones que havien delinquit, no fossin alliberats, sinó que acabessin les seves condemnes en altres presons.

5.10 Alfred C. Kinsey i la seva escala sexual

Hi va haver un estudi en ple segle XX que va canviar la manera com pensava la societat sobre la sexualitat, aquest va ser l'estudi d'Alfred C. Kinsey (1894-1956). Kinsey fou fill d'una família humil i conservadora. Després d'enfrontar-se al seu pare, va estudiar biologia i va realitzar un doctorat sobre taxonomia de les vespes gallaretes, amb què va aconseguir una feina com a professor a Indiana. A l'època adulta va experimentar les dificultats d'un matrimoni amb quatre fills, sumades a les tensions que li provocava una bisexualitat combinada amb la càrrega repressiva d'una educació castradora.

El seu interès per la sexualitat va aparèixer en un moment tardà de la seva carrera: a partir del 1938 va impartir un curs sobre sexe prematrimonial que, per la seva franquesa i obertura de mires, es va fer popular entre els universitaris. Kinsey va aprofitar aquesta popularitat per iniciar les seves primeres investigacions sobre sexologia, que repudiaven el moralisme victorià i se centraven en la recopilació científica de dades. Per al primer dels seus grans estudis, el de sexualitat masculina -publicat el 1948-, va entrevistar cinc mil tres-cents homes en qüestionaris de tres-cents cinquanta ítems que tractaven comportaments com la masturbació, el sexe vaginal o anal... Als qüestionaris se'ls preguntava per les seves fonts de coneixement respecte al sexe i el nombre i el tipus de parelles sexuals, sempre mitjançant qüestions sense moralismes i amb esperit classificador. Aquest treball acadèmic, realitzat durant deu anys, va llençar-lo a la fama internacional.

Aquest reconeixement el va durar cinc anys, fins al 1953, amb la publicació del volum dedicat a la sexualitat femenina sobre la base de cinc mil nou-centes quaranta entrevistes i les conclusions dels quals van ser massa fortes per a la moralitat de l'època. Parlava del desig sexual de les dones (inexistent per a la societat de l'època), de les seves experiències lèsbiques i de la seva masturbació (una tema totalment impensable).

Tot i que la tasca de Kinsey va ser molt important per normalitzar la masturbació, la seva troballa més destacable va ser la comprensió de l'orientació sexual. Seguint la idea que la naturalesa és un continu, va defensar que homosexualitat i heterosexualitat són, en realitat, dos extrems d'una mateixa escala: de zero (completament heterosexual) a sis (completament homosexual)³¹. Fora d'aquesta escala hi havia una categoria per a aquells que no senten atracció sexual, anomenada X, que va constituir una de les primeres teories sobre l'asexualitat (més freqüent, segons ell, a les dones). L'escala també és rellevant perquè presenta la sexualitat com a espectre que varia en el temps i reconeix els diferents graus de bisexualitat.

Tot i que els seus mètodes s'han posat en qüestió, la tasca de Kinsey, va ser essencial per despatologitzar l'homosexualitat i erosionar les diferents lleis a occident.

5.11 Les primeres mencions de la satisfacció del sexe

5.11.1 La primera menció de l'orgasme

Wilhelm Reich és el primer home en parlar de l'orgasme tan oberta i públicament amb el seu llibre, llançat el 1927, *La funció de l'orgasme*.

Per a Reich, un orgasme satisfactori és la base de la bona salut mental i l'origen de totes les neurosis es troba en la manca de satisfacció sexual. Sosté que l'ésser humà és l'únic animal que ha destruït la seva funció neutral sexual, sobretot amb institucions autoritàries com la família. Si Freud deia que oprimint el desig sexual s'havien aconseguit les grans obres de la humanitat, Reich, en canvi, apuntava que en la repressió de l'orgasme hi havia l'origen de tots els mals, inclòs un de molt proper: el feixisme. Reich assenyala que el feixisme hauria canalitzat aquesta energia sexual sobrant cap a la violència i afirma que la repressió sexual no només converteix les masses en passives i apolítiques, sinó que "estructura un interès per recolzar activament l'ordre autoritari". D'aquesta manera, només per mitjà de l'alliberament d'energia sexual les classes obreres s'adonarien de la seva missió històrica.

³¹ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

Una de les eines de predilecció per a aquest procés és l'orgasme, que és vist com essencialment heterosexual (contínua fricció del penis i la vagina), sensual i amb què s'assoleix el clímax i la pèrdua de consciència mútua.

Reich va ser el primer a acceptar que l'orgasme era important a l'hora de les relacions sexuals, però la seva afició va arribar a un punt extrem. Reich passa d'una visió psicoanalista de l'orgasme a una altra bioenergètica: comença a mesurar les descàrregues elèctriques que es produeixen durant l'orgasme i es tanca al laboratori. La seva megalomania va créixer i va augmentar el seu descobriment: una partícula, entre allò orgànic i allò inert, la transformació del qual està vinculada amb l'energia de l'orgasme. Tot això va acabar en una sèrie de denúncies contra ell. Finalment, Reich va morir a la presó d'una aturada cardíaca.

5.11.2 El plaer de la masturbació i del sexe heterosexual³²

William Masters va decidir abastar l'estudi de la sexualitat humana quan va tenir una carrera científica ja establerta. Era un home amb una llarga trajectòria en ginecologia que, als quaranta anys, es va proposar posar en marxa el primer estudi sistemàtic sobre la fisiologia i l'anatomia de l'activitat sexual humana. En el procés va emprar una sèrie de mètodes nous, com els electrocardiogrames o la fotografia transvaginal. Aquest estudi innovador va començar el 1954 i es va allargar durant més d'una dècada amb entrevistes i observacions directes de més d'un miler d'individus i diversos centenars de parelles casades. A mesura que el projecte es va anar desenvolupant, va aparèixer Johnson, una infermera que va acabar adquirint coneixements sobre sexualitat. Ella va resultar essencial per adquirir informació sobre dos aspectes específics: la masturbació i el sexe heterosexual. La idea principal que hi havia darrere d'aquestes investigacions era la de millorar les relacions matrimonials mitjançant el sexe, amb el coit com a epicentre de la sexualitat.

El 1966 van publicar conjuntament la primera part dels seus resultats en un llibre que els va portar a la fama: *La resposta sexual humana*. Un llibre que va ser capaç d'enderrocar diferents mites, com el de l'orgasme vaginal, a més de subratllar la capacitat de la majoria de les dones per assolir orgasmes múltiples.

Juntament amb això, van diferenciar les quatre fases de l'acte sexual: excitació, altioplà, orgasme i resolució, amb una reducció de la tensió i una sensació de benestar. Aquest treball va suposar un canvi de discurs sobre sexualitat, ja que el seu treball es va centrar en la qualitat de l'orgasme, que passava pel clítoris en la dona, i no en la quantitat de sexe.

³² M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

5.12 La revolució sexual dels anys 60 i 70

La dècada de 1960 és la dècada revolucionària per excel·lència. Les noves generacions s'ho van començar a qüestionar tot. El 1966 neix Panteras Negras, fundat inicialment per defensar els ciutadans d'Oakland de la brutalitat policial. Als Estats Units neix la contracultura hippy; a Europa, l'anomenada Primavera de Praga pretén reformar la política i el Maig del 68 s'estén per París que és el nom amb què es coneixen una sèrie d'importants protestes, vagues i manifestacions succeïdes a França a la primavera de 1968. A més, també hi ha revoltes estudiantils a Llatinoamèrica que acaben en matances. A aquestes revolucions se suma el qüestionament de tota la moral sexual heretada, i es reivindica el sexe com una acció intrínseca a la naturalesa humana.

5.12.1 Les primeres espurnes revolucionàries del segle XX

La revolució sexual es va gestar de mica en mica durant tot el segle XX. Ja a principis de segle existia un moviment a favor de la desregulació del sexe i les relacions, l'"amor lliure". Els seguidors d'aquest pretenien allunyar-se de la castedat, el matrimoni i la família tradicional com a fi humà primordial, i fins i tot fundaven comunes per viure de manera alternativa. A això se sumen les teories de Freud, que considerava la repressió sexual com un desastre per a la psique humana, i els avenços en matroneria i sanitat. L'arribada de la penicil·lina el 1943 redueix en gran manera l'impacte de la sífilis, fet que obre un ventall de possibilitats sexuals més segures i reconfigura la sexualitat moderna. Els estudis de Kinsey o Masters i Johnson van analitzar sense pudor la sexualitat humana, i la generació dels nascuts entre finals dels anys 50 i els 70 gaudeixen d'un accés més gran a l'educació i a la socialització. L'augment dels embarassos en edats primerenques va demostrar que ser verge fins al matrimoni ja no era la norma i que hi faltava informació sobre la prevenció.

5.12.2 El procés revolucionari femení de la dècada dels 60

A la dècada de 1960, les dones es construeixen i s'uneixen com un potent i energètic subjecte polític. La segona onada del feminisme és molt lucrativa en reflexions, aliances i activisme, amb una nova visió més cap a la intimitat i anàlisi del que és privat: la família, les relacions i la sexualitat. Des del 1960, el llançament de la píndola aconsegueix que les dones puguin tenir relacions sense quedar-se embarassades i se sentin més segures en l'acte.

El 1967 va ser un punt d'inflexió, l'anomenat "any de l'amor", desenvolupat sota l'eslògan "Fes l'amor, no la guerra". La promiscuïtat i experimentació sexual es valoren com a part indispensable a la revolució.

Aquesta revolució també va portar molts adolescents que van aprofitar aquesta manera d'entendre el sexe per pressionar les dones a mantenir relacions. Una dona que deia "no" era una dona que no estava gaire alliberada, que encara permetia que una moralitat endarrerida restringís els seus veritables desitjos. Abunden les revistes amb nus femenins i els cossos de dones s'exposen i es mercantilitzen. En un ambient suposadament revolucionari, la misogínia és molt present. Autores com Kate Millet i Shulamith Firestone parlaran en les seves obres del perillós fons de l'anomenada "revolució sexual". Totes dues mantindran que un alliberament a mitges, mal entès i executat, només suposaria una cosificació més gran dels cossos femenins.

Ja als 80, la sida frenarà aquesta revolució sexual i portarà de nou discursos moralistes i repressors sobre la sexualitat i les relacions.

5.12.3 Els aldarulls a Stonewall

El 28 de juny de 1969 va començar un dels fets que van impactar més al col·lectiu LGBTQ+ i que van marcar la història. Aquest fet és la revolta que es va protagonitzar a un bar per persones del col·lectiu a Nova York, més concretament es va protagonitzar al bar Stonewall.

Els Estats Units (com la gran resta del món) va ser un dels països amb més homofòbia i transfòbia i això es pot comprovar amb els diferents actes que promovien els policies, com per exemple, entraven, expulsaven i pegaven a totes les persones que trobaven als bars homosexuals. Les persones del col·lectiu, fertes de la violència exercida en contra d'elles, es van revoltar en contra de la policia. Aquest dia les persones del bar de Stonewall quan els policies les expulsaven, van rebel·lar-se contra ells, van lluitar per la seva llibertat en contra dels agents. Es van revolucionar en contra aquell sistema que no els deixava ser lliures, contra el mateix sistema que els podia detenir només perquè "anaven en contra del sistema natural".

Aquella nit no va ser l'única, aquesta revolta va continuar durant quatre nits més i cada vegada hi havia més gent que se sumava per anar en contra de la policia. Les persones del col·lectiu que van estar allà els llençaven contenidors, però l'última nit va tenir més agents, els quals van començar a llençar gas lacrimogen en contra els manifestants. La nit més violenta de totes va ser del dimecres 2 de juliol.

5.12.4 Sortir de l'armari

La revolució sexual dels seixanta i setanta i el canvi de costums que va comportar va fer que els moviments d'alliberament homosexual canviessin la seva manera d'actuar. De fet, el desig de no assimilar-se als heterosexuels va incrementar les tàctiques revolucionàries, va subratllar les diferències i va convertir el reconeixement públic de la mateixa homosexualitat en una estratègia política. És en aquest context en què sorgeix la imatge de "l'armari". Aquest concepte podria definir-se com una sèrie de regles socials que "identifiquen i converteixen determinades sexualitats i gèneres no normatius en secrets inefables i impronunciables per ser font de vergonya". Aquest tipus de silenci va ser definit com "l'amor que no gosa dir el seu nom".

Les dècades de 1960 i 1970 van estar marcades per lemes com "Out of the closet and into the streets!", el reconeixement públic d'una sexualitat dissident i no normativa ha significat un repte per a gran part de la població LGTBQ al llarg de la segona meitat del segle XX. Segons Eve Kosofsky Sedgwick, en ser l'homosexualitat un estigma no visible i en pressuposar-se l'heterosexualitat de tot el món, les persones no heterosexuels han de decidir contínuament si exposar la seva sexualitat a altres persones en els diferents escenaris socials en què viuen (una persona pot ser dins o fora de l'armari). Diferents estudis sobre el lesbianisme a les antigues repúbliques soviètiques o l'homosexualitat a la Xina assenyalen que el concepte de "revelar" la sexualitat pot tenir diversos aspectes que es podrien classificar com a negatius perquè aquest sigui útil políticament. Ja que viure sota el perfil d'una persona heterosexual pot produir espais segurs on exercir la llibertat, cosa que no passaria si "surts de l'armari".

Encara que la metàfora de "sortir de l'armari" no pugui ser una imatge aplicable de manera universal i il·limitada, no podem negar-ne la utilitat, ja que a vegades la sexualitat de les persones gais, bisexuals o transsexuals continua sent negada i no naturalitzada.

5.12.5 Marsha P. Johnson icona i heroïna del col·lectiu

Marsha P. Johnson va ser una dona afroamericana, trans, drag queen i una de les activistes més importants del col·lectiu LGBTIQ+. Marsha va ser una de les primeres a lluitar pels drets LGBTIQ+ als EUA i va ser també una de les primeres a anar en contra dels policies.

Va créixer en una família molt tancada de ment i cristiana (fet molt comú als Estats Units) i quan va poder, va decidir fugir per anar a viure a Nova York. Allà va haver de prostituir-se, ja que no tenia una llar en la que poder viure. Per sort va trobar una solució que era fer-se drag queen i així va començar la seva vida com activista del col·lectiu. Quan van passar les

revoltes al bar Stonewall, ella va ser una de les instigadores per anar en contra del sistema i això la va convertir en l'heroïna i un dels referents per les persones joves dins del col·lectiu.

Poc temps després, Marsha P. Johnson i una de les seves amigues més properes, Sylvia Rivera van cofundar Street Transvestite Action Revolutionaries (també coneguda com STAR), la primera organització nord-americana per l'ajuda de persones LGBTIQ+ que no tenien una llar en la qual poder viure. L'any 1974 Marsha P. Johnson va ser fotografiada per Andy Warhol, un dels pintors i fotògrafs més famosos del *pop art*, per la seva nova col·lecció *Señoras y caballeros* on es retrataven fotos de les persones trans i diferents drag queens.

Als anys 80 Marsha P. Johnson es va unir al moviment ACT UP el qual ajudava a donar visibilització a la pandèmia que regnava en aquell moment al món sencer i el qual la gent del col·lectiu ha estat discriminada durant molt de temps, el VIH (o també coneguda com la SIDA). També es va unir en diferents moviments que anaven en contra de la Guerra del Vietnam, els drets civils i feministes, els drets afroamericans i dels hispànics amb les organitzacions Young Lords i les Panteres Negres.

Per desgràcia Marsha P. Johnson va ser trobada morta el 6 de juliol de 1992 al riu Hudson (Nova York). La policia va arxivar el cas dient que s'havia suïcidat provocant que cap persona pogués veure el seu cos, ni la seva família, ni cap amic. Això va comportar moltes protestes cap a la policia, fins que després de vint anys, el 2012, la policia de Nova York va reobrir el cas com un possible homicidi.

5.13 El moviment feminista lèsbic

5.13.1 Definició de la teoria política del feminisme lèsbic

Als anys setanta va sorgir una teoria política feminista lesbiana, en acte d'heretgia, que consisteix a transformar el lesbianisme d'una pràctica sexual menyspreada a una pràctica política que qüestiona la supremacia masculina i la institució bàsica heterosexual. Per tant, aquest moviment refusava la construcció del lesbianisme que havia fet la sexologia, ja que aquesta el descrivia des d'una classe mèdica i el considerava una anomalia.

5.13.2 La utopia basada en la teoria del feminisme lèsbic³³

El lesbianisme com a construcció social té l'objectiu d'alliberar la societat de la supremacia masculina. És per això que la paraula "lesbianisme" significa, per a les seguidores d'aquest

³³ JEFFREYS, SHEILA. 1996. *La hereja lesbiana: una perspectiva feminista de la revolució lesbiana*. Madrid: Cátedra.

moviment, una elecció per les dones basada en l'autoestima, l'amor a altres dones i el rebuig a l'opressió masculina. És a dir, parteixen de la idea d'obtenir un món igualitari a partir de la pròpia elecció femenina de ser lesbianes. D'aquesta manera, és una opció política revolucionària que, segons la teoria, si milers de dones adoptessin, desestabilitzaria la supremacia masculina. La causa d'això, seria que els homes no establirien relacions afectives ni sexuals amb dones, per la qual cosa, es perdria el fonament del seu poder perquè no tindrien dones a les que poder discriminar. A més, inclou una participació revolucionària, ja que el feminisme lèsbic és interseccional i hi poden participar dones negres, indígenes, de minories ètniques, de classe treballadora... (durant els anys setanta era impensable que les dones que no eren blanques i de classe alta poguessin participar en algun moviment revolucionari).

Aquests fets crearien un univers alternatiu on s'haurien de construir una nova sexualitat, una ètica i una cultura que anessin contra el corrent dominant masculí.

5.13.3 Context en el qual es desenvolupa la teoria

Durant la dècada dels setanta governs anglesos d'ideologia conservadora van utilitzar les lesbianes i els gais per desviar l'atenció de la societat davant la profunditat de les divisions socials classistes que s'estaven donant a conseqüència de les polítiques econòmiques aplicades. Aquesta atenció es va donar en forma d'atacs a la comunitat, que es van veure en augment per la ràpida propagació de la SIDA, que proporcionava violència física i prejudicis tant a lesbianes com a gais.

Per altra banda, a l'acceptació política de les prioritats dels homes gais davant les dones lesbianes, les van fer perdre força. A més, algunes teòriques lesbianes van tornar a adoptar el model sexològic plantejat per lluitar per l'homosexualitat.

Aquests successos van fer que algunes dones es plantejessin la necessitat d'aconseguir la igualtat davant de tots els homes, així com la de crear un nou model social que dejectés la supremacia masculina.

5.13.4 Diferències entre les teories lesbianes i les feministes³⁴

És important diferenciar els significats del feminisme lèsbic, de les lesbianes feministes i de l'heterofeminisme per poder entendre la teoria política del feminisme lèsbic.

³⁴ JEFFREYS, SHEILA. 1996. *La hereja lesbiana: una perspectiva feminista de la revolució lesbiana*. Madrid: Cátedra.

En primer lloc, la filosofia del feminisme lèsbic inclou les dues qualitats, “feminista” i “lesbiana”, d’una manera que els seus significats es completen. Per tant, el lesbianisme és feminista i el feminisme és lèsbic.

En segon lloc, les lesbianes que són feministes, per contra, entenen que el moviment feminista i el lèsbic són molt diferents, tenen diferents objectius i maneres d’actuar, no lluiten un per l’altre, de manera que no actuen junts.

En tercer lloc, l’heterofeminisme descriu a les lesbianes, i a tot el col·lectiu en general, com una minoria i sostenen que l’heterosexualitat sempre serà predominant i allò normatiu per alguna raó desconeguda. Aquesta ideologia també sosté que la dona només pot existir amb relació a l’home i que les “dones” constitueixen una classe política.

El feminisme lèsbic està molt en contra de l’heterofeminisme i sosté que l’heterosexualitat no és un fet natural, sinó que és una institució política que pretén acabar amb la llibertat de les dones i de la seva autodeterminació sexual. A més, un dels seus objectius és alliberar-se de la pertinença de la classe política de les dones.

5.14 L’arribada de la pornografia

La pornografia arriba a la dècada de 1970, i no va convèncer a tothom per igual. Algunes persones consumien pel·lícules pornogràfiques, d’altres van intentar destruir-les. Per sort per a uns i per desgràcia per a altres, res no va aconseguir que aquesta desaparegués.

Fins a la dècada anterior la pornografia havia estat una producció molt minoritària, clandestina, destinada a projectar-se en reunions masculines (ja que llavors, el sol fet de pensar que una dona pogués veure pornografia era irracional) o en bordells. La seva normalització va coincidir amb la segona onada del feminisme, i des del moviment es van articular dos discursos que van acabar polaritzant-se i dividint-se fins a l’actualitat.

Les fundadores del Women Against Violence in Pornography and Media (WAVPM) entenen la pornografia des de la neuroplasticitat, és a dir, la pornografia no era només una ficció, sinó una escola. Les imatges que es mostren acaben introduint-se a la psique i, en conseqüència, a la nostra forma de realitzar l’acte sexual, configurant les nostres fantasies i la nostra manera d’entendre el sexe. Aquesta influència era bona o dolenta? També configurava el paper de la dona en una pornografia feta per i per als homes no era alliberador. Això dona a entendre que la dona tenia el rol submís, fetes tan sols per complaure l’home en el sexe. L’objectiu de la WAVPM era fer comprendre les conseqüències

desastroses de les imatges de la pornografia, fer front als responsables de la difusió -cinemes, videoclubs- i acabar amb la relació entre violència i sexualitat: res de dones lligades, forçades o torturades. El porno era la teoria, la violació, la pràctica.

El moviment antipornografia estava format, majoritàriament, per feministes lesbianes, que dominaven els discursos del moviment en aquell moment. Hi va haver una estranya aliança entre els sectors conservadors i religiosos amb les WAVPM. Aleshores, va sorgir el "feminisme pro-sex".

Les *feministes pro-sex* entenien l'oposició de la pornografia com una censura. Rebutjaven les lleis *antiobscenitat* i creien que el porno podia constituir un territori d'experimentació. Mentre les WAVPM s'oposaven a pràctiques com el sadomasoquisme, en considerar que el sexe havia de ser un intercanvi entre iguals, les pro-sex estaven disposades a posar-ho en pràctica, per veure què els podria oferir.

El 1982 es va produir la ruptura definitiva d'aquests dos discursos. Davant l'exclusió d'un en un debat.

Avui, i des de l'aparició d'internet, la qüestió del paper del porno a les nostres fantasies és encara més complicat. La realitat és que l'anomenada "pornografia de la violació" és una de les més consumides i que les violacions en grup han esdevingut una pràctica molt habitual. D'altra banda, moltes directores de pornografia continuen volent fer de la indústria un territori més accessible i gaudible per a les dones. Així mateix, hi ha els qui, sense estigmatitzar les fantasies de les dones educades a l'heteropatriarcat, però buscant una manera més feminista de fer pornografia i s'asseguren d'establir un espai de seguretat per a actrius i tècniques, pagar sous dignes i avaluar prèviament cada escena.

5.15 El clítoris com a centre de plaer femení

5.15.1 Anne Koedt: el plaer del clítoris

"Moltes dones sexualment immadures s'aixequen d'hora per anar a la feina, per atendre els seus fills, per ser infidels als seus marits, per lluitar pels seus drets. Dones de tota edat i condició semblen compartir immaduresa sexual com a nexa d'unió". (Freud, Sigmund)

Les idees influents de Freud sobre la sexualitat femenina van establir l'orgasme clitorià com propi de la immaduresa, com infantil, que una vegada aconseguida la pubertat havia de ser substituït per l'orgasme vaginal. En cas contrari, una era frígida. El fet que les frígides fossin

immensa majoria no va desanimar Freud, sinó al contrari: la frigidesa, entesa com a tret d'immaduresa psicològica i sexual, només reforçava les idees sobre la inferioritat de les dones. Centenars de dones, assetjades per la seva condició, sentint culpa, van recórrer a tractaments psicològics per reubicar el plaer cap a la vagina. Marie Bonaparte va proposar una solució: operar les dones i traslladar el clítoris a la vagina.

Marie no estava del tot equivocada, sí amb el fet d'haver d'operar les dones per inserir el clítoris dins de la vagina, però, almenys, va entendre que l'òrgan de plaer femení és el clítoris. Això podia fer que l'orgull dels homes es vegi afectat per això en copsar que el seu penis no era el centre de l'acte sexual.

Canviar aquesta visió només va ser possible gràcies al feminisme i la consciència creixent de les dones sobre com la medicina, la política i la cultura les havia considerat i interpretat: sempre des d'una mirada masculina i patriarcal.

El 1970 Anne Koedt publica *El mite de l'orgasme vaginal*. Hi explica com totes les teories sobre el clítoris i el plaer sexual de les dones responen a un pensament misogin i acientífic. Després de molts anys, el clítoris es descriu com realment allò que és: el centre del plaer femení. Koedt no desacredita altres zones que també produeixen plaer i excitació a la dona, però només n'hi ha una per aconseguir el clímax: el clítoris. Com que aquest no s'estimula prou en les posicions sexuals convencionals, a les dones se'ls considera "frígides".³⁵

"Avui, amb un coneixement ampli d'anatomia [...], ja no hi ha ignorància a la matèria. Hi ha, però, raons socials per les quals aquest coneixement no ha estat popularitzat".
(Koedt, Anne. 1970).³⁶

Una d'aquestes raons és, per exemple, que com la veritable naturalesa del clítoris descol·loca el coit com a centre de l'acte sexual i subratlla que el penis no és necessari perquè la dona arribi a l'orgasme, a la majoria dels homes no els interessa que això es conegui i deixen la dona insatisfeta i excitada en finalitzar el coit.

"Hem de descartar els conceptes "normals" de sexe i crear noves pautes que tinguin en compte el gaudi sexual mutu. [...] Hem de començar a exigir que si certes posicions, anomenades ara "estàndard", no condueixen a tots dos a l'orgasme, ja no siguin classificades com a tals". (Koedt, Anne. 1970)³⁷. 5.15.2 Shere Hite i el plaer de les dones

³⁵ KOEDT, ANNE. 1970. *El mite de l'orgasme vaginal*. Somerville: New England Free Press.

³⁶ KOEDT, ANNE. 1970. *El mite de l'orgasme vaginal*.

³⁷ *Ibidem*.

Com ja s'ha dit anteriorment, segons Freud, les dones que arribaven a l'orgasme mitjançant la masturbació eren immadures, incapaces i frígides. A una dona "de veritat", havia de tenir prou amb la penetració per assolir el clímax sexual. El clítoris era indiferent.³⁸

Als setanta, les idees de Freud continuaven implantades a la societat: era inconcebible el sexe sense penetració i costava imaginar com dues dones podien relacionar-se sexualment. En aquest context arriba Shere Hite, la dona que revolucionarà els estudis sobre sexualitat.

Va néixer a Missouri el 1942, Hite es va doctorar en Història Social i Sexologia Clínica, això li va permetre desenvolupar una visió crítica dels estudis sobre sexualitat ja publicats. Per a Hite, els estudis ja coneguts queien en el mateix error: entendre el sexe com un fenomen merament físic i no cultural, construït en el marc d'una societat androcèntrica. El progrés de Hite va coincidir amb la segona onada del feminisme i la revolució sexual dels seixanta.

Influïda per l'obra de Koedt i partint dels estudis equívocs de Kinsey, Masters i Johnson, Hite començarà una investigació que la portarà a enviar un extens qüestionari a milers de dones nord-americanes. Aquest va incloure preguntes mai formulades sobre el coit, la masturbació, les fantasies i el plaer femení, la resposta del qual va revelar que tot just un terç de les dones arribava a l'orgasme mitjançant la penetració i que totes ho aconseguien mitjançant l'estimulació del clítoris.

Les conclusions de l'informe de Hite³⁹ van suposar un cop dur per a l'orgull i ego masculí. Publicades el 1976, van coincidir amb la incorporació massiva de les dones al treball remunerat i mostraven que els homes no eren la font de plaer sexual femení que tots pensaven ser, que les dones fingien orgasmes durant el coit i que sabien donar-se a si mateixes un plaer molt més gran. Es va dirigir a Freud, Kinsey i Masters i Johnson i els va dir que els investigadors haurien de deixar de dir a les dones què haurien de sentir sexualment i començar a preguntar què senten sexualment.

La societat va reaccionar amb rebuig aquesta obra: les opinions eren de dones invàlides i amb poc fonament i el centre de plaer femení continuava sent la penetració.

Sis anys després es va publicar un text que explicava, per primera vegada, del punt G. Aquest va desacreditar tota la investigació feta per Hite i el plaer de les dones va tornar a

³⁸ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

³⁹ HITE, SHERE. 2002. *El informe Hite: estudio de la sexualidad femenina*. Madrid: Debolsillo.

situar-se a l'interior de la vagina, ja que la suposada estimulació de la qual es porta a terme mitjançant la penetració. Els homes ho van celebrar així: "El descobriment del punt G alliberarà els homes de la tirania clitorídia de Shere Hite".⁴⁰

Avui l'existència del punt G femení encara és una qüestió sense resoldre i l'existència del clítoris està més que demostrada.

5.16 La sexualitat plantejada per Foucault⁴¹

Al llarg de les dècades de 1960 i 1970 es va produir una multiplicació de discursos sobre sexualitat. Tots ells configuren el que actualment coneixem com a revolució sexual. El relat d'aquesta revolució assumeix les idees que el sexe és un instint totalment natural que havia estat reprimat i silenciada per diferents poders (com l'Església o el patriarcat) i que, una vegada alliberada, la sexualitat revelaria aspectes essencials de la nostra identitat. Què passaria si plantejàssim la sexualitat com una construcció històrica, un discurs artificial que canvia juntament amb els moments històrics?

Aquesta idea forma part de l'obra del filòsof i historiador francès Michel Foucault, que el 1976 va publicar el primer volum de la seva *Història de la sexualitat*. Aquesta part de la idea que la sexualitat no és natural, sinó que és una construcció social, cultural i política en què les diferents formes de poder (l'Església, el Govern, la medicina, l'escola, etc.) tenen un gran pes. Per Foucault el propi concepte de posseir una sexualitat i que aquest aspecte ens defineixi és una idea que sorgeix al segle XIX. És a dir, que fins aleshores no hi hauria persones homosexuals o heterossexuals. Això és perquè el que tenia importància per als diferents poders eren els actes: actes com la sodomia, que eren temporals i que podrien ser considerats delictes o pecats, però que no constituïen identitats. A partir de l'època victoriana s'engega una sèrie de mecanismes per reprimir la sexualitat, que irònicament van acabar generant més discursos sobre el sexe i el cos. En el seu desig de controlar diferents poblacions i grups socials es va viure una propagació de manuals mèdics o actes confessionals que van donar lloc a les identitats contemporànies. Els actes confessionals fan referència a quan els moralistes i psiquiatres del segle XIX van inventar el concepte modern d'"homosexualitat". Aquest es va convertir en una identitat, que va generar un tipus de personalitat de la sexualitat de la qual havia de ser coneguda i reconeguda per un metge, un psicòleg o un capellà.

⁴⁰ M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

⁴¹ LARRAURI, MAITE. 2019. *La sexualidad según Michel Foucault*. Madrid: Fronterad.

Una de les grans idees de Foucault va ser la noció que la sexualitat està travessada per les relacions i els discursos de poder. Va exposar que "allà on existeix el desig, el poder ja és present". A més, parlava de la manera com s'identificava i es confessava la sexualitat, la freqüència d'activitat sexual o els tipus d'actes sexuals que es tenien, el "sexe saludable" i l'expressió sexual de l'època.

Tot i això, Foucault afirmava que la seva proposta sobre les identitats sexuals són pura ficció històrica, no significa que no siguin íntimament sentides per les persones que les experimenten.

5.17 Com Margaret Thatcher va decidir acabar amb el col·lectiu LGTB

L'any 1988 al Regne Unit, els homosexuals estaven amenaçats amb una recerca i captura. Gràcies a l'article 28, Thatcher van prohibir "actuar o difondre material amb la intenció de promocionar o normalitzar l'homosexualitat". La paraula "promocionar" que utilitzaven en aquest article proporcionava la imatge que l'homosexualitat significava per al Partit Conservador: no era una orientació sexual, sinó una religió amb els seus croats.

L'article 28 formava part d'una estratègia d'assetjament i enderrocament cap al progrés del front conservador. El partit de Thatcher observava amb molta por com en certes ciutats el control estava sota els membres més progressistes del Partit Laborista.

Aquest article va provocar que moltes institucions educatives eliminessin els seus grups de suport a estudiants de la comunitat LGTB i que es donés tancament a tota educació sexual diferent. Va comptar amb el suport de nombrosos grups religiosos de diversos perfils, així com de diaris de gran influència. Els artistes i intel·lectuals van reaccionar amb negativitat i disgust davant aquest article.

L'article 28 no seria revocat fins al 2003, després de molts intents i encara comptant amb el suport de molts partits i grups socials conservadors.

5.18 El fenomen "viagra": El penis dur es el penis correcte

Durant la dècada de 1990 es produeix un canvi entorn de la medicalització de la sexualitat masculina, és a dir, l'aparició d'implants i injeccions destinats a augmentar l'orgull de l'home.

Els homes heterosexuales estaven sentint una emasculació -esquerdament de la identitat masculina- deguda a una sèrie de successos: la pèrdua de llocs de treball, l'auge del

feminisme o els moviments LGTB. Davant de l'home nou (feminista, cosmopolita i obert a experimentar), les farmacèutiques prometien la tornada a la molt masculina i fiable erecció.

El 1998, després d'una potent campanya publicitària, el Govern dels Estats Units accedeix a mercantilitzar la pastilla més famosa del segle XX: el Viagra. Quan apareix al mercat, milions d'homes de mitjana edat van fer que la producció d'aquestes mateixes hagués d'augmentar i reduir-ne el temps de producció, és a dir, millorar-ne la productivitat. El nom d'aquest medicament modern és un neologisme que barreja les paraules vigor i Niàgara. Per a l'estudiosa feminista Meika Loe, experta en el que anomenem "el fenomen Viagra", aquest medicament és la prova de com la biotecnologia va treballar per consolidar el poder de l'home heterosexual i evitar un dels enemics més grans de la masculinitat: el penis flàccid.

El penis dels homes occidentals no empetitia, però sí que semblava incapaç de funcionar segons les expectatives socials. S'exigia disponibilitat constant i ereccions més enllà dels quaranta. La revolució del Viagra va consistir a tractar aquesta impossibilitat com una qüestió hidràulica: el penis necessitava més sang. Amb això no només va disminuir l'ansietat dels homes heterosexuals en poder alimentar tot el temps el seu orgull en veure el seu penis dur sempre que volguessin, sinó que la sexualitat masculina es va reduir a erecció i penetració.

Així mateix, es van postular els papers tradicionals del matrimoni heterosexual: l'home havia de prendre la iniciativa sexual amb un penis dur i la dona havia d'aspirar al coït com a únic intercanvi sexual.

El punt de partida seria que els homes heterosexuals estaven sentint una emasculació -esquerdament de la identitat masculina- deguda a una sèrie de successos: la pèrdua de llocs de treball, l'auge del feminisme o els moviments LGTB. Davant de l'home nou (feminista, cosmopolita i obert a experimentar), les farmacèutiques prometien la tornada a la molt masculina i fiable erecció.

5.19 (In)Conclusions: El segle de les revolucions silenciades

Després d'exposar tots els successos rellevants del segle XX, reprenem la nostra problemàtica de partida.

El segle XX conforma una època de grans canvis i punts d'inflexió pel que fa a la història de la sexualitat.

En primer lloc, la teoria de la psicoanàlisi de Freud, va marcar un abans i un després en la manera com la societat concebia la sexualitat i va sorgir un canvi en la forma com tractar-la.

La teoria va condemnar la repressió sexual que provenia de l'època victoriana. A més, les seves teories van fer que la identitat homosexual creada per la societat encara diferís més de l'heterosexual i se la tractés com si fos una espècie estranya que habita i conviu entre la gent.

Marie Stopes va marcar un punt d'inflexió. Tractada de radical va afirmar que els homes i les dones havien d'arribar al mateix plaer durant l'acte sexual. Aquest era un fet impensable, sobretot mirant la construcció social patriarcal que feia que els únics que podien rebre plaer fossin els homes, deixant a les dones com simples objectes o intermediàries per poder aconseguir-lo.

Un altre punt molt important té a veure amb els governs feixistes, grans silenciadors i invisibilitzadors de les espurnes revolucionàries que sorgiren a principis de segle. Tant a Alemanya com a Espanya els homosexuals van ser rebutjats i repudiats. Es denunciaven aquelles persones que eren acusades i, en molts casos, s'executaven.

El que no ha canviat al llarg dels segles és la utilització de la violència sexual com a arma de guerra. Les dones al camp de batalla i a la rereguarda, encara avui en dia, són víctimes dels crims de guerra perpetrats, no només pel bàndol contrari, sinó que també pel propi (un clar exemple són les dones de conhort al Japó. Són menyspreades, repudiades i ridiculitzades). Desgraciadament, aquesta és una part de la història que gairebé mai s'explica i les supervivents de conflictes bèl·lics també són elles. Són les que hem de preservar a la nostra memòria i hem de vetllar perquè casos com aquest no tornin a succeir.

Sense dubte, la revolució sexual dels anys 60 i 70 van provocar un gran canvi en la societat i és cabdal per entendre la situació d'avui en dia. Representa la lluita per intentar aconseguir drets, llibertats i la igualtat.

Les dones es converteixen en subjectes polítics (coincideix amb la segona onada del feminisme) i socialment s'implanta la idea que les dones poden decidir si volen tenir sexe o no. No obstant això, aquesta part de la revolució va ser a mitges, va estar malentesa, forçada. En aquell moment, davant l'alliberament, si una dona decidia no tenir sexe amb un home, s'associava que estava reprimida i que no era totalment lliure. Això va provocar que encara hi hagués una gran cosificació femenina.

A Stonewell, els homosexuals van veure l'oportunitat de marcar un punt d'inflexió, de dir prou a les polítiques repressives i a les persecucions constants a què havien estat sotmesos des de l'edat mitjana, van provocar una lluita a pols contra el sistema que era inevitable.

Un altre incís important és que van sorgir les primeres teories que argumentaven que el clítoris era l'òrgan de plaer femení per excel·lència. Això va fer trontollar la masculinitat dels homes en adonar-se que les dones tindrien més plaer excitant el clítoris que no amb la penetració vaginal.

La pornografia va entrar amb força a la societat i va fer que aquesta l'assumís com un mitjà d'aprenentatge. Veritablement, la pornografia transmet la imatge d'un sexe irreal violent i patriarcal que tracta a les dones com objectes i deixant-la amb un paper submís. Aquesta tendència segueix actualment i és dels grans problemes entre els joves.

Amb la teoria de Foucault la societat va aprendre que el sexe no hauria d'estar reprimit, ja que és un instint natural intrínsec. Va demostrar que la sexualitat és una construcció social, cultural i política. Tot allò sexual també respon a un ideal polític i aquesta percepció de la realitat es va plasmar en la societat de l'època.

Per tant, es pot afirmar que durant el segle XX va haver-hi molts canvis socials i molts moviments dels quals tenim avui en dia, sorgeixen d'aquestes tendències revolucionàries que van caracteritzar, sobretot, la segona meitat del segle vint. Hi va haver una gran evolució positiva al poder reivindicar amb força (només a alguns països occidentals) els drets i llibertats de les dones i els homosexuals. El camí cap al plaer de la dona es va veure possible. Així i tot, el període queda contrastat amb el record de les atrocitats comeses a dones, homosexuals i persones no normatives, principalment, a la Segona Guerra Mundial.

6. EL SEGLE XXI: “L'avenç i l'expansió de la digitalització i el control de la informació a nivell global i el seu impacte en la sexualitat.”

6.1 Els tabús de la sexualitat femenina

Avui en dia encara és estrany sentir les paraules que defineixen l'aparell reproductor femení sense mostrar vergonya, incomoditat, molèstia, angoixa... Sembla que parlar de la vagina, els llavis, la vulva o el clítoris estigui totalment prohibit. La societat ha apartat aquestes paraules i ha fet d'elles un tabú, una interdicció, una prohibició. D'aquesta manera, el que no s'anomena, no existeix i aquesta marginació cap a una part del cos de la dona ha esdevingut la clau pel seu oblit.

Moltes dones se senten incòmodes parlant del seu aparell sexual, senten vergonya, com si fos una part externa al seu cos, com si no tingués res a veure amb elles, no se senten còmodes amb ell i s'obliden de què existeix, l'ignoren. Això es pot observar, sobretot, en la vergonya i desconeixença que s'ha desenvolupat amb relació al clítoris: tot i ser sorprenent que les dones tinguin un òrgan dedicat exclusivament al plaer, hi ha una certa por general a utilitzar-lo mentre es mantenen relacions sexuals o per sentir el seu propi plaer. No obstant això, si els homes tinguessin un òrgan semblant se sentiria parlar d'aquest contínuament. És així, el plaer de les dones encara és un tabú i fins fa relativament poc els homes sabien més del cos de les dones que les mateixes dones.

6.1.1 Sadomasoquisme i BDSM

La sexualitat, el sadomasoquisme i el BDSM estan dins del mateix sac. El que és complex d'això és situar-lo dins d'un eix cronològic, perquè els rols sàdic i submís semblen que sempre han estat presents, més o menys obvis, però presents. El terme sadomasoquisme, de fet, ja apareix al segle XVIII, a l'obra de Sade. El sadomasoquisme s'entén més, avui dia, com una pràctica que com una pulsio malaltissa, sobretot gràcies a la normalització del BDSM i les seves aparicions en la cultura popular.

La dominació del sadomasoquisme conté determinades pràctiques i tot un ampli ventall entorn de la humiliació i la submissió. Aquelles erotitzen les repressions típiques de l'educació victoriana i reproduïxen gestos com el càning (flagells amb vares). Encara que abans era minoritari, avui no hi ha cap sex-shop que no vengui articles relacionats amb el sadomasoquisme.

El passat del sadomasoquisme té les seves pròpies èpoques: la de la vella guàrdia i la de la nova guàrdia. La primera comença al voltant del 1970 i està protagonitzada pel col·lectiu gai, amb l'exigència de no acostar-se al sado com a joc o experimentació. A la vella guàrdia es rebutjava la possibilitat del switch -el versàtil- de manera que dominant i submís eren identitats fixes.

Tot i que al principi la societat està formada només per submisos, aviat es vota per a la inserció dels sàdics. El sado és un joc de, almenys, dues persones obligatòriament.

Fins ara només s'estava esmentant l'home, allò maculí, perquè en els seus inicis, el sado va ser territori d'homes homosexuals. Tot i això, aviat naixerà la primera associació lèsbica dins del sadomasoquisme, que s'encarregarà de fomentar l'acceptació d'aquesta pràctica dins del feminisme.

L'obertura del sadomasoquisme a les dones és el punt d'inflexió cap a una evolució més complicada. Al voltant de les dècades de 1990 neix l'anomenada nova guàrdia, inclusiva i molt més preocupada pel consens que la vella guàrdia. S'obre al món hetero i lèsbic i abandona la rigidesa de rols i compromisos: s'accepten els qui es consideren switch i és possible enfocar les sessions com un joc i no com una manera d'entendre les relacions sexuals. Aquestes qüestions donaran pas al BDSM, en què es diferencia aquest del sadomasoquisme?

Les sigles BDSM és molt més que sadisme i masoquisme: la B és de Bondage, la D de Disciplina i Dominació, la S de Submissió i Sadisme, la M és de masoquisme. Des dels seus inicis, la comunitat BDSM posarà el centre d'interès en la necessitat de consens, introduint l'ètica com una part important d'aquest tipus de relacions. La safeword pren importància i sempre està a disposició de la part submissa. Aquesta preocupació desenvoluparà el concepte de SSC (Segur, Sensat i Consensuat) que servirà de guia a l'hora d'enfocar les sessions de BDSM. Aquest, actualment, és molt acceptat socialment. Encara que el BDSM té una àmplia capacitat performativa, sovint acaba assolint més atractiu com a marc en què reproduir relacions de poder existents. Alguns estudis han demostrat que hi ha una diferència de gènere i assenyala que només un percentatge molt baix són dones les que dominen.

Aquestes pràctiques, al principi, es van dur a terme per enfortir la imatge de la dona submissa sotmesa a l'home, demostrant una vegada més la misogínia que ens ha acompanyat durant tota aquesta història sexual. Més endavant, però, la utilització d'aquesta pràctica com a mètode perquè els homes se sentin superiors s'ha convertit en una cosa que simplement els

dona morbositat a l'hora de realitzar l'acte sexual, però no va més enllà de la pràctica i no és un pensament que demostrin en altres aspectes.

6.2 Col·lectiu LGTBIQ

6.2.1 Bisexualitat: la generació “més bi” de la història

Una de les definicions més àmplies de la bisexualitat la va escriure l'activista Robyn Ochs: "Em dic a mi mateixa bisexual perquè reconec que tinc en mi mateixa el potencial per sentir-me atreta, romànticament o sexualment, cap a persones de més d'un gènere, no necessàriament al mateix grau, de la mateixa manera o al mateix grau"⁴². Aquesta definició intenta subvertir el binarisme i presenta l'atracció com a fenomen que flueix.

Des de la dècada de 1970, el moviment bisexual ha intentat crear un espai polític i identitari dins del moviment LGTBIQ+, i ha forçat una unió amb el feminisme sex-positive. Es defineix per la seva amplitud i inclusivitat, ja que considera que el terme bisexual és un paraigua sota el qual es pot crear una solidaritat entre tota mena d'identitats: des de les persones fluides fins als que es qüestionen la seva sexualitat o els “altres” bisexuals, com els casats dins de l'armari.

Una gran part de l'activisme bisexual s'ha centrat a lluitar contra certs prejudicis que formen part de la bifòbia, com ara la promiscuïtat, pel qual els bisexuals són descrits com a supersexuals i promiscus. Són considerats parelles deslleials -incapaços de contenir-se amb qualsevol gènere- i d'alt risc pel que fa a les malalties de transmissió sexual, cosa que serveix perquè les persones els classifiquin com a narcisistes i superficials. A més, hi ha la creença que la bisexualitat no existeix: o és una fase de transició o és un autoengany (en realitat la persona és gai o lesbiana i no vol acceptar-ho), com si els bisexuals fossin persones immadures incapaces d'esbrinar la seva suposada veritable orientació sexual. Un altre prejudici és que els bisexuals tenen el privilegi de poder triar entre ser heterossexuals o gais/lesbianes i que sempre triaran l'estil de vida heterossexual. Pel que fa al col·lectiu, les persones bisexuals poden ser vistes com a aliats poc fiables o traïdors.

Hi ha dues causes generals que segons estudis generen alts nivells d'estrès a certes persones bisexuals: la primera és la de la invisibilitat. En general solem identificar l'orientació sexual d'una persona segons el gènere de la seva parella, cosa que pot portar a l'omissió de la bisexualitat, o bé heterossexual o gai/lesbiana. Juntament amb aquesta causa, també van

⁴² M. SEGARRA, NACHO. BASTARÓS, MARÍA 2021 *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Lumen

assenyalar la manca d'una comunitat bisexual forta capaç de desenvolupar una identitat positiva.

Al llarg de les dues primeres dècades del nou mil·lenni, i amb un ús massiu de les xarxes socials, el silenciament bisexual ha començat a trencar-se, en particular entre la generació coneguda com a "mil·lennista".

6.2.2 Les moltes asexualitats

Les asexualitats i les persones que no han arribat a poder sentir algun tipus d'atracció sexual sempre han existit en allò que anomenem història de la sexualitat. Durant el segle XX, aquest tipus de comportaments seran examinats sota el microscopi, el qual va transformar la manca de desig en una síndrome: el trastorn del desig sexual hipoactiu (TDSH). Recolzades en aquest tipus de discursos mèdics s'elaboraran unes etiquetes com la de "lesbia bed death", un concepte dels vuitanta sobre la suposada disminució de l'activitat sexual en les relacions lèsbiques estables. Alhora, les relacions heterosexuals s'ompliran de consells i instruments sexuals per alleugerir la monogàmia. El 2015 es va llançar el "viagra femení", una pastilla rosa que tenia com a objectiu augmentar la gana sexual.

A principis dels anys 2000, sorgeixen les identitats asexuals al voltant d'una sèrie d'iniciatives com l'Asexual Visibility and Education Network (AVEN), la primera comunitat en línia d'asexuals, fundada el 2001. Aquesta associació cobrarà un protagonisme important en la dècada següent per la tasca de visibilitat, educació i reivindicació. Aleshores, com es defineix l'asexualitat en aquest mil·lenni? L'AVEN.es assenyala que "asexual és la persona que no experimenta atracció sexual cap a altres persones". El punt clau d'aquesta definició és que l'asexualitat coincideix com una orientació sexual de caràcter involuntari, cosa que fa guanyar visibilitat i complicar les altres orientacions: es pot ser asexual i homosexual. Alhora, els discursos asexuals diferencien l'atracció romàntica de la sexual i assenyalen que aquest darrer aspecte no és ni essencial ni obligatori per a les relacions íntimes i interpersonals. A partir d'aquesta definició sorgeixen diversos matisos amb terminologia asexual:

- Ace: manera col·loquial de referir-se a l'asexualitat.
- Al·losexual: és el fet oposat a asexual, una persona al·losexual és aquella que experimenta aquesta atracció sexual cap a altres persones.
- Amatonormativitat: la idea que l'amor romàntic és una experiència vàlida i desitjada universalment.

- Afòbia: la discriminació i el silenciament de les persones asexuals que es consideren malaltes, trencades o egoistes.
- Arromàntic: és una persona que experimenta un interès baix en les relacions romàntiques i prioritza les d'amistat.
- Atracció: terme bàsic per a la comunitat asexual, sobretot en la diferenciació entre atracció sexual i romàntica. Juntament amb aquests dos eixos s'inclou l'atracció intel·lectual, l'estètica, la sensual i l'"robament", que és definit com una atracció que no és ni romàntica ni sexual, una atracció no romàntica intensa o peculiar." L'interessant d'aquesta desvinculació amb l'atracció sexual és com les orientacions es poden creuar: hi pot haver homosexuals heteroromàntics i, alhora, heterosexuals homoromàntics.
- Demisexuals: Persones que només experimenten atracció sexual després de formar un vincle emocional. Ens indica que l'asexualitat no és monolítica i no està definida pels actes sexuals: els asexuals es poden o no masturbar, de la mateixa manera que poden sentir repulsió cap al sexe, indiferència o ser favorables a diferents actes per diferents raons.
- Gris-sexualitat: segons AVEN.es són persones que "experimenten atracció sexual cap a altres només sota unes limitades i específiques circumstàncies o ocasions", és a dir, se situen a l'espectre entre asexual i al·losexual, però definits per una atracció baixa.

Aquestes "noves categories", en la sexualitat, van produir un alliberament per totes aquelles persones que al llarg dels anys han estat tractades com si fossin malaltes, només pel simple fet que no tenien atracció sexual cap a altres persones.

6.3 La pornografia i la creença de les relacions sexuals

6.3.1 La creació de pàgina pornogràfica més famosa del món *Brazzers* i el seu impacte en els joves

Avui en dia la pornografia a internet es veu cada vegada en una edat més jove. Aquest aspecte passa, ja que els joves tenen a mà pàgines que els faciliten aquest contingut, una d'aquestes sent *Brazzers*, la pàgina web pornogràfica més famosa internacionalment.

[Veure annex: Gràfic 1, Edat a la qual els joves comencen a consumir pornografia per comunitats autònomes a Espanya]

Brazzers va ser creada l'any 2005 als Estats Units, per l'empresa MindGeek. I és considerada la pàgina de referència per molts joves o també la pàgina amb la qual van

iniciar a veure pornografia. Té tanta repercussió aquesta empresa que va arribar a estar en el número 309 de pàgines més buscades diàriament.

Pàgines web com *Brazzers* provoca que gent jove d'uns 13 anys, sobretot els homes, comenci a creure que les relacions sexuals sempre han de ser de la mateixa manera, que l'home sempre penetra i que la dona li ha d'agradar que la penetrin. Això es transforma en què els homes, principalment, no busquin més maneres de tenir plaer sexual i que sempre creguin que la seva única funció a l'hora de mantenir relacions sexuals és ser els que penetren i que no poden tenir més plaer de cap altra manera. Això també provoca que les dones sempre creguin que per tenir relacions sexuals amb altres persones han de tenir pits grossos o un cul gran, si no, no podran perquè a la gent no els hi agradarà. I que mai podran exercir el paper d'"actives" en ple acte sexual i sempre han de ser les penetrades.

[Veure annex: Gràfic 2, Com arriben els joves a la pornografia]

Una altra cosa que comporten les pàgines web pornogràfiques és que si els homes no tenen el penis de més de 15 centímetres, no són penis de "veritat". Aquesta informació provoca que molts nois joves se sentin malament amb ells mateixos i sense ganes de mantenir cap trobada sexual perquè se senten acomplexats amb el seu penis.

6.4 El E-SEXE o sexe virtual: el fenomen "Tinder" fins a "Grindr"

La dècada del 2010 és l'època la qual comencen a alçar-se i a fer-se més famoses les aplicacions per trobar parella, ja sigui sexual com romàntica. Tot comença amb l'aplicació *Badoo*, creada l'any 2006, la qual ajudava a trobar una persona la qual seria clavada a la teva persona. A partir d'aquest fet van començar a aparèixer més aplicacions, unes més conservadores que les altres, les quals eren hereditàries de les considerades "matrimoniera"⁴³. Els quals el seu objectiu principal era ajuntar a les persones romànticament.

Però, l'aplicació que serà el punt àlgid serà *Tinder* l'any 2012. Aquesta aplicació es va fer tan popular durant els 10 anys que ha estat activa pel fet que és gratuïta (per tant, tothom es pot registrar), molt senzilla d'utilitzar i, també, perquè utilitza un factor que l'ésser humà acostuma a fixar-se primer, la imatge. A partir de la imatge, la persona podrà lliscar cap a la dreta si considera a l'altra guapa o cap a l'esquerra si no la considera.

⁴³ "Que intervé en l'arranjament d'un matrimoni o de matrimonis". ([DIEC2](#))

A partir de *Tinder* van començar a sorgir aplicacions similars per dones lesbianes i bisexuals, un exemple seria *HER* l'any 2015 la qual les dones es podien registrar gratis i trobar altres dones per mantenir una relació romàntica o sexual. Però, una aplicació que va fer evolucionar el sistema de relacions socials i sexuals i també va poder agrupar la identitat de tot un col·lectiu va ser *Grindr*. Aquesta aplicació va sorgir tres anys abans que *Tinder*, l'any 2009 la qual serveix per trobar, principalment, parelles sexuals entre dos homes. Un factor important d'aquesta aplicació és que dintre s'ha creat un "catàleg", per culpa de molts homes hipermasculinitzats, els quals discriminen a la resta dels usuaris per si tenen molta "ploma", són femenins o, fins i tot, per la seva raça. És per això que podem considerar que l'aplicació *Grindr* ha sigut una evolució per molts homes *queers*, ja estiguin fora de l'armari o dintre, de poder tenir una vida sexual bastant fàcil d'aconseguir, però al mateix temps és un sistema patriarcal que encara discrimina a la mateixa gent del seu propi col·lectiu per com són.

[Veure annex: Mapa 1, Apps més utilitzades per lligar entre els diferents països]

Podríem caracteritzar aquest succés de progrés si només ens fixem en el fet que gràcies a aquestes apps les persones poden investigar molt més fàcilment les seves sexualitats, sentint-se molt menys exposats. En canvi, aquestes apps també han banalitzat la sexualitat, ja que la consideren un consum, l'anomenat capital eròtic. Així mateix, aquestes, categoritzen les persones, imposant patrons de bellesa en què estan a només una reliscada de pantalla de ser "acceptat socialment", pel fet que et cenyeixes a aquests models de bellesa. Un altre fet que han incentivat aquests canons són deixar de banda els sentiments i les relacions romàntiques, convertint les sexuals en les relacions més buscades per, sobretot, els adolescents. Relacions on l'interior d'una persona ha deixat de tenir importància.

6.5 El sexe i la pandèmia

6.5.1 El Sex Workers Alliance Ireland i l'ajuda per les treballadores sexuals

La pandèmia per culpa de la Covid-19 va fer un canvi radical en el món, la Covid afectava tant a persones grans que estaven en una residència com als nens petits. Però, un dels col·lectius de persones que van ser de les més afectades eren les treballadores sexuals. Elles no tenien un treball regular el qual, per culpa de la pandèmia i el confinament en els diversos països, va disminuir considerablement i això no les podia sustentar econòmicament

i moltes vegades es podien quedar sense diners (o els hi quedaven uns estalvis molt reduïts). És per això que la *Sex Workers Alliance Ireland* (SWAI) va crear un pressupost de 100€ per treballadora, el qual podia ajudar a aquest col·lectiu de treballadores sexuals més vulnerat perquè puguin tenir uns quants diners més per si no els podien aconseguir per culpa de la pandèmia⁴⁴.

6.5.2 El confinament i l'augment d'usuaris a "OnlyFans"

El confinament va provocar que moltes persones (per no dir totes) es quedessin a casa i no tinguessin gaires coses a fer (ja que no podien tenir trobades casuals amb altres persones). És per això que l'aplicació *OnlyFans* (creada l'any 2016) va incrementar els seus usuaris i els creadors de contingut, gairebé uns cent milions de persones en un mateix any. Aquesta plataforma de *streaming* té una gran suma de continguts pornogràfics (fets normalment pels creadors de contingut), aquests continguts van ser augmentats durant el confinament, ja que la gent volia aconseguir més diners o, simplement, volien entretenir-se pujant escenes sexuals per la gent que estigués subscripta (perquè no pots mirar els continguts dels creadors si no estàs subscript, on has de pagar el preu que posa el creador). Però, pujar les diferents escenes de contingut sexual a *OnlyFans*, va provocar que diverses persones poguessin ser acomiadades o des del començament, que no fossin contractades pels llocs on volien.

6.6 Masturbació

Els anys 2020 i 2021 passaran a la història en el context de pandèmia. L'11 de març del 2020 l'OMS reconeixia la COVID-19 com a pandèmia, una malaltia epidèmica que es va obrir pas molt ràpidament per tot el globus.

La por i les morts va anar augmentant dia a dia fins que va arribar el confinament, és a dir, el distanciament social. Els problemes mentals causats per l'aïllament i l'ansietat s'incrementen, i els efectes més immediats recauen sobre els col·lectius més vulnerables: les treballadores sexuals, sense alienes ajudes econòmiques, que es van veure forçades a continuar treballant si volien tenir una mica d'ingressos.

Els adolescents amb sexualitats i identitats de gènere no normatives s'enfronten a grans riscos en la seva salut psicosocial a causa del confinament.

⁴⁴ SEX WORKERS ALLIANCE IRELAND (2022) *Sex Workers Alliance Ireland Fondo de Ayuda Swai* <https://sexworkersallianceireland.org/es/fondo-de-ayuda-swai/>

Dins d'aquesta pèssima i desagradable situació, n'hi ha alguns que en van sortir beneficiats (dins del que és dolent de la situació pandèmica de què tots sortim perjudicats) per començar, la indústria del autoplaer: Cosmopolitan assenyalava que, durant els primers mesos del confinament, la venda de consoladors es va incrementar un 23% al Regne Unit. També l'aplicació OnlyFans, plataforma de *streaming* que regni milers de canals de contingut sense censura. D'altra banda, les aplicacions de lliga també van augmentar els usuaris registrats. I, segons un estudi, les converses cercaven més relacions duradores, revalorant així l'amor romàntic. I segons la BBC, el futur després d'aquesta pandèmia serà "una època de disbauxa sexual".

6.7 Menstruació

6.7.1 Índia i l'estigma de la menstruació

Índia és el segon país més poblat del món amb uns 1.393 milers de milions de persones en el 2021, però encara que tingui tanta població, en els drets humans (principalment de les dones) estan molt endarrerits.

Actualment, encara es considera un tabú parlar sobre la menstruació entre les dones (encara que la família tingui més dones que homes no es parla), això provoca diferents coses. Una de les quals és que les dones tinguin vergonya en preguntar a les seves mares sobre la menstruació, ja que consideren que les dones que menstruen és perquè són impures. Que quan hagin d'anar a comprar compreses i tampons els hagin d'embolicar en molts papers de diaris perquè així la gent no les miri malament. O fins i tot, arriben al cas del fet que moltes dones arriben a treure's l'úter per culpa d'aquest estigma.

Les dones que s'arriben a treure l'úter són normalment, dones de famílies pobres, les quals no han tingut cap mena d'educació ni cap representació i moltes també decideixen fer-ho per poder ser recol·lectores de canyes. Les que decideixen fer-se recol·lectores, estan sota el poder dels contractistes que fan pagar una multa si falten un dia i, com que les dones algunes vegades s'han de quedar a casa algun dia per culpa de la regla, decideixen que el millor és extirpar-se l'úter. Però aquesta extirpació i de les pobres qualitats higièniques que hi ha provoca que les dones tinguin diferents infeccions i els doctors els hi recomanen que es facin diverses operacions ginecològiques innecessàries (les quals podrien ser tractades amb els medicaments adients).

6.8 Violència sexual: una de cada tres dones serà assetjada, violada o maltractada

La força del patriarcat ha fet que avui en dia les dones encara visquin en una situació de maltractament i violència sexual. Aquesta es dona a casa, al carrer, als llocs de treball, a establiments d'oci... Les violacions estan molt presents en el nostre dia a dia i la majoria de dones sent por anant sola de nit pel carrer. De fet, segons un estudi realitzat per tres organismes internacionals com són l'Organització Mundial de la Salut (OMS), els Centres per la Prevenció i Control de Malalties (CPCE) i l'Organització de les Nacions Unides (ONU), indiquen que una de cada tres dones sofrirà violència física o sexual al llarg de la seva vida. Per tant, s'està parlant del fet que més d'un milió de dones seran assetjades, violades, agredides... durant la seva vida. No obstant això, aquestes dades vertiginoses no semblen suficient perquè aquest tema sigui un assumpte de prioritat internacional i no se li dona la importància que es mereix. Això es pot comprovar davant la passivitat que mostra la societat quan un actor reconegut internacionalment, ja pot ser actor, atleta, director de cinema, un gran executiu empresarial..., abusa, viola o maltracta dones. Moltes vegades encara que els seus actes surtin a la llum, no s'aconsegueix justícia davant la vida destrossada de les persones a les quals ha violat.

6.9 La mutilació genital femenina

La mutilació genital femenina consisteix en l'ablació total o parcial dels òrgans genitals femenins i es practica sobretot en països africans de la zona subsahariana. Avui en dia més de dos-cents milions de dones han sigut víctimes de la pràctica de la mutilació i es preveu que en la dècada vinent seran uns trenta milions de dones i nenes les que la patiran. La justificació cultural d'aquestes pràctiques a l'Àfrica resideix en la manera de protegir a les dones de la violació dels enemics, encara que també busca protegir la sexualitat femenina i salvaguardar la virginitat. Pel patriarcat africà la mutilació genital femenina és una salvació. No obstant això, la realitat és que aquesta pràctica es duu a terme per controlar la sexualitat femenina, de manera que no només poden controlar el sexe, sinó que també, el gènere. A més, pensen que eliminar el clítoris de la dona és eliminar un òrgan que és perillós pel poder dels homes.

[Veure annex: Mapa 2, Percentatge de casos de mutilació genital femenina]

En primer lloc, la mutilació genital femenina es posa en pràctica de manera antihigienica, les ablacions dels diferents òrgans es fan en entorns i instruments que no han estat desinfectats. Els utensilis més comuns que s'utilitzen són: un ganivet, una fulla afilada, o un

tros de vidre. Les operacions es fan sense anestèsia i provoquen molt dolor i una ferida de fàcil infecció.

Hi ha tres tipus de mutilació genital femenina: la clitoridectomia, l'escissió i la infibulació. En primer lloc, la clitoridectomia consisteix a tallar el prepuci del clítoris, incloent-lo o no. En segon lloc, l'escissió és l'eliminació del clítoris i una part o tots els llavis menors. En tercer lloc, la infibulació és l'extirpació del clítoris, els llavis majors i els menors. Després cusen els costats amb corda de budell. A més, cada vegada que tenen un fill han de descosir i tornar a cosir la zona, cosa que evidentment provoca molt mal.

[Veure annex: Taula 1, Tipus de mutilació genital femenina (MGF)]

A escala immediata o a curt termini, les conseqüències de la pràctica de la mutilació genital femenina són brutals: és fàcil que la infecció de la zona porti a hemorràgies, dolor intens, tètanus, septicèmia, talls a la uretra, a les parets vaginals, a l'esfínter anal... Per altra banda, les conseqüències dolentes a llarg termini poden ser: dolor crònic, reducció del desig i la satisfacció, cicatrius que dificulten caminar (per tota la vida), formació de fistules, problemes de salut mental (depressió i ansietat), problemes en el part i, fins i tot, mort prematura.

A les comunitats on es practica aquesta ablació estar mutilada és una espècie de requisit per pertànyer a la societat, si no ho estan, acabaran, excloïes, marginades i menyspreades per la seva família i comunitat. Es considera que una dona no mutilada no és una dona com cal, a més, per a la família és molt important que la dona ho estigui perquè és un dels requisits que necessita per casar-se i poder aconseguir el dot.

6.10 Model de masculinitat

L'heterosexualitat masculina a la nostra societat es podria definir com quelcom omnipresent i invisible, monolític i assumit. Els homes heterossexuals es troben al centre de la nostra cultura: tenen programes televisius i protagonitzen la majoria de notícies o anuncis. Aquesta presència cultural la podríem relacionar amb l'alt valor jeràrquic de la masculinitat i amb el fet que l'heterosexualitat sempre ha estat considerada un fenomen natural i biològic, no com una construcció cultural. L'heterosexualitat, assumida com a natural, s'ha pressuposat en tota mena de persones. Construïda contra l'homosexualitat i contra tota mena d'actes considerats desviats, la solidesa de l'heterosexualitat es comença a esquerdar a l'època contemporània.

A la segona meitat del segle XX, el feminisme reflexiona sobre l'heterosexualitat com una institució política que asseu l'opressió femenina. Així mateix, el moviment gai reivindica la sexualitat com a part essencial de la identitat cultural i acaba desnaturalitzant

l'heterosexualitat. L'heteronorma és un mecanisme que domina tota la cultura, que universalitza i privilegia el desig heterosexual.

La masculinitat heterosexual, considerada hegemònica, és una de les manifestacions sexuals i socials més arrelades al nostre imaginari i la que sembla que accepta menys variacions. Tot i el seu caràcter monolític, no cal desestimar el valor d'erosió dels nous costums i dels nous discursos que aporten paraules i conceptes com els "heteroflexibles".

6.11 Malalties de transmissió sexual

6.11.1 L'epidèmia de la verola del mico a Espanya

La verola del mico és una malaltia que va ser vigent durant l'any 1970 - 1980 en la República del Congo i que es va intentar controlar, però durant el mes de juny de 2022 van començar a ressorgir diferents casos en Espanya d'aquesta verola. Principalment, només afectaven els homes que mantenien relacions sexuals amb altres homes, ja que es transmetia a partir de la fricció entre la pell. Això va comportar que gran part de la societat comencés a crear un estigma contra els homes homosexuals, fent-los culpables de tota l'epidèmia que estaven patint.

Per parar la verola del mico, moltes comunitats autònomes van començar a demanar i a investigar per les vacunes, però mentre que arribaven les vacunes els casos cada vegada augmentaven més, això va provocar que es quedessin sense cites per poder-se vacunar. I un fet que va indignar a una part de la població d'Espanya va ser quan la presidenta de la Comunitat de Madrid, Isabel Díaz Ayuso, va anunciar que pararien les vacunacions durant un temps indefinit.⁴⁵

6.12 Les relacions afectivosexuals: es comença a preocupar per les dues persones durant l'acte sexual?

Les relacions sexuals han sigut una pràctica que al llarg de la història ha estat sexista i, moltes vegades, masclista. Actualment, es pot veure, més clarament, que les persones estan començant a produir un canvi, procurar-se que les persones estiguin bé durant les

⁴⁵ ELHUFFPOST. (2022, August 23). *La Comunidad de Madrid suspende La Citación de vacunas Contra la viruela del mono*. ElHuffPost. Recuperat el 22 d'octubre de 2022, de https://www.huffingtonpost.es/entry/la-comunidad-de-madrid-suspende-la-citacion-de-vacunas-contra-la-viruela-del-mono_es_6304723de4b0f72c09da2ce4

relacions sexuals. Però, encara trobem que moltes relacions, sobretot entre la gent jove hi ha el factor de les relacions tòxiques i dominants (per part d'una persona de la parella).

Aquestes relacions, moltes vegades es basen en una relació de poder que no és igualitària, o sigui, entre persones que tenen una edat molt diferent. Llavors, provoca que dintre de les relacions sexuals hi hagi encara aquest sexisme, on trobem que una de les persones ha de ser submissa (normalment, en les relacions heterosexuales són les dones) i l'altre ha de ser el dominant. Aquesta mentalitat es pot anar allargant fins al punt on la relació es torni tòxica i hi hagi una dependència la qual la persona no pot sortir, la qual també pot comportar violència de gènere.

En canvi, les relacions sexuals comunicatives són un fet que actualment, serveix per a molta gent que gràcies a la comunicació es fixa que vol tenir (o si ja estan preparades) i poden gaudir més de l'acte sexual. Aquest gaudiment es dona gràcies a la parla abans de començar l'acte sexual, on les dues persones (o les que es trobin) es comuniquen fins a quin punt volen arribar (com per exemple, només tenir sexe oral), també durant l'acte, on la gent es preocupa per si les persones que es troben estan sentint goig i no s'estan fent mal ni estan incòmodes i, potser fins i tot, al final de l'acte on es preocupen per si s'han sentit bé durant tot l'acte sexual.

6.13 La lluita diària per aconseguir el dret d'avortar

Segons l'OMS (Organització Mundial de la Salut) en l'actualitat, només hi ha 55 països que deixen avortar a la persona si així ho desitgen⁴⁶. Entre aquests països trobem que el continent que té menys països en poder avortar és Oceania amb 1 país, Nova Zelanda. El continent africà té 3 països, els quals són Sud-àfrica, Tunísia i Moçambic i el continent americà (Amèrica del Nord i del Sud) té 6 els quals 4 són de Sud-amèrica i els dos del nord (encara que els Estats Units va impulsar una llei que prohibia el dret d'avortar en els diferents estats si és així que volien els governants⁴⁷). El continent asiàtic en té 15, entre els quals trobem la Xina i Tailàndia i en l'europeu en té el doble, 30, entre els quals es troba Espanya i França.

[Veure annex: Mapa 3, Països on la dona pot avortar sense cap justificació]

⁴⁶ WORLD HEALTH ORGANIZATION. (n.d.). *The global abortion policies database is designed to strengthen global efforts to eliminate unsafe abortion*. GAPD - The Global Abortion Policies Database. Recuperat el 22 d'octubre de 2022 <https://abortion-policies.srhr.org/?mapq=q1j>

⁴⁷ VENTURA, D. (24 de juny, 2022). *Mapa: Así queda el derecho al aborto en estados unidos*. EIHuffPost.es Recuperat el 22 d'octubre de 2022 https://www.huffingtonpost.es/entry/mapa-asi-queda-el-derecho-al-aborto-en-estados-unidos_es_62b5e20be4b06169caa64628

El dret de l'avortament, com s'ha pogut veure, és un dret que no totes les dones poden arribar a tenir per culpa de la imposició del patriarcat, és per això que moltes vegades s'han hagut de fer pràctiques clandestines en dones que volien avortar i que no podien, en les quals la dona tenia més probabilitats de morir. Per aconseguir el dret de l'avortament, les dones han hagut de mantenir una gran lluita al llarg dels anys, però moltes vegades el govern patriarcal no fa cas a la seva població amb un tema tan important com la salut de les dones embarassades que no volen continuar amb la gestació.

6.14 Model de feminitat

La feminitat avui en dia és un fet del qual moltes dones s'avergonyeixen. Aquesta paraula s'ha utilitzat al llarg del temps per part dels homes cap a les dones, els quals deien que les dones femenines havien de ser sempre submises (i que no podien ser masculines, perquè això només ho podien ser els homes). Però en aquest període de temps, moltes altres dones han començat a usar aquesta paraula per empoderar-se i convertir-la en un fet que poden estar orgullosos.

Actualment, moltes de les dones ja no són com les seves mares i avantpassades, les quals estaven obligades a ser submises, en canvi, comencen a tenir l'autonomia per poder escollir amb qui estar (i no ser obligades a estar amb una persona). Això, provoca que molts dels homes (sobretot els d'edat més gran) es desconcentrin i s'estranyin, pel simple fet que en la seva època havien vist que la dona havia de ser submisa al seu marit. Però, gràcies a les diferents lluites produïdes per part del feminisme al llarg dels anys, avui les dones poden escollir quin serà el seu futur i amb qui volen mantenir la seva vida sexual, sense que les hagin d'acusar de prostitutes (agafant aquesta última paraula com si fos un element dolent) així poder experimentar sexualment al llarg de la seva vida, veient amb qui o de quina manera gaudisquen més aquestes relacions sexuals.

6.15 (In)Conclusions: El segle de l'alliberament sexual

Per finalitzar, farem un petit resum, el qual ajudarà a resoldre la problemàtica amb la qual s'ha enfocat aquest treball.

En aquest últim segle s'ha pogut veure que per culpa de l'estigma que s'ha anat fent al llarg dels anys sobre una part important de l'aparell femení, el clítoris el qual dona plaer encara és un tabú en les relacions sexuals que mantenen moltes dones i els hi produeix vergonya.

Pel que fa a la pràctica del BDSM, s'ha pogut comprovar com al principi només era una pràctica sexual que es feien a les relacions sexuals entre dos homes, l'actiu i el submís, després s'ha convertit en un món obert per les relacions sexuals heteres i les lèsbiques, les quals l'utilitzen per descobrir més maneres de gaudir les relacions sexuals.

Als anys 2000 es va crear un terme que ajudaria a molta gent, que al llarg de la història se'ls ha considerat malalts. Aquest terme és el de l'Asexualitat (o Asexualitats), el qual va ajudar a entendre que per no sentir atracció sexual no volia dir que la persona estava malalta i s'havia de "curar".

La pàgina web més famosa es va crear l'any 2005, *Brazzers*, aquesta pàgina va comportar que actualment moltes persones joves, sobretot homes, creguin que les relacions sexuals que es produeixen en les diferents escenes són el que passa en veritat. Això produeix que les persones només creguin que els homes només poden penetrar i que les dones només poden ser penetrades per poder gaudir.

A més a més, una aplicació que es va crear l'any 2009 també va provocar una nova variant de les relacions sexuals, en aquest cas, en línia. Aquesta aplicació anomenada Grindr (per homes que busquen relacions sexuals amb altres homes) va suposar que les aplicacions de cites en línia fossin més per trobades sexuals. I també va comportar que encara es dugués a terme la misoginia en plena comunitat LGBTIQ+ pels membres d'aquesta.

Per altra banda, trobem que diverses organitzacions (en aquest cas SWAI) es comencen a preocupar per les diferents treballadores sexuals en plena pandèmia i confinament, el qual va comportar que no poguessin trobar feina, així que aquesta organització els va donar una paga per poder sobreviure. El confinament també va comportar que moltes persones d'arreu del món s'instal·lessin l'aplicació *Only Fans* amb la qual podien fer pornografia casolana o veure-la.

Tres de les organitzacions mundials més importants per la salut, OMS, CPCE i ONU van explicar que al llarg de la seva vida, 1 de cada 3 dones patirà violència sexual, ja sigui una violació com maltractament per culpa de la seva parella. Continuant amb el tema de la salut de la dona, en el continent africà moltes de les diferents tribus encara duen a terme la mutilació genital femenina, la qual es justifiquen pel fet que la virginitat femenina ha estat un tema molt rellevant per la població i així també les poden protegir dels violadors.

Tanmateix, podem observar que hi ha hagut una epidèmia sexual que ha afectat l'estat espanyol aquest 2022. Aquesta epidèmia és la verola del mico, la qual es va donar fa entre els anys 1970 - 1980 a la República del Congo i que es creia que estava ja extingida. Però

aquest estiu va tornar a sorgir a Espanya i va comportar que un estigma per la comunitat LGBTIQ+ amb la qual discriminar-la i també va fer que, en aquest cas, la Comunitat de Madrid no fer que moltes de les persones no es poguessin vacunar.

Finalment, es pot veure que en aquests últims anys s'han començat a donar a conèixer més relacions afectivosexuals, les quals són crucials per una relació (ja sigui amorosa com sexual), ja que així es pot dur a terme que no s'està excedint una persona i per quan una persona no vol continuar amb ple acte. Però, també es pot veure com les relacions tòxiques encara són molt present, aquestes relacions moltes vegades produeixen que una de les dues persones tingui una gran dependència amb l'altra i que també cregui que sense ella no pot fer res i se senti inferior.

HIPÒTESI

L'evolució de la sexualitat hauria estat positiva, tot i que hi hauria etapes amb períodes de més llibertat que d'altres, la tendència, en general, sempre hauria estat el progrés. Això és perquè actualment gosem d'uns drets i d'unes llibertats que abans no es tenien ni s'esperaven, les del col·lectiu LGTBIQ+ o les de les dones.

La dona hauria estat tractada amb inferioritat i la sexualitat femenina hauria estat considerada en molt poques ocasions. D'aquesta manera, els homes heterosexuales sí que haurien pogut viure i experimentar la seva sexualitat amb llibertat, ja que degut a l'existència d'una cultura patriarcal dominant, la societat no els hauria repudiat ni marginat al identificar-se amb el gènere privilegiat i amb una sexualitat normativa, . És per això que el cos de la dona, gènere inferioritzat i depenent, s'hauria considerat com un objecte passiu sexualment per a l'home, fent així que el desenvolupament sexual i personal de les dones quedés endarrerit.

D'altra banda, les persones del col·lectiu LGTBIQ+ haurien estat menyspreades i invisibilitzades al llarg de la Història i només avui en dia estarien gaudint els drets i llibertats que haurien pogut aconseguir a Occident. Això és perquè al segle XX van haver-hi molts moviments i lluites per promoure la igualtat entre les persones de diferents identitats i orientacions sexuals.

Una altra qüestió que transmetria por i rebuig seria la menstruació, com a part de la sexualitat femenina, que hauria estat invisibilitzada sempre i presa com un tabú femení.

En la societat immòbil de l'edat mitjana i, a més, en les posteriors (edat moderna i segles XIX i XX) la masturbació femenina hauria estat prohibida i s'hauria vist com un acte denigrant en la societat. Però, el desenvolupament i experimentació de la sexualitat masculina hauria estat ben vista o menys qüestionada durant tots els períodes.

En definitiva, el motiu principal d'aquesta concepció i experimentació desigual de la sexualitat hauria estat la pervivència d'una cultura misògina i heteropatriarcal. Tots aquells éssers que se sortissin de la norma serien estigmatitzats i rebutjats, com les dones o les persones homosexuals. Avui en dia, gràcies als èxits de les revolucions silencioses (o silenciades del segle XX), podrien estar gaudint d'una visibilitat i llibertat notòria, no exempta però, de trabes. Aquest mirall llibertari no podria associar-se però amb un estatus d'igualtat d'oportunitats o igualtat efectiva, en existir encara obstacles que perllongarien situacions de discriminació més o menys tolerades.

Per tant, la història de la sexualitat hauria estat gairebé immòbil, sense grans avenços ni revolucions fins arribats els feliços anys vint del segle XX. Hauria estat en aquest moment on la moral amb relació a la sexualitat s'hauria alleugerit, en conseqüència, les sexualitats haurien començat a desancorar-se i visibilitzar-se, no exemptes però de connotacions homòfobes. Hauria estat després, amb el feixisme, que aquests avenços no haurien trobat sortida i fins als anys seixanta no es s'haurien reprès amb les revolucions silencioses.

(IN)CONCLUSIONS⁴⁸

Després d'haver fet aquest treball i haver analitzat totes les variables que determinen les característiques relacionades amb la sexualitat de cada etapa de la història donarem una possible resposta a la problemàtica de partida:

"Quina ha estat l'evolució de la concepció, experimentació i política sexual des de l'edat antiga fins a l'actualitat?"

Es pot afirmar que l'evolució de la història de la sexualitat no ha estat sempre positiva, és a dir, no sempre hi ha hagut progrés. De fet, està més caracteritzada pel retrocés que suposa l'arribada de la religió cristiana i la influència social que avui en dia encara té. Per tant, la història de la sexualitat presenta una estructura de lemniscata, caracteritzada per constants avenços i retrocessos.

Al contrari del que creïem al principi d'aquest treball, el tractament de la sexualitat no sempre ha tingut tendència positiva. Doncs, no sempre evolució en el temps significa progrés. La nostra hipòtesi inicial feia referència a la creença que les dones sempre havien estat inferioritzades socialment i sexualment, fet que hem descobert que és cert. Les dones han estat subjectes passius en gairebé tota la història de la sexualitat i no és fins al segle XX que s'alcen i guanyen tant reconeixement personal com sexual. També és cert que els homes heteronormatius han pogut desenvolupar-se més fàcilment en tots els àmbits de la història i el seu plaer no ha estat en cap moment qüestionat. Al contrari que al de la dona, que no és fins a finals del segle XX, al voltant de la revolució sexual dels seixanta i setanta, que el plaer femení adquireix un paper important i qüestiona la superioritat masculina també en l'àmbit sexual. És per això que la sexualitat al llarg de la història es concep com patriarcal, heteronormativa i misògina.

Aquesta acceptació que *només l'home heterosexual encaixa en la societat de l'època* ha fet que des de l'edat mitjana les persones homosexuals hagin patit moltes persecucions per part de l'Església, els organismes institucionals i els governs. Han estat víctimes d'agressions i execucions. Al contrari que a l'edat antiga, on els homes homosexuals no patien d'aquestes discriminacions i les orientacions sexuals eren totalment lliures, de fet no estaven ni consolidades ni conceptualitzades. No obstant això, les lesbianes sí que eren perseguides, ja que les relacions entre dones no estaven acceptades socialment.

⁴⁸ (IN)CONCLUSIONS: conclusions que no són una resposta determinada i absoluta. Estan obertes a canvis i modificacions i no són la única resposta definitiva a la problemàtica de partida.

D'altra banda, es pot afirmar que les creences dels filòsofs rellevants de cada època han influït sempre significativament en el pensament, la tendència i el comportament de la societat envers la sexualitat. Des d'Aristòtil, amb la teoria dels humors que defineix els rols de gènere; Rousseau, amb les declaracions que van fer que la masturbació passés de ser d'un pecat a una malaltia o Foucault, que relaciona el tractament de la sexualitat amb les construccions socials i les relacions de poder.

Durant l'edat antiga no hi havia prejudicis ni normes establertes pel que fa a la diversitat sexual. La majoria d'homes tenien relacions amb altres homes i no eren rebutjats ni menyspreats, al contrari que les dones, que si es relacionaven amb persones del seu mateix sexe, estava mal vist. A mesura que la història ha evolucionat aquesta llibertat s'ha vist oprimida, ja des de ben entrada l'edat mitjana fins a l'actualitat. El mateix passa amb el cos: en l'època clàssica els cànons de bellesa i els cossos idealitzats eren diferents dels actuals i no constituïen un requisit o una preocupació social. La cosificació de les persones, és a dir, aquesta manera de veure el cos humà com un simple objecte sexual, apareix, sobretot, amb els mitjans de comunicació de masses. Fins a aquest moment la societat no s'havia fixat en els cànons tan estrictament. És per això que amb l'arribada de la televisió, les xarxes socials, la pornografia, entre d'altres, és quan es comencen a agafar referents que presentarien el que seria "el cos ideal", allò utòpic. En definitiva, es va iniciar una desnaturalització dels cossos.

Es pot considerar que hi ha diversos punts d'inflexió en la història de la sexualitat que fan que la tendència social i sexual canviïn radicalment. L'arribada del cristianisme seria un d'aquests perquè representa com a partir de la religió es va poder establir una repressió brutal tant de la sexualitat, com de la vida social i personal. Va suposar un retrocés en la història per a les dones i persones no normatives, que van ser perseguides en cas de tenir alguna espurna revolucionària. El començament de la pornografia (segle XVI), no tant per la repercussió que va tenir en aquell moment, sinó pel gegant en què s'ha convertit avui en dia, també marcaria un gran punt d'inflexió. Un altre seria l'època victoriana, coneguda també pels mecanismes de repressió sexual utilitats. Això, però, va acabar resultant en un augment de discursos sobre sexe i cos. El segle XX és el més actiu i més revolucionari sexualment, per això un punt molt important va ser la teoria de la psicoanàlisi de Freud, que va fer que la manera de concebre la sexualitat no fos repressiva. La revolució sexual dels seixanta i dels setanta va marcar la gran diferència: una allau de protestes van fer que l'alliberament sexual tant de dones com de persones amb sexualitats no normatives fos possible. Tot i representar un gran progrés, la revolució va ser, en casos, malinterpretada i la desgana es va

malinterpretar amb repressió. Amb això la tercera onada feminista va marcar un abans i un després a partir de la concepció, és a dir, la teorització, i l'experimentació de la sexualitat. Per acabar, la pandèmia de la COVID-19 també es podria considerar un punt d'inflexió, ja que ha fet que la indústria pornogràfica agafi més força i que canviï la manera de relacionar-se i de consumir sexe.

Les teories de Freud van provocar que molts grups pertanyents al col·lectiu LGTBIQ*+ i grups feministes creessin noves teories per rebatre o donar resposta a la seva teoria sobre la psicoanàlisi, ja que és extremadament misògina. És en aquest context on surten teòriques com Judith Butler o Paul B. Preciado que elaboren es que es coneix avui dia com la teoria queer.

Finalment, la història de la sexualitat està plena de paraules equivocades, de prejudicis, de conceptes malinterpretats, de dobles sentits... El llenguatge que s'ha utilitzat sempre ha estat el llenguatge que oculta les opressions. El que no s'esmenta, no existeix i aquest fenomen està molt present en tots els períodes analitzats. La història està marcada, durant tots els períodes, per un poder i una mentalitat heteropatriarcal i misògina, que marquen el cos de la dona com un objecte sexual, no com un subjecte sexual. Han estat i continuen estant, en moltes ocasions, sotmeses a inferioritat jurídica, s'ha invisibilitzat la seva capacitat de prendre decisions, de desitjar, de tenir plaer... S'ha invisibilitzat que és un subjecte al qual li agrada el sexe. A més, l'heteronormativitat no ha permès que la diversitat sexual sigui possible en un món contínuament canviant, no ha permès el seu alliberament sentimental, sexual i personal.

La sexualitat d'avui en dia és difícil de definir, ja que hi ha moltes realitats englobades. Aquells drets pels quals lluiten els occidentals, no són els mateixos que dels orientals i l'evolució ha estat sempre diferent. El progrés (en sentit d'alliberament, llibertats i igualtats) s'ha donat en els últims segles (sobretot el segle XX), però, no es dona des dels inicis. La societat i les mentalitats eren més liberals en molts aspectes a l'edat antiga, als períodes clàssics. Després d'aquest període va haver-hi un gran retrocés marcat per l'obscuritat de l'edat antiga i l'edat mitjana. No obstant això, al segle XIX comencen els primers pensaments revolucionaris i actius que desemboquen en un segle XX ple d'activitats, de revolucions, d'inconformisme... que fan que es produeixi l'esperada revolució sexual. Això ha conduït a una situació actual complexa: als països occidentals s'està promovent la igualtat, la no discriminació i la inclusió social. Temes com l'homosexualitat, l'acte sexual i la masturbació ja no són un tabú, sinó que s'està buscant la seva naturalització. És important seguir la lluita i no conformar-nos, anar més enllà, experimentar, conèixer... Hem de

construir una societat on les relacions afectivosexuals, la igualtat, el plaer i la tolerància siguin possibles.

ANNEXES

Annex 1:

RELACIÓ DE DOCUMENTS INTEGRATS AL
COS DEL TREBALL

ÍNDEX

1. Fotografia 1, *Los borbones en pelota*
2. Gràfic 1, Edat a la que els joves comencen a consumir pornografia per comunitats autònomes a Espanya
3. Gràfic 2, Com arriben els joves a la pornografia
4. Mapa 1, Apps més utilitzades per lligar entre els diferents països
5. Mapa 2, Percentatge de casos de mutilació genital femenina
6. Taula 1, Tipus de mutilació genital femenina (MGF)
7. Mapa 3, Països on la dona pot avortar sense cap justificació

Fotografía 1: Los borbones en pelota

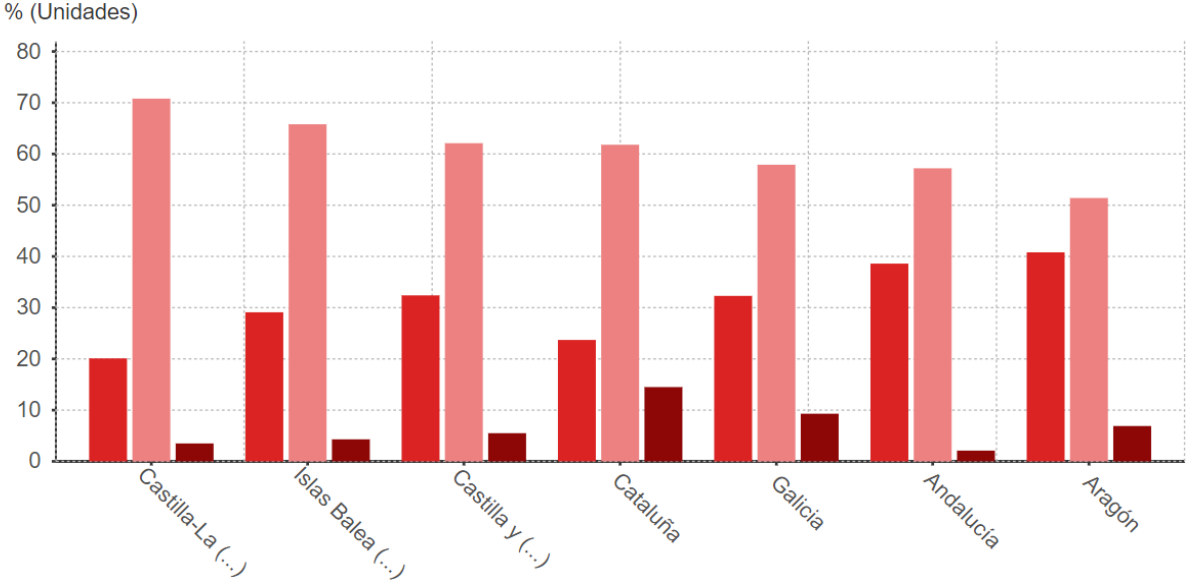
Autors: Gustavo Adolfo Bécquer i Valeriano Bécquer

Font: Isabel Burdiel: edición y estudio introductorio

Gràfic 1: Edat a la qual els joves comencen a consumir pornografia per comunitats autònomes a Espanya

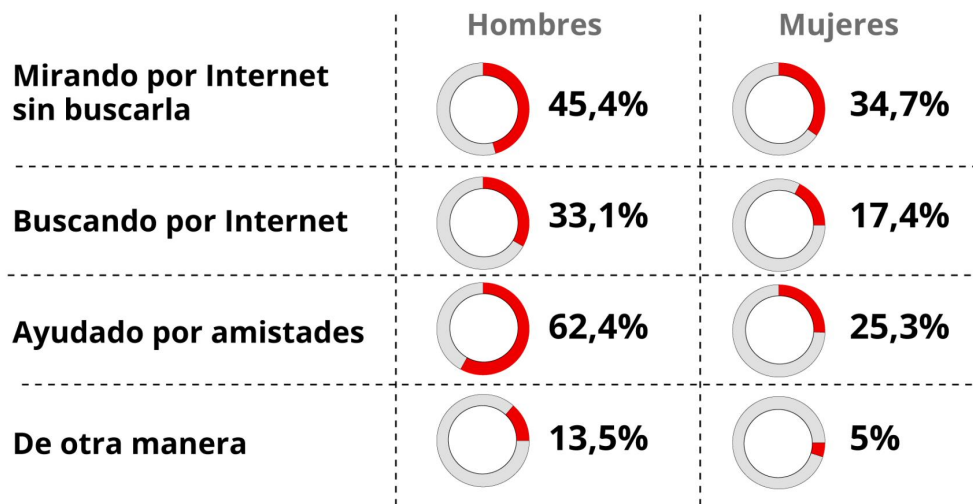
Edad a la que empiezan a consumir pornografia los jóvenes por comunidad autónomas

Font: Red Jóvenes e Inclusión y Red Jóvenes e Inclusión Social y Universitat de Illes Balears

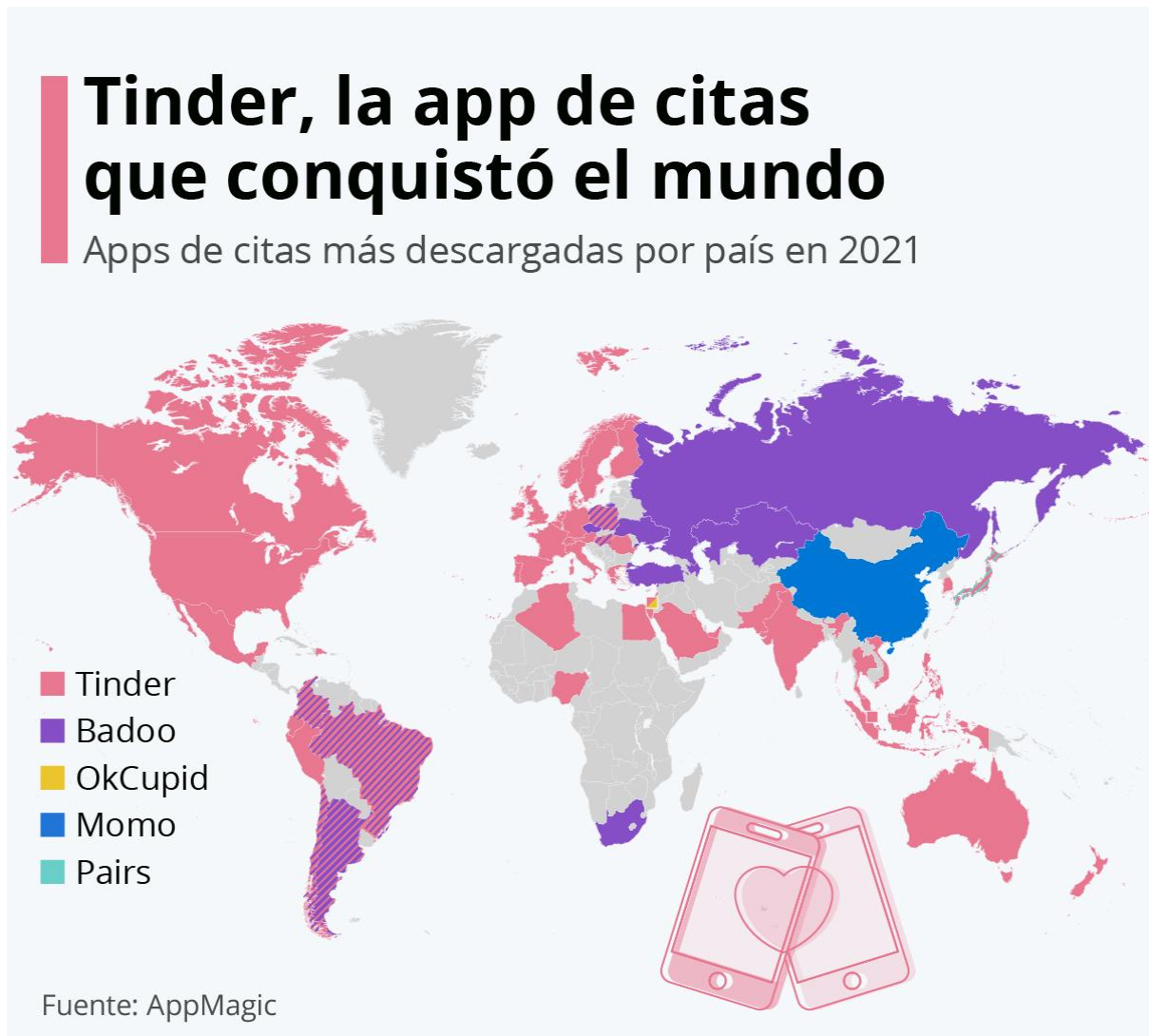
Gràfic 2: Com arriben els joves a la pornografia

¿Cómo llegan los jóvenes a la pornografía?

Font: Red Jóvenes e Inclusión Social y Universitat de Illes Balears

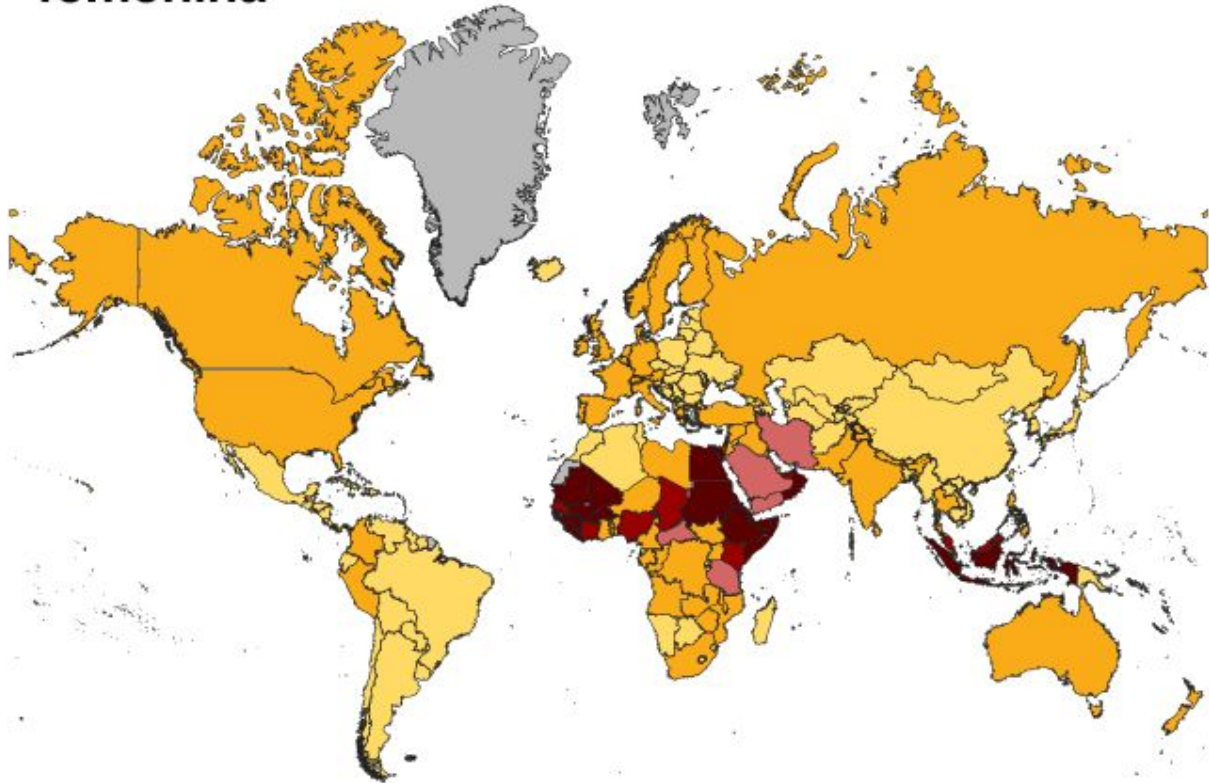
Mapa 1: Apps més utilitzades per lligar entre els diferents països

Font: Statista, AppMagic

Mapa 2: Percentatge de casos de mutilació genital femenina

Porcentaje de casos de mutilación genital femenina

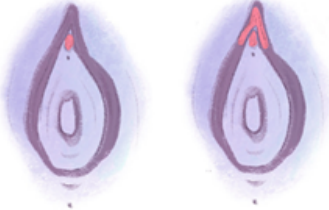

- Nunca sucede
- Raro, limitado a una minoría étnica o a comunidades de inmigrantes en las que la MGF es común (<11%)
- 11-25% les han cortado sus genitales
- A 26-50% les han cortado sus genitales
- A más de la mitad de las mujeres les han cortado sus genitales
- Sin información

Esta escala incluye formas leves y severas de mutilación.

Font: The Woman State Project (2015)

Taula 1: Tipus de mutilació genital femenina (MGF)

TIPUS DE MGF		
TIPUS 1: CLITORIDECTOMIA	TIPUS 2: ESCISSIÓ	TIPUS 3: INFIBULACIÓ
<p>Eliminació del prepuci del clítoris, amb o sense escissió parcial del clítoris.</p> 	<p>Extirpació del clítoris junt amb l'escissió total o parcial dels llavis menors. Sense tocar els llavis majors.</p> 	<p>Extirpació del clítoris i dels llavis majors i menors, per després cosir ambdós costats de la vulva deixant un petit orifici que permet la sortida de l'orina i de la menstruació</p>

FONT: Elaboració pròpia

Annex 2:

PÀGINA WEB

Enllaç: [Sexuality](#)

[Inici](#) [Sobre aquesta pàgina](#) [Qui som?](#) [Pòdcasts](#) [Taller](#) [Consultori](#)

Sexuality

Annex 3:

PROCÉS CREATIU: PARLEM DE SEXUALITAT

ÍNDIX:

1. Introducció

2. Justificació del taller

3. Objectius

- Objectius generals
- Objectius específics

4. Estructura i desenvolupament del taller

- Activitat d'introducció
- Activitat d'interès per resoldre qüestions reals
- Activitat de tancament

5. Recursos que utilitza el taller

6. Avaluació del taller

PROCÉS CREATIU: Parlem de sexualitat

1. Introducció

Després de fer el nostre treball de recerca, volíem fer un taller per exposar tots els nostres coneixements i ajudar a aquesta lluita per fer de la sexualitat un tema més natural.

A l'hora de plantejar el taller volíem que aquest incentivés a la participació del nostre públic per sobre de tot, que se sentissin en una mena d'ambient segur per poder preguntar, argumentar o expressar tots els dubtes o coneixements que tinguessin sobre el tema, sense sentir-se cohibits o intimidats a l'hora de fer-ho. Per poder generar aquesta atmosfera segura, volem aportar confiança i dinamisme a la xerrada.

Aquest taller també busca no cometre els mateixos errors que han causat amb nosaltres, ja que hem arribat a la conclusió, del fet que les xerrades de sexualitat o sexe a les que hem assistit incentivaven a sentir una por innecessària a l'hora del coit. Evidentment, veiem la importància de recordar i informar sobre les ETS, però no com nosaltres ho hem viscut, perquè sota la nostra experiència, ho han fet de tal forma que, en acabar aquesta xerrada sortíem insegurs a l'hora de realitzar l'acte sexual.

En conclusió, volem que el nostre taller sigui dinàmic, incentivi al bon sexe, és a dir, el sexe comunicatiu, protegit, informat i consentit, així com, ajudi a ampliar els coneixements de la gent que ens escolti en l'extens tema que és la sexualitat.

2. Justificació del taller

Quin és el motiu que ens ha portat a acomplir aquest projecte?

Som uns alumnes de segon de batxillerat que estan fent el seu treball de recerca i, això, és una extensió, un dels projectes finals que hem volgut executar. Nosaltres hem estat treballant la història de la sexualitat, ja que, teníem interès per saber, d'on venen tants tabús en relació amb aquests temes (sexuals, sobretot) que haurien de ser "naturals"? Per què les dones ens sentim més pressionades i cohibides per la societat en parlar sobre sexualitat? Per què quan es parla de "sexe", un acte completament natural i que ha fet possible la reproducció de les espècies, fa sentir incòmodes la majoria de persones?, teníem moltes preguntes i poques respostes així que, no vam tenir cap dubte sobre el tema a investigar durant aquests mesos.

A mesura que hi vam anar treballant vam començar a plantejar la possibilitat de donar a conèixer això que estem fent, si podíem ajudar a resoldre les mateixes preguntes que nosaltres mateixos ens fèiem (o altres), per què no fer-ho? Si sempre ens han resultat insuficients les xerrades afectivosexuals, per què no crear una?

3. Objectius

3.1 Objectius generals

La nostra motivació principal de dur a terme aquest taller és comprometre'ns veritablement amb l'objectiu del nostre projecte final del TDR, és a dir, donar a conèixer com la visió de la sexualitat i de les relacions afectivosexuals s'han transformat i han afectat el tracte d'aquestes actualment.

3.2 Objectius específics

Els objectius específics que volem complir amb el taller són els següents:

1. Donar a conèixer i sensibilitzar als nostres oients sobre els obstacles socials de cara a la pràctica del sexe en identitats no normatives: homosexuals, transsexuals i bisexuals.
2. Desmentir certs aspectes relacionats amb la menstruació que han sigut inventats al llarg de la història per humiliar a les dones i fer-les sentir inferior per la nostra condició natural.
3. Visibilitzar la masturbació (sobretot femenina): conèixer la base d'aquest "pecat" i quan va sorgir una dualització entre la masturbació dels homes i de les dones.
4. Resoldre dubtes sobre qualsevol aspecte que els preocupi, i estimular la comunicació en el sexe, desmentint certs trets que poden influenciar als nens i nenes a l'hora de realitzar l'acte sexual.
 - a. Parlar sobre la pornografia i els seus efectes.
 - b. Remarcar i recordar el sexe segur (ús de preservatius), però sense transmetre por a l'hora de voler dur a terme l'acte.
 - i. Tractar temes com l'avortament, les infeccions sexuals, etc.

- c. Parlar sobre que el plaer ha de ser recíproc, i donar a conèixer fets de la història on només gaudia una persona en l'acte.
5. Exposar com ha anat evolucionant o no, el rol de la dona en la pràctica sexual en la història.
6. Conscienciar a les noves generacions sobre la necessitat de normalitzar el cos natural.

4. Estructura i desenvolupament del taller

El taller consta de quatre parts, la nostra explicació i, juntament amb això, amb activitats lúdiques volem fer que els alumnes participin en ell. És a dir, no només volem explicar i relatar fets, tabús, història, etc., sinó que el més important és poder resoldre dubtes de la gent a qui farem el taller.

4.1 Activitat d'introducció

El taller iniciarà amb una activitat que activarà als alumnes, una activitat encapçalada per una sèrie de preguntes llançades a l'aire, i on ens podran donar el seu punt de vista o el seu coneixement només posicionant-se en un costat o altre de la classe. Seguidament, passarem una presentació PowerPoint, per introduir diversos tòpics que creiem necessaris esmentar com, per exemple: la menstruació, recordarem l'ús de protecció, la comunicació, relacions afectivosexuals, l'avortament, la naturalització del sexe i els cossos, etc. Llavors, demanarem als nostres alumnes que ens diguin quins coneixen o quins podrien definir. Després passarem una diapositiva amb la definició de cada concepte. És rellevant dir que, segons el cicle on presentem el taller, la forma en la qual tractarem segons quins temes serà diferent. Adequarem el taller al nostre públic. La tercera diapositiva constarà de mites, és a dir, cercarem diferents tipus de mites populars que hi ha amb relació a la sexualitat i nosaltres els desmentirem.

4.2 Activitat d'interès per resoldre qüestions reals

La penúltima part tractarà de resoldre inquietuds anònimes (per generar així més confiança). Repartirem uns papers on hauran d'escriure alguna inquietud que vulguin resoldre, però que no tinguin coratge de dir en veu alta pel fet de sentir-se exposat davant els seus companys.

4.3 Activitat de tancament

L'última part del taller estarà destinada a resoldre preguntes, pors, o, qualsevol mena de qüestió que puguem resoldre nosaltres.

A més, a partir de preguntes o enunciats que hagin sorgit durant l'elaboració del taller els alumnes faran una autoreflexió: on som respecte la sexualitat i fins on volem arribar com a societat.

5. Recursos que utilitza el taller

Per realitzar aquest taller no són necessaris gaires materials:

- PowerPoint del taller
- Fulls blancs

6. Autoavaluació del taller

A l'hora de realitzar el taller ens vàrem fixar en el fet que els alumnes del segon cicle de l'ESO tenien un ventall de coneixements d'una part del tema exposat, que majoritàriament era sobre la masturbació masculina. En canvi, d'altres punts importants, com les relacions afectivosexuals o els punts d'afecte femení, no tenien tanta informació. Aquest últim fet va ajudar al fet que el taller estigués enfocat més en aquests temes per aportar un coneixement bàsic pel seu aprenentatge.

Un dels fets als quals ens vam haver d'afrontar va ser la dificultat de dinamització del taller a l'hora de tractar diferents temes que són tabús per la societat, per exemple la masturbació femenina o dur a terme l'acte sexual mentre s'està amb la menstruació.

A l'acabar el taller, els alumnes es van animar i van fer preguntes anònimes d'interès dels temes parlats.

Annex 4:

WEBGRAFIA I BIBLIOGRAFIA

Webgrafia

Macías, C. (2022, abril 20). *La bisexualidad en la Antigua China, una realidad de lo más normal Entre La Corte*. *elconfidencial.com*. Recuperat el 12 de juliol, 2022, de https://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2022-04-20/bisexualidad-antigua-china-realidad-normal-corte_3410148/

ABC. (2020, gener 7). *Las prácticas Sexuales Más perturbadoras de la historia*. *abc.es*. Recuperat el 12 de juliol 2022, de https://www.abc.es/historia/abci-practicas-sexuales-mas-perturbadoras-historia-201811181541_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Lgm. (2019, maig 6) “Paquita Natillas’, El Rey Homosexual De España Que No Podía Orinar De Pie.” *El Español*. Recuperat el 13 d’agost de 2022 https://www.elespanol.com/cultura/historia/20190506/paquita-natillas-homosexual-espana-no-podia-orinar/394961458_0.html

B., M. (2018, octubre 8). *"es puta, Pero Pía": Isabel II, La Reina Ninfómana*. *El Español*. Recuperat el 13 d’agost de 2022, de https://www.elespanol.com/cultura/historia/20181007/puta-pia-isabel-ii-reina-ninfomana/343216709_0.html

Redondo, J. (2017, juliol 10). *Isabel II: La Reina Adicta Al Sexo*. *SobreHistoria.com*. Recuperat el 13 d’agost de 2022 de <https://sobrehistoria.com/isabel-ii-la-reina-adicta-al-sexo/>

Ondacero.es. (2021, novembre 15). *Mujeres con historia: Isabel II y sus ardientes pasiones*. *OndaCero*. Recuperat el 13 d’agost de 2022, de https://www.ondacero.es/programas/la-rosa-de-los-vientos/audios-podcast/mujeres-con-historia/mujeres-historia-isabel-sus-ardientes-pasiones_2021111561925221109441000198b790.html

Segovia, J. (2021, novembre 23). *La escabrosa vida sexual de Isabel II*. *XLSeamnal*. Recuperat el 13 d’agost de 2022, de <https://www.abc.es/xlsemanal/historia/vida-sexual-de-isabel-ii-familia-real-inglesa-historia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Huertas, B. (2012, desembre 18). *Los borbones en pelota*. *El Diario.es*. recuperat el 31 d’agost de 2022, de https://www.eldiario.es/Kafka/borbones-pelota_1_5533548.html

Greelane.com (2019, març 21) *La Història de la llei Comstock. Comstock Law: breu resum, més el seu paper en la història del control de la natalitat*. Recuperat el 3 de setembre, 2022, de <https://www.greelane.com/ca/humanities/historie-a-kultura/history-of-the-comstock-law-3529472>

Burnette, B. R. (2009). *Comstock Act of 1873*. Recuperat el 3 de setembre, 2022, de <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/1038/comstock-act-of-1873>

Geoghegan, T. (2019, juny 28). *Stonewall, La Histórica Noche en que los gays se rebelaron en un bar de nueva york y Cambiaron Millones de Vidas*. BBC News Mundo. Recuperat el 5 de Setembre, 2022, de <https://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-48718688>

López, A. (2020, juny 30). *Marsha P. Johnson, La Mujer transgénero que inspiró La Celebración del orgullo LGTBI*. El País. Recuperat el 5 de setembre, 2022, de <https://elpais.com/sociedad/2020-06-30/marsha-p-johnson-la-mujer-transgenero-que-inspiro-la-celebracion-del-orgullo-lgtbi.html>

“La Ley De 15 De Julio De 1954 Por La Que Se Mofican Los Articulos 2º y Maleantes Para Incluir La Homosexualidad.” Observatorio madrileño contra la homofobia, transfobia, bifobia, recuperat el 12 d’octubre de 2022. https://contraelodio.org/recursos/es_vg_1954_extracto.pdf.

Masanés, Cristina, i Víctor Manuel Bedoya. “Franco Contra Els Homosexuals.” *Sàpiens*. Recuperat el 12 d’octubre de 2022. https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/franco-contra-els-homosexuals_202376_102.html.

Carronnier, Vannesa. “¿Cómo Manejaron Las Mujeres Sus Menstruaciones a Lo Largo De Los Siglos?” *naiz*. GAIK, May 30, 2022. Recuperat el 19 d’octubre de 2022 <https://www.naiz.eus/eu/gaiak/noticia/20220530/como-manejaron-las-mujeres-sus-menstruaciones-a-lo-largo-de-los-siglos>.

FISCHER-YINON, YOCHI "Bundling ." *Encyclopedia of Children and Childhood in History and Society*. *Encyclopedia.com*. Recuperat el 22 d’octubre de 2022. <https://www.encyclopedia.com/children/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/bundling>

Elizabeth. “La Sexualidad En La Edad Moderna (Parte 1).” *El diario de Ana Bolena*, August 22, 2019. Recuperat el 22 d’octubre de 2022. <https://www.eldiariodeanabolena.com/2019/08/la-sexualidad-durante-la-edad-moderna.html>.

BBC News Mundo. “Cristina De Suecia: La Rebelde Monarca Que Escandalizó a La Europa Del Siglo XVII y Se Convirtió En Un Ícono Gay.” BBC News Mundo. BBC, August 10, 2019. Recuperat el 22 d’octubre de 2022 <https://www.bbc.com/mundo/noticias-49256525>.

Biblioteca Virtual de Investigación Duoda. Elena Botinas Montero. Les Beguines: Desig De Llibertat A L'Edat Mitjana. (n.d.). Recuperat el 22 d’octubre de 2022, de <http://www.ub.edu/duoda/bvid/text.php?doc=Duoda%3Atext%3A2013.07.0023>

Biblioteca Virtual de Investigación Duoda. Elena Botinas Montero. Les Beguines: Desig De Llibertat A L'Edat Mitjana. (s.d.). Recuperat el 22 d’octubre de 2022, de <http://www.ub.edu/duoda/bvid/text.php?doc=Duoda%3Atext%3A2013.07.0023>

Chiclana Actis , Carlos, and Gemma Mestre-Bach. “¿Por Qué Se Investiga La Pornografía?” *Nueva Revista*. Nueva Revista, 8 de juliol, 2020. Recuperat el 22 d’octubre de 2022 <https://www.nuevarevista.net/por-que-se-investiga-la-pornografia/>.

EpData. El Consumo de Pornografía en la Juventud Española, en datos Y gráficos. EpData - La actualidad informativa en datos estadísticos de Europa Press, 31 de diciembre 2018. Recuperat el 22 d'octubre de 2022 <https://www.epdata.es/datos/consumo-pornografia-jovenes-datos-graficos/385>.

Vela, Andrés. "Preguntas y Respuestas Sobre La Viruela Del Mono, La Enfermedad Que Se Ha Declarado Emergencia De Salud Internacional." www.nationalgeographic.com.es, July 25, 2022. Recuperat el 22 d'octubre de 2022 https://www.nationalgeographic.com.es/ciencia/preguntas-y-respuestas-sobre-viruela-mono-enfermedad-que-se-ha-declarado-emergencia-salud-internacional_18274.

Sauco, D. T. (16 d'agost, 2022). *Estos Hombres Han tenido la viruela del mono y quieren que sepas algo*. ElHuffPost. Recuperat el 22 d'octubre de 2022 https://www.huffingtonpost.es/entry/hombres-viruela-del-mono-quieren-que-sepas-algo_es_62f4cbe3e4b0288b61a1d4ce

ElHuffPost. (23 d'agost de 2022). *La Comunidad de Madrid suspende La Citación de vacunas Contra la viruela del mono*. ElHuffPost. Recuperat el 22 d'octubre de 2022, de https://www.huffingtonpost.es/entry/la-comunidad-de-madrid-suspende-la-citacion-de-vacuna-s-contra-la-viruela-del-mono_es_6304723de4b0f72c09da2ce4

World Health Organization. (n.d.). *The global abortion policies database is designed to strengthen global efforts to eliminate unsafe abortion*. GAPD - The Global Abortion Policies Database. Recuperat el 22 d'octubre de 2022 <https://abortion-policies.srhr.org/?mapq=q1j>

Ventura, D. (24 de juny, 2022). *Mapa: Así queda el derecho al aborto en estados unidos*. ElHuffPost.es Recuperat el 22 d'octubre de 2022 https://www.huffingtonpost.es/entry/mapa-asi-queda-el-derecho-al-aborto-en-estados-unidos_es_62b5e20be4b06169caa64628

Sex Workers Alliance Ireland (2022) *Sex Workers Alliance Ireland Fondo de Ayuda Swai* <https://sexworkersallianceireland.org/es/fondo-de-ayuda-swai/>

Ajuntament de Barcelona: *Relacions: Canviem-ho: Ajuntament de Barcelona*. Dones i feminismes. (2021, octubre 11). Recuperat el 27 d'octubre de 2022, de <https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/bcn-antimasclista/masculinitats/projecte-canviem-ho/eixos-de-treball/relacions-afectivosexuals>

Pandey, G. (2019, July 5). *India: Las mujeres que se quitan el útero por el estigma de la menstruación*. BBC News Mundo. Recuperat el 27 d'octubre de 2022, de <https://www.bbc.com/mundo/noticias-48882114>

Jha, R. (2014, October 28). *La Menstruación: El Tabú Que excluye a las mujeres en India*. BBC News Mundo. Recuperat el 27 d'octubre de 2022 de https://www.bbc.com/mundo/noticias/2014/10/141028_salud_menstruacion_india_tabu_mujeres_eqn

Gnero: Articulos De Prensa. Gnero | Articulos de prensa. (s.d.). Recuperat el 29 d'octubre de 2022, de <https://biblio.upmx.mx/Estudios/Documentos/genero0311.asp>

Fernández Gonzalez, A. M. (s.d.). *Nuevos modelos de feminidad y masculinidad en el siglo XXI*. NUEVOS MODELOS DE FEMINIDAD Y MASCULINIDAD EN EL SIGLO XXI. Recuperat el 29 d'octubre, 2022, de <https://bierzopsicologia.es/wp-content/uploads/2019/03/NUEVOS-MODELOS-DE-FEMINIDAD-Y-MASCULINIDAD-EN-EL-SIGLO-XXI.pdf>

Meersohn, P. V. (2015, 3 juliol). *La Feminidad Moderna*. Meer. Recuperat el 29 d'octubre de 2022, de <https://www.meer.com/es/13518-la-feminidad-moderna>

Bibliografía

M. Segarra, Nacho i Bastarós, María (2021) *Sexbook: Una historia ilustrada de la sexualidad*. Editorial Lumen

M. Segarra, Nacho; Bastarós, María i Daura, Cristina (2018) *Herstory*. Editorial Lumen

Firestone, Shulamith (1970) *La dialéctica del sexo*. Barcelona: Editorial Kairós

Enslar, Eva (2018) *Monólogos de la vagina*. Editorial S.A. EDICIONES B

Jeffreys, Sheila (1996) *La herejía lesbiana*. Editorial Catedra

Despentes, Virginie (2018) *Teoría King Kong*. Editorial Literatura Random House

De Pizan, Christine (2017) *La ciutat de les dames*. Col·lecció: Epublibre. Editorial Titivillus

Ziga, Itziar (2009) *Un zulo propio*. Barcelona: Editorial Melusina

Coll-Planas, Gerard (2013) *Dibujando el género*. Barcelona: Editorial Egales

Caso, Angeles (2005) *Las olvidadas: una historia de mujeres creadoras*. Barcelona: Editorial Planeta

Otis-Cour, Leah (2000) *Historia de la pareja en la edad media*. Madrid: Editorial Siglo XXI

Hirsch, Bret (1992) *Passions of the Cut Sleeve: The Male Homosexual Tradition in China*. Editorial: University of California Press

Wiesner-Hanks, Merry E. (2001) "El Protestantismo En Europa." Capítulo dins de "Cristianismo y Sexualidad En La Edad Moderna: La Regulación Del Deseo, La Reforma De La práctica, 51–104". Madrid: Siglo Veintiuno de España, 2001.

Gracia, Diego. (2016) "Ética y Ciudadanía 2. Deliberando Sobre Valores". S.I.: PPC editorial

Otiz Barón, M. J., Gómez Zapiain, J., & Apodaka Urkijo, P. (2002). Apego y satisfacción afectivo-sexual en la pareja. *Psicothema*.

Larrauri, Maite. (2019) *La sexualidad según Michel Foucault*. Madrid: Editorial Fronterad.

